112. Tiistaina 23 päivänä syyskuuta 1997

kello 14.10

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely

1) Hallituksen esitys kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 3746

Hallituksen esitys 107/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 13/1997 vp

Toinen käsittely

2) Hallituksen esitys laiksi asuntokauppalain muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys 58/1997 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 7/1997 vp

Lähetekeskustelu

3) Hallituksen esitys vuoden 1997 lisätalousarvioksi 3747

Hallituksen esitys 119/1997 vp

4) Hallituksen esitys laiksi rikoslain 1 luvun 11 §:n muuttamisesta 3782

Hallituksen esitys 117/1997 vp

5) Hallituksen esitys laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta 3783

Hallituksen esitys 118/1997 vp

6) Hallituksen esitys laiksi kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista annetun lain muuttamisesta 3783

Hallituksen esitys 120/1997 vp

7) Hallituksen esitys valtion vakuusrahastosta annetun lain 15 §:n muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys 121/1997 vp

8) Hallituksen esitys laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain, valtionosuutta saavista kansanopistoista annetun lain 12 ja 28 §:n sekä opintokeskuslain 23 §:n muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys 122/1997 vp

9) Hallituksen esitys laiksi tieliikennelain muuttamisesta 3784

Hallituksen esitys 123/1997 vp

10) Hallituksen esitys laeiksi lääkelain ja lääkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta sekä eläintautilain 11 §:n kumoamisesta 3785

Hallituksen esitys 124/1997 vp

11) Hallituksen esitys laiksi pienyrittäjän vuosilomarahasta annetun lain soveltamatta jättämisestä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys 125/1997 vp

Mietintöjen pöydällepano

12) Hallituksen esitys Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Venäjän väliseen kumppanuus- ja yhteistyösopimukseen tehdyn Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymistä koskevan pöytäkirjan hyväksymisestä 3785

Hallituksen esitys 93/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 14/1997 vp

13) Hallituksen esitys Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Ukrainan väliseen kumppanuus- ja yhteistyösopimukseen tehdyn Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymistä koskevan pöytäkirjan hyväksymisestä ..... ”

Hallituksen esitys 94/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 15/1997 vp

14) Eduskunnan tilintarkastajien kertomus vuodelta 1996 ..... ”

Kertomus 5/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 14/1997 vp

15) Hallituksen esitys laiksi peruskuivatustoiminnan tukemisesta ja laiksi vesilain muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 67/1997 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 9/1997 vp

16) Hallituksen esitys laiksi valtion riskipääomatakuista annetun lain muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 264/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 18/1997 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon, sekä edustajat Aho, Antvuori, Biaudet, Kuisma, Lamminen, Partanen, Penttilä, Pohjola M., Saari, Siimes ja Taina.

Täysistunnon kuluessa ilmoittautuu ed. Puisto.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys 107/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 13/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys laiksi asuntokauppalain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 58/1997 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 7/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 7. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2 luvun 19, 19 a ja 19 b § ja luvun otsikko sekä 4 luvun 14 ja 18 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys vuoden 1997 lisätalousarvioksi

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 119/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ministeri Alho: Herra puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle tämän vuoden ensimmäisen ja samalla myös viimeisen lisätalousarvioesityksen, joka tulee pienentämään kuluvan vuoden talousarvion loppusummaa 1,6 miljardilla markalla. Valtiontalouden nettolainanottoa voidaan lisätalousarviossa odotetusti vähentää lähes 9 miljardilla markalla. Näin ollen nettolainanotto jää odottamattakin alle 20 miljardin markan määrän. Tämä on erinomaisen hyvä uutinen.

Valtiontalouden velka tulee nousemaan kuluvan vuoden lopussa noin 425 miljardiin markkaan, kuten jo vuoden 1998 varsinaisen talousarvioesityksen yleisperusteluissa eduskunnalle on ilmoitettu. Se, että lisäbudjettien määrää on rajoitettu, on selvästi tuonut jäntevyyttä hallinnonalojen taloudenpitoon. Se on myös omalta osaltaan lisännyt julkisen talouden monivuotista vakautusohjelmaa ja sen uskottavuutta. Lisätalousarvioesitys vahvistaa myönteistä kehitystä, joka antaa mahdollisuuksia vähentää merkittävästi lainanottoa.

Nyt annettava lisätalousarvio ajoittuu tilanteeseen, jossa kansantalous kasvaa ja tuotannon kasvunäkymät ovat hyvät myös ensi vuoden osalta. Vienti on kasvanut ripeästi, vaihtotase tulee olemaan tänäkin vuonna tuntuvasti ylijäämäinen. Tämä saavutus on merkittävä. Kestävän talouskasvun yhtä tärkeä ehto alhaisen inflaation ohella on vaihtotaseen ylijäämä. Suomea korkeampi tai suurempi vaihtotaseen ylijäämä on Hollannilla, Belgialla, Luxemburgilla ja Irlannilla.

Myös kotimarkkinoiden tuotanto lisääntyy nopeasti yksityisen kulutuksen ja investointien vauhdittamana. Vaikka työttömyys on edelleen talouden keskeinen ongelma, työllisyyden paraneminen on nyt jatkunut vuoden 1997 varsinaisessa talousarviossa ennakoidulla tavalla. Työttömyyden puolitusuralle on päästy.

Taloudellinen kehitys on kaiken kaikkiaan noudattanut aika hyvin aiempia ennusteita, jotenka lisätalousarvioon ei tällä kertaa ole tarvinnut sisällyttää kuin muutama merkittävä lakisääteisten menojen tarkistus. Tulopuolelle sisältyvää Merita-pankin maksamaa pääomalainan osittaista palautusta lukuun ottamatta kuluvan vuoden valtiontalouden tilanne on aika hyvin pystytty ennakoimaan jo vuoden 1998 varsinaisen budjetin perusteluissa.

Mitä tulee muutoin lisätalousarvion tulopuoleen, vuoden kuluessa on käynyt ilmeiseksi, että yhteisöveron kertymäarviota on perusteltua nostaa noin 6,5 miljardilla markalla vuosi sitten tehtyyn arvioon verrattuna. Tästä valtion osuudeksi tulee noin 3,5 miljardin markan lisäys. Loput 3 miljardia markkaa menee kuntien ja seurakuntien tuloksi. Vastaavasti arvonlisäveron ja joidenkin muiden verojen tuottoarviota joudutaan alentamaan. Lisätalousarvion verotulojen nettolisäykseksi jää 2,3 miljardia markkaa.

Tämän vuoden alijäämää alentaa merkittävästi, noin 3,5 miljardilla markalla, valtionvelan pääluokkaan kertyvä arvioitua suurempi emissiovoittojen määrä. Emissiovoitot tai -tappiot ovat erä, joka syntyy valtion viitelainojen myynnistä silloin, kun markkinakorkotaso poikkeaa lainan kuponkikorkotasosta. Emissiovoitoista ei synny valtiolle mitään pysyvää alijäämää pienentävää tekijää, sillä emissiovoiton vastineena ovat markkinakorkoa korkeamman kuponkikoron aiheuttamat suuremmat korkomenot myöhempinä vuosina.

Vuoden 1997 talousarviosta lähtien emissiovoitto on nettoutettu talousarviossa korkomenojen kanssa aivan sen mukaisesti kuin eduskunnan valtiovarainvaliokunta esitti mietinnössään vuoden 1995 kolmannesta lisätalousarvioesityksestä.

Budjettitalouden tasapainoa parantaa Euroopan unionin vuoden 1996 budjetin ylijäämän palautus, joka vähentää kuluvan vuoden bruttokansantuloon perustuvaa jäsenmaksua noin 400 miljoonalla markalla. Myös aiemmin maksettujen takauskorvausten takaisinperinnästä kertyneiden tuottojen johdosta siirto Valtiontakuura-

hastoon voidaan peruuttaa. Peruutus tulee parantamaan sekin budjettitalouden tasapainoa noin 400 miljoonalla markkalla.

Veikkauksen ja raha-arpajaisten tuottoja kertyy 160 miljoonaa markkaa arvioitua enemmän. Lisätuotolla tullaan rahoittamaan muun muassa Suomen kansallisoopperan eläkevastuun kattaminen sekä liikunnan ja nuorisokasvatustyön tukeminen. Näitten hankkeitten joukkoon mahtuu myös Helsingin Työväentalon avustusmääräraha, joka tulee merkitsemään kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuksen korjaustoiminnan jatkamista. Myös Raha-automaattiyhdistyksen varoja tullaan käyttämään syrjäytymisen ehkäisemiseen.

Valtion korko- ja osinkotulot kasvavat lähes miljardilla markalla varsinaisessa budjetissa arvioidusta. Valtion osakkeiden myynnistä arvioidaan kertyvän lähes 600 miljoonaa markkaa aiemmin arvioitua enemmän. Kunnilta takaisin perittäviä arvonlisäveron palautuksia kertyy yli 400 miljoonaa markkaa arvioitua enemmän. Valuutanvaihtosopimuksen purkautumisen johdosta budjettitalouden tuloihin voidaan myös kirjata 620 miljoonan markan erä. Näillä tulopuolen muutoksilla voidaan siis päästä nettolainanoton merkittävään vähentämiseen.

Lisätalousarviossa menojen puolella näkyvät merkittävällä tavalla pääministeri Paavo Lipposen hallituksen ohjelman mukaiset linjaukset eli tutkimukseen ja kehitykseen panostaminen, pienen ja keskisuuren yritystoiminnan lisääminen ja tukeminen, palvelusektorin kehittäminen, riskirahoitustoiminta sekä kansainvälistymisen edistäminen. Hallituksen tavoitteena on, että tutkimusmenot kasvavat 2,9 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 1999 mennessä.

Suomen mittava panostus tutkimukseen ja kehittämiseen tulee kilvoittelemaan maailman kärkitiloista. Lisätalousarvioesityksessä tähän tarkoitukseen on varattu yhteensä yli 300 miljoonan markan määrärahat. Suomen Akatemialle ja Teknologian kehittämiskeskukselle esitetään yhteensä lähes 500 miljoonan markan rahoituksen myöntämisvaltuutta. Mainittakoon myös tässä yhteydessä, että yliopistojen menoluokassa on Kuopion yliopiston Bioteknia 2 -hankkeen rahoitus.

Palveluelinkeinojen kehittäminen on nostettu hallituksen politiikassa teollisuuden ja alkutuotannon kanssa tasavertaiseen asemaan. Pientä ja keskisuurta yritystoimintaa rahoittavan Kera Oy:n luottokanta on kasvanut voimakkaasti.

Myöntämisvaltuuksineen edellä mainittuihin painopisteisiin — tutkimukseen, kehittämiseen, kansainvälistymiseen, palveluelinkeinojen tukemiseen — esitetään talousarviossa kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan osalta menoja yhteensä 811 miljoonaa markkaa, josta valtion omaisuuden myyntitulojen käyttökohteita on 675 miljoonan markan edestä. Näistä merkittävimmät panostukset liittyvät juuri mainittuun tutkimukseen ja kehitykseen. Tämän lisäksi mukana ovat osakehankinnat 100 miljoonaa, Teollisuusrahoitus Oy:n 205 miljoonaa ja Kera Oy:n erityislainojen 150 miljoonan myöntämisvaltuus.

Myös infrastruktuurihankkeet etenevät. Perusradanpidon ja rataverkon kehittämisen määrärahat lisääntyvät lähes 200 miljoonaa markkaa. Helsingin-Leppävaaran kaupunkiradan rakentamisen aloittamiseen esitetään 85 miljoonaa markkaa määrärahaa kuluvalle vuodelle. Koko ratahankkeen kustannuksiksi arvioidaan 800 miljoonaa markkaa, josta valtion rahoitettavaksi tulee noin 500 miljoonan markan osuus.

Eräänä yksityiskohtana valtiovarainministeriön pääluokan osalta mainitsen Tietokarhu Oy:n perustamisen. Hanke edustaa uudenlaista ajattelua, jossa verohallinnon korkeatasoinen atk-osaaminen tullaan turvaamaan paitsi vuoden 2000 myös mahdollisesti euroon siirtymisen atk-myllerryksissä. Tällä hetkellä verohallinnon oman systeemihenkilöstön määrä on noin 117. Lisäkonsultteja on käytetty 130 henkilötyövuoden verran yli 30 yrityksestä. On siis päivänselvä asia, että atk-alan markkinatilanteen vuoksi sekä verohallinnon oman atk-henkilöstön palkkakustannusten ja konsulttityön hintojen nopean kasvun vuoksi uudelleenajattelua tarvitaan. Tämä uusi perustettava yhtiö yhdessä TT-Tiedon kanssa tarjoaa mahdollisuuden sille, että verohallinto pystyy aina tarjoamaan parhaan mahdollisen atk-palvelun.

Arvoisa puhemies! Hallituksen vuoden 1997 lisätalousarvioesitys vahvistaa erinomaisella tavalla työllisyyden edistämisen ja valtiontalouden tasapainottamisen tavoitteissa onnistumista. Tässä onnistuminen ei ole eikä tule olemaan mahdollista ilman hallituksen pitkäjänteistä julkisen talouden vakautusohjelmaa, joka on ratkaisevasti auttanut Suomen kansantalouden suotuisan ja ennustettavan talouskehityksen uralle.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousarvion ylijäämä rakentuu lähinnä kahdelle asialle: yhteisöveron tuotol-

le, viime vaalikaudella verotusta uudistettiin hyvin onnistuneella tavalla ja talouden noususuhdanteessa se nyt todella tuottaa verotuloja, ja toinen seikka on emissiovoitot. Ministeri kyllä sanoi, etteivät ne ole mitään lopullista tuloa valtiolle. Kiinnitän huomiota siihen, että emissiovoitoissa tavallaan on kysymys lisävelan otosta, kun valtio myy korkeakorkoisia obligaatioitaan emissiovoittoa saaden.

On jäänyt epäselväksi, miksi valtio ei laske liikkeelle nyt matalamman koron obligaatioita, jottei tarvitse mennä tällaiseen osin keinotekoiseen emissiovoittojen hankintaan. Tästä tietty selvitys valtiovarainvaliokunnassa tänään saatiin, mutta ainakin minulle jäi epäselväksi, miksi korkean koron obligaatioita edelleen pyöritetään. Tähän olisi hyvä saada ministeri Alholta vastaus, eikö tämä emissiovoitto ole tietyllä tavalla keinotekoinen asia.

Ed. P e k k a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerin puheenvuoron muihin osiin palaan myöhemmin, mutta puutun samaan teemaan, mistä ed. Ala-Nissilä aloitti. Valtionvelka-pääluokassa sanotaan lyhyesti näin: "Nettomäärärahan vähennys aiheutuu siitä, että sarjaobligaatioista saadaan arvioitua enemmän emissiovoittoja."

Arvoisa ministeri! Takaan, että kovin moni tässä salissa ei pysty itselleen tarkkaan suomentamaan, mitä tämä käytännössä tarkoittaa. Olisiko paikallaan, että lisäbudjettiin kirjoitettaisiin selväsanaisemmin se, mistä tässä on kysymys, ja että ministeri tässä meille selostaa tarkemmin, mistä on kysymys? Jatkoa ajatellen olisi ehkä paikallaan kirjoittaa selvästi ulos se, mistä on kysymys. Ed. Ala-Nissilä kyllä pitkälti selosti, mistä on kysymys, mutta ehkä ministeri selostaa vielä lisää.

Ed. T u l o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin suurella mielenkiinnolla tietysti odottaa näitä tutkimuksen ja kehittämisen painopisterahoja nyt, kun niitä on olemassa, mihin niitä sitten järkevästi hallitus esittää.

On tietysti ihan oikeutettua, että Itä-Suomi-projektin myötä Kuopio biotekniikan kakkosvaiheeseensa saa rahoja. Kyllä huomauttaisin kuitenkin siitä, miten tärkeää olisi myös muuten jakaa alueellisesti ja tasapuolisesti näitä rahoja. Ajatellaan Tampereen seutua ja sen työttömyysprosenttia, joka on maan huippuluokkaa. Nyt tästä lisätalousarviosta on jäänyt pois Tampereen Finn-Medi, hyvä hanke, joka tekee todella aivan yhtä arvokasta tutkimusta kuin Kuopion biotekniikan laitos. Jää vain tietysti odottamaan, onko mahdollista myöhemmin korjata tämä. Myös olisin kysynyt ministeriltä, että kun myöhemmin jaetaan toimintaan rahoja, onko niin, että minne rakennetaan seinät, sinne myös Akatemian ja Tekesin toimintarahoja tulevaisuudessa suunnataan.

Ed. A u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Alho esitteli oikeastaan hyvin myönteisessä sävyssä niitä toimenpiteitä, jotka koskevat esimerkiksi Kera Oy:tä ja kauppa- ja teollisuusministeriön toimialaa. Kuitenkin ne tiedot, mitä alueelta esimerkiksi Lapin läänistä olemme Lapin kansanedustajina saaneet, osoittavat, että näilläkään rahoituksilla, mitä hallitus on esittämässä esimerkiksi Kera Oy:n lainavaltuuksiksi, ei käytännössä kuitenkaan kyetä pienen ja keskisuuren yritystoiminnan edistämistä juurikaan tekemään, koska Keran valtuuksista suuri osa on jo tavallaan käytetty aikaisemmin tämän vuoden kuluessa. Sen sijaan, että Keralle olisi nyt palautettu kokonaan se lainavaltuusmäärä, jonka he ovat jo aikaisemmin eri lupauksien perusteella käyttäneet erikoislainoihin, muun muassa naisyrittäjälainoihin, hallitus palauttaa vain 110 miljoonaa markkaa, kun käytetty summa on ollut 150 miljoonaa markkaa. Eli käytännössä hallitus ei paranna, vaan pikemminkin kiristää tämän vuoden aikana näitä lainavaltuusmahdollisuuksia.

Ministeri Alho ei myöskään kommentoinut mitenkään puolustusministeriön lisäbudjettiesitystä. Haluan vain kiinnittää edustajakollegojenkin huomiota siihen, että siinähän esitetään noin runsaan 50 miljoonan markan lisäystä Puolustusvoimien uudisrakennus- ja korjausmäärärahoihin. Valtiovarainvaliokunta jo aikaisemmin käsitellessään puolustusselontekoa totesi, että ns. valmiusyhtymien muodostaminen ei varmasti ole mikään säästötoimi, vaan tulee lisäämään Puolustusvoimien rahantarvetta. Tästä on nyt ensimmäinen esimerkki tässä lisäbudjetissa. Käytännössä puolustusministeriön oma ehdotus olisi kaksinkertaistanut tämän korjausmäärärahojen momentin. Kysynkin ministeri Alholta: Eikö tämän tiukan taloudenpidon kuri koskekaan jatkossa enää Puolustusvoimia, vaan aiotaanko näitä rahoituksia lisätä edelleenkin.

Ministeri A l h o : Arvoisa puhemies! Mitä tulee ensinnäkin emissiovoittoihin, niin menettelytapa, jolla ne on nyt tässä lisätalousarviossa kir-

jattu ja jo viime vuodenkin talousarviossa, perustuu siihen menettelyyn, jota eduskunnan valtiovarainvaliokunta on edellyttänyt, eli että ne pitää nettouttaa korkomenojen kanssa. (Ed. Pekkarinen: Voisiko ministeri selittää?)

Mitä tulee siihen, miksi tällaisia voittoja syntyy, niin sehän tietysti on aiheutunut siitä, että korkotaso on laskenut, ja kun obligaatiot on laitettu liikkeelle, niissä on lähdetty hakemaan, jotta ne menisivät kaupaksi, sellaista korkotasoa, että ne ovat kiinnostavia. Kun korkotaso yleisesti ottaen on laskenut, tästä aiheutuu nyt tässä vaiheessa sitä, että niitä on kysytty, mutta myöhemmin tietysti nämä pitää lunastaa ja korot maksaa. (Ed. Pekkarinen: Aivan oikein, mutta se on sanomatta tässä!) — Tämän asian sanoin esittelypuheenvuorossani.

Haluan myös kiinnittää huomiota siihen, että kun Valtiontalouden tarkastusvirasto on kiinnittänyt huomiota siihen, että eduskunnan budjettivallan kannalta on olennaista, että budjetin yksityiskohtaisissa perusteluissa ja yleisperusteluissa on riittävästi informaatiota niin, että eduskunnalla on mahdollisuus arvioida sitä, mitä esitetään, niin tätä työtä tehdään parhaillaan, sitä varten on perustettu useita työryhmiä, joten uskon, että ongelma, johon mielestäni edustajat Pekkarinen ja Ala-Nissilä sinänsä aivan oikein puuttuivat — informaatio on vaikeasti avautuvaa — toivottavasti voi poistua. Sitä varten olinkin juuri puheenvuorooni sisällyttänyt emissiovoittojen ja -tappioiden ja nettouttamisen esittelyn, jotta eduskunnalla olisi tästä asiasta tietoa.

Arvelen, että kauppa- ja teollisuusministeri Antti Kalliomäki, joka on paikalla, voinee vastata ed. Aulan tekemään kysymykseen Keran rahoituksesta ja ennen kaikkea naisyrittäjälainoista.

Mitä tulee ed. Tulosen kysymyksiin, jotka liittyivät tutkimus- ja kehityspanoksiin ja pettymykseen siitä, että kaikkia hankkeita, muun muassa yliopistojen rakentamishankkeita ei ole voitu sisällyttää lisätalousarvioon, niin tietysti arvio siitä, mikä on tärkeysjärjestys, tapahtuu opetusministeriössä ja sen asiantuntemuksella. Kuitenkin haluan korostaa sitä, että tässä on selvästi kysymyksessä tutkimuksen ja kehityksen rahoituksen tasokorotus, joka on tarkoitettu pysyväksi, ja että tällä tasokorotuksella Suomi tulee olemaan yksi niistä maista, jotka ovat ymmärtäneet sen, että panostaminen osaamiseen on kestävän talouskehityksenkin yksi välttämätön edellytys.

Puolustusministeriön osalta toden totta menoissa on 50 miljoonan markan korjausmäärärahaa, joka on tarkoitettu sen rakennemuutoksen tukemiseksi, jonka eduskunta puolustuspoliittisen selonteon hyväksymisen yhteydessä näki tarpeelliseksi. Puolustushallinnossahan keskittämisen kautta lähdetään hakemaan ennen kaikkea käyttökustannuksissa säästöjä, mutta on selvä asia, että kun joukko-osastoja siirretään, niin myös eräitä korjaustoimenpiteitä eri puolilla Suomea varuskuntien tasoon tarvitaan, ja kysymys on näistä määrärahoista.

Mitä tulee siihen, etteikö valtiovarainministeriössä tarkasteltaisi kriittisesti kaikkia hallinnonaloja, niin sehän tietysti on juuri niin, että neuvottelut lisätalousarviosta ja kokemukset eri ministeriöissä varmaan kertovat juuri sen, että valtiovarainministeriö pyrkii olemaan yhtä tiukka kaikkien hallinnonalojen kanssa.

Kauppa- ja teollisuusministeri K a l l i o m ä k i : Puhemies! Oli aika reipasotteinen analyysi tämä ed. Aulan analyysi Keran rahoituksesta, kun totuus on se, mikä lisäbudjetissa on kirjattuna selkeästi, että 150 miljoonaa pienlainoihin naisyrittäjälainat mukaan lukien annetaan lisää mahdollisuuksia panostaa. Nämä välineet, lainat, joita Kera nyt käyttää, tekevät hyvin kauppansa. Kysyntä on kova. Myöskin työpaikkoja laskennallisesti ja selkeästi syntyy tällä tavalla.

Uskon, että jos Kera saisi rahaa vielä enemmän, sekin tekisi kauppansa, mutta on aivan selvää, että on katsottava myöskin sitä kokonaisuutta, miten myöskin normaalit rahamarkkinat osallistuvat työpaikkojen syntyyn. Minusta on luonnollista ja selkeää ja tavoiteltavaa, ettei kuitenkaan tällä pienellä korkotuella, joka Keran lainoitukseen näiltä osin sisältyy, heikennetä sitä tarjontaa, joka rahamarkkinoilla muuten on aika hyvässä jamassa tällä hetkellä, ennen kaikkea juuri tällä pk-yrityksiä koskevalla sektorilla.

Hallitus on koko ajan seurannut hyvin tarkkaan Keran rahoitusinstrumentin käyttöä. Olemme olleet pääosin tyytyväisiä siihen. Mutta kuten sanottu, kokonaisuutta pitää myöskin katsoa. Uskon, että ensi vuonnakin kyllä joudutaan lisäbudjettimenettelyllä näihin rahoituksiin vielä palaamaan. Näkymät ovat kuitenkin aika hyvät.

Puolustusministeri T a i n a : Arvoisa puhemies! Ministeri Alho jo puheenvuorossaan selvittikin, mihin puolustushallinnon rakentamismäärärahat perustuvat, mutta haluan vielä todeta

sen, että ne tosiaankin perustuvat rakennemuutokseen, jonka perusteet on eduskunnassa selonteon yhteydessä käsitelty. Tämä ei ole ainoa esitys, joka tulee eduskuntaan ja perustuu näihin hyväksyttyihin suunnitelmiin. Siitähän on jo budjettikäsittelyn yhteydessä pitkään keskusteltu, onko olemassa suunnitelma vai ei.

Selonteon yhteydessä myöskin todettiin, että rakenneuudistus tarvitsee investointeja niillä paikkakunnilla, joilla valmiusyhtymät perustetaan. Tässä esityksessä on nimenomaan muun muassa Kajaaniin ja Valkealaan pieniä kohteita esitetty rakennettavaksi. Myöskään tämä kustannus ei ole yllätys eduskunnalle. Tästä asiasta on muun muassa valtiovarainvaliokunnan mietinnössä mainittu, kun selonteko on käsitelty.

Ed. Laitinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan ministerien Alho ja Taina puheenvuoroon liittyen: Nyt lisätalousarviossa on todellakin 55 miljoonaa markkaa rakennusinvestointeihin ja sen alueen muutostöihin, aivan niin kuin selonteossa todetaan. Mutta me tiedämme sen, että tarve ilmeisesti, jos selonteon linjaratkaisut aiotaan toteuttaa, liikkuu 300 miljoonan markan kieppeillä. Me tiedämme myös sen, että ensi vuoden talousarviossa ei ole varattu määrärahoja, ei ainakaan siellä näy, nimenomaan sitä varten, että turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon linjaukset tältä osin toteutuisivat. Eli väistämättä tulee mieleen kysymys, miten aiotaan varuskuntien siirroista ja lakkauttamisista johtuvat investoinnit toteuttaa, millä aikataululla, mitä se merkitsee Puolustusvoimien toiminnan kannalta niillä varuskuntapaikkakunnilla, joissa näitä operaatioita tehdään. Tietenkin kiinnostaa se, mitä tehdään tyhjiksi jääneille kiinteistöille. Aiotaanko ne realisoida vai mikä on niiden käyttötarkoitus?

Ed. Manninen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kera Oy:n asiasta toteaisin, että kokonaislainavaltuushan tässä tietysti kasvaa, mutta erityislainavaltuutus pienenee edelleen 40 miljoonaa markkaa varsinaiseen budjettiin verrattuna, koska naislainaan siirrettiin 150 miljoonaa ja nyt annetaan lisää 110 miljoonaa. Naislainahan on osoittautunut tietysti erinomaisen hyväksi, Lappiinkin sillä on luotu noin 80 työpaikkaa, ja sen tukeminen on tietysti erityisen kannattavaa. Mutta tuntuu hiukan ikävältä, että tällaisessa tilanteessa, jolloin erityislainojenkin kysyntä on erittäin voimakas, Kera joutuu erittäin voimakkaasti hidastamaan luotonantoa syksyn aikana, mikä voi osittain johtaa siihen, että työpaikkojen lisääntyminen hidastuu siitä, mikä se muutoin voisi olla. Tätä ei voi pitää hyväksyttävänä kehityksenä.

Kauppa- ja teollisuusministeri Kalliomäki: Puhemies! Vielä kerran Kerasta ja naislaina-asiasta. Siihenhän myönnettiin tämän vuoden budjettiin 50 miljoonaa markkaa. Totesimme keväällä, että rahaa tarvitaan lisää, ja siirrettiin, aivan järkevällä tavalla minusta, mahdollisuus näitä lainoja nostaa myöskin pienlainakiintiöstä. Näin on tapahtunut, asia on edennyt hyvällä tavalla. Nyt tulee lisää 40 miljoonaa markkaa, 90 miljoonaa markkaa siis yhteensä, ja sitten pienlainakiintiö vielä lisää, niin että tähän pottiin tulee yhteensä 150 miljoonaa lisää. Mutta vielä kerran: Ei pidä toimia sillä tavalla, että tällä korkosubventoidulla välineellä rahoitetaan sen tyyppisiä hankkeita, jotka lähtisivät muutenkin liikkeelle normaalilla rahoituksella, pankkirahoituksella, tämän tyyppisillä välineillä, jolloin myös syntyy työpaikkoja sillä tavalla kuin niitä pitäisi asianmukaisesti syntyä.

Ei ole järkevää, että pyrimme vain valtion subventoimalla tavalla etenemään näissä asioissa. Mutta niin kuin sanoin, seuraamme tarkoin tilannetta. Uskon, että tämä on tulevaisuudessakin erittäin käyttökelpoinen väline. Kera on hoitanut hyvin asiansa, mutta valtiovallan tehtävä, hallituksen tehtävä, on katsoa kokonaisuutta, jossa Keran rahoitus on vain yksi osa, eikä suurin osa kuitenkaan, onneksi.

Ed. T. Pohjola: Arvoisa herra puhemies! Tänään julkituotujen Tilastokeskuksen tietojen mukaan Suomen talous kasvaa voimakkaasti. Bruttokansantuotteen kasvuprosentti ylitti kuluvan vuoden toisella neljänneksellä 6 prosenttia. Kasvun hedelmiä korjataan jo nyt. Jo viime vuoden loppupuolelta on työttömyyden alenemisvauhti ollut noususuunnassa. Jokainen kuukausi on ollut parempi kuin vuotta aiempi ja lisäksi jokainen kuukausi on ollut edeltäjäänsä parempi. Valtion velkaantuminen on sekin kasvun ansiosta saatu kuriin.

Suomalaiset voivat katsoa tulevaisuuteen valoisin mielin. Talouden reaalisen kehityksen ja kansalaisten mielialojen kierre kulkee nyt oikeaan suuntaan. Elpyminen lisää luottamusta ja luottamus elpymistä. Nykytilanteesta kärsivät vain kovapintaiset oppositiopoliitikot. Ei olekaan ihme, että suurin oppositioryhmä keskusta

on neuvoton ja näköalaton. Se ei voi käydä talouspolitiikan kimppuun, koska vertailu viime vaalikauden ja kuluvan välillä olisi sille tuhoisa. Aluepolitiikalla mellastaminen on onttoa, koska nykyinen muuttoliike ja eri alueiden vaikeudet alkoivat jo vuosina 93—94, keskustan omalla valtakaudella.

Työmarkkinapolitiikassa oppositiolla ei ole tarjolla muuta reseptiä kuin epäsopu, ei tulopolitiikkaa, ei edes työehtosopimusten vähimmäisturvan säilyttämistä. Viimeisimpänä opposition konkurssin merkkinä on Emu-politiikka. Kaikki tietävät, että Emu-ratkaisu käy keskustalle mitenpäin hyvänsä, mutta silti koetetaan kasata kielteistä päätöstä julkisivuksi.

Arvoisa puhemies! Valtion lisätalousarviossa on annettu tilaa elinkeinopolitiikalle. Edellisessä puheenvuorossa kerrottiin nais- ja pienyrittäjälainojen tärkeydestä. Nyt on tullut tietoja, että lisää valtuuksia tarvittaisiin vieläkin. Kun huomataan se, että niiden työllistävä vaikutus on ollut jo 7 000 työpaikkaa, toivon, että tätä valtuutta voidaan lisätä, koska sillä on niin merkittävä työllistävä vaikutus.

Merkittävää on myös lisäpanostus Teknologian kehittämiskeskukseen. Teknologiapolitiikka on tämän päivän ja tulevaisuuden elinkeinoja aluepolitiikkaa. Luomalla teknologiayrityksille toimintamahdollisuuksia saadaan kattava taloudellinen toiminta käyntiin koko maan yli ulottuvalla kasvukeskusten verkostolla. Menestyksekkään politiikan edellytys on, että tukirahatkin jaetaan ansioiden mukaan. Kysymys ei ole hyväntekeväisyydestä, vaan tuen saajilla on oltava järkeviä ja toteuttamiskelpoisia hankkeita, mutta Tekesin on myös muistettava, että osaamista löytyy myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelta.

Arvoisa puhemies! Kansan käsi kartuttaa Veikkauksen ja Raha-automaattiyhdistyksen kassaa kiitettävän uutterasti. Kansalla on siihen monia syitä. Varmasti pelaaminen ja voittaminenkin on sellaisenaan mukavaa. Yksi peruste pelaamiselle on kuitenkin se, että pelaamisissa on aina ollut vähintään yksi varma voittaja: kansalle mieluisat kulttuuri-, urheilu-, liikunta- ja sosiaalityön muodot.

Veikkauksen 160 miljoonan markan lisätulojen ehdotettu käyttö vastaa heikosti viime mainittuja perusteluja. Rahasta menee leijonanosa Kansallisoopperan laiminlyötyjen eläkevastuiden kattamiseen. Oopperataide on kaunista ja kannatettavaa, mutta eläkelaiminlyöntien kattaminen veikkausvoittovaroilla on huonoa politiikkaa. Vastuu kuuluisi valtion yleiselle kassalle. Oopperan henkilökunta on tässä mielessä valtion virkakuntaa, josta valtio työnantajana vastatkoon.

Urheilun saamat 29 miljoona markkaa ovat täysin riittämättömät. Lisäksi määrärahojen sisäinen jako olisi pitänyt tehdä toisin. Tärkeintä ei ole MM-kisojen ja muiden huippu-urheilun monumenttien tukeminen. Tärkeintä on lasten ja nuorten liikuntakasvatus. Olemme kansakuntana hengenvaarassa. Uimataitoa on kohennettava. Lasten heikkoa peruskuntoa on parannettava ja pian. Väki vanhenee ja kunto rapistuu työssä ja muualla.

Raha-automaattiyhdistyksen jakamattomasta rahasta on lisätalousarviossa korvamerkattu 50 miljoonaa markkaa pitkäaikaistyöttömyydestä aiheutuvan syrjäytymisen estämiseksi. Olen iloinen tästä rahasta, koska tein edellä olevan esityksen talousarvion lähetekeskustelun yhteydessä. Nyt on tärkeää, että Raha-automaattiyhdistyksen jakoperusteissa huomioidaan kaupunkilähiöiden ongelmat ja että annetaan mahdollisuus myös asukasyhdistyksille tehdä tätä työtä asuntoalueillaan.

Lopuksi, arvoisa puhemies, lisätalousarvion tulopuolella verotulot lisääntyvät lähinnä yhteisöveron tuoton kasvun johdosta bruttomääräisesti 4,9 miljardia markkaa. Yhteisöverotuoton jakoperusteet ovat kuitenkin kuntakohtaisesti epäoikeudenmukaisia. Toivottavasti tavoite jakoperusteiden uusjaosta on voimassa vuoden 1999 alusta lukien.

Ed. Liikkanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. T. Pohjolan puheenvuoroon siltä osin, että meidän suomalaisten pitää valoisin mielin katsoa tulevaisuuteen, on helppo yhtyä. Täytyy kuitenkin muistaa, että on vielä monia ongelmia ratkottavana. Sen takia jalkojen pitää olla tukevasti maassa.

Olen ed. Pohjolan kanssa samaa mieltä, että lisätalousarviossa on erittäin hyviä kohtia. Keran erityislainojen myöntämisvaltuutta lisätään 150 miljoonaa. Tekes on myös kauppa- ja teollisuusjaoston hoivassa ja huollossa ollut useita vuosia, ja olemme tyytyväisiä siihen, että myöntämisvaltuutta lisätään 300 miljoonalla.

Kuitenkin kun ajatellaan Suomen tilannetta ja noususuhdannetta, jota eletään, kansantulo kasvaa erittäin nopeasti ja toivottavasti kasvua jatkuu, jollakin tavalla olisi odottanut lisätalousarvion yhteydessä vähän voimakkaampaa, vielä voimakkaampaa otetta työllistämiseen. Kun tie-

detään, että palveluelinkeinoille on mahdollisuus luoda lisää työpaikkoja eikä teollisuuteen, olisi odottanut esimerkiksi juuri välillisten työvoimakustannusten alentamista palveluelinkeinopuolella, alv:n tarkistamista tai jotakin tällaista, joka olisi nopeasti vaikuttanut siihen, että todella työmaita avautuu tähän maahan.

Ed. S a a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Tuija Pohjolan puheenvuoron johdosta haluan todeta, että vaikka hän valitti liikuntakulttuurin saamien määrärahojen vähyyttä, kuitenkin tällä vaalikaudella se syöksykierre, joka oli viime vaalikaudella, jolloin liikunnan määrärahat todella putosivat rajusti, on saatu oikaistuksi ja nyt on siirrytty eräänlaiseen vaakalentovaiheeseen. Alimmillaan liikunnan määrärahat olivat Ahon hallituskauden lopulla tasossa 400 miljoonaa. Nyt ollaan kuitenkin markkamäärissä 450 miljoonan luokassa, jolloin tämä sietää tulla todetuksi, vaikkei liikuntaväkeä tyydytäkään esimerkiksi tällä hetkellä säästövarojen jakosuhde, jossa taiteen tukemista harjoitetaan kattamalla eläkevastuita. Siinä ei varmaan taiteellinen taso kovin paljon nouse millään foorumilla.

Eduskunnan tahtoa on, hyvät läsnäolijat, loukattu enemmän kuin missään muussa näissä liikuntamäärärahoja koskevissa asioissa. Tämän haluan myös todeta. Eduskunta on useita kauniita ponsia kirjannut muotoon, mitä eduskunta edellyttää, ja toistuvasti virkamiehet ja hallitus tuovat tänne sellaisia esityksiä, jotka ovat eduskunnan tahdon vastaisia. Niin on tänä vuonnakin. Lukekaa budjettikirjasta!

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kaikki, jotka ovat olleet tässä talossa synkän laman synkimpinä hetkinä, ovat varmasti iloisia siitä, mitä lisätalousarvio, osin keinotekoisestikin, tuo helpotusta ja näkymää valoisampaan tulevaisuuteen, mutta ed. T. Pohjolan leveily budjettiin liittyen on hiukan takakantaista, ja täytyy hiukan huomauttaa taas historian kulusta. Vuonna 95, kun Ahon hallitus lopetti, meidän talouskasvumme oli vielä kovempi kuin tällä hetkellä. Sen jälkeen näiden vuosien aikana Lipposen hallitus on päässyt lähes samaan muutaman vuoden saatossa. Ei pitäisi olla erikoista leveilemistä tässä asiassa. Silloin viimeisen vuoden aikana työttömyys laski yli 50 000 vuodessa. Jos olisi jatkettu samaa talouskasvua, samalla tavalla ammattimaisesti tämän maan talouden hoitoa, meillä ei olisi työttömiä enää tässä vaiheessa juuri mitään. Ainakin olisi saavutettu se puolittaminen, jolla tämä hallitus alkuvaiheessaan lauloi.

Nyt meillä käytännössä työttömiä on ainakin 700 000, jos otetaan työmarkkinatuella kahdeksatta kertaa kurssilla olevat mukaan. Se ei ole muuttunut käytännössä yhtään mitään siitä, mitä oli vuonna 95. Syrjäytyneiden ryhmä kasvaa koko ajan yhteiskunnassa. Sitä ei tämä sellaisenaan valoisa lisäbudjetti muuta miksikään.

Mitä tulee sitten Raha-automaattiyhdistyksen tuottoon, se on ihan mukava asia mutta sitä kartuttavat ne turhautuneet työttömät, jotka istuvat kaljabaareissa ja pelaavat aikansa kuluksi vähillä rahoillaan myös Raha-automaattiyhdistyksen pelejä. Tästähän on paljolti kysymys, niin surulliselta kuin tämä lausuma tuntuukin.

Ed. T y k k y l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean ed. T. Pohjolan puheenvuoron johdosta, että valtion velkakierre on osittain katkennut, mikä on hyvä piirre sinänsä. Toivon, että se edistyy edelleenkin.

Budjetissa ohjataan varoja liikunnan ja nuorisokasvatustyön tukemiseen. Onneksi syrjäytyneitäkin voidaan näin auttaa.

Mitä tulee sitten liikuntamäärärahoihin, totean, että eihän lisäbudjetti voi kaikkea kattaakaan eli siellä jää budjetin ulkopuolelle muun muassa liikunnan ammatillisen koulutuksen rahoitus, joka toivottavasti tulee hoitumaan sitten valtiovarainvaliokunnan ja eduskunnan tahdon mukaisesti varsinaisessa budjetissa.

Arvoisa puhemies! Halusin kiinnittää huomiota lähinnä oopperan eläkevastuuseen. Se on 106 miljoonaa markkaa, joka sinänsä on melkoinen rahasumma. Oma jaostoni, sivistys- ja tiedejaosto, joutuu aika tarkkaan käymään tämän asian läpi sen johdosta, että tottakai eläkkeet tarvitaan, koska tässä on kysymys siitä, että nämä henkilöt, jotka siirtyvät eläkkeelle, ovat melkoisen nuoria, ja tämä turva pitää toteuttaa. Mutta ettei syntyisi muiden alojen kohdalla samanlaisia ongelmia, tähän kysymykseen on hyvin tarkkaan perehdyttävä.

Ed. M a n n i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuunteli ed. T. Pohjolan talouspoliittista analyysiyritystä Ahon hallituksen ja nykyisen hallituksen välillä, tuli mieleen se vanha satu tynnyrissä kasvaneesta. Toivoisi, että ed. Pohjolalla olisi mahdollisuus osallistua kansantalouden peruskurssille ja tutustua taloushistoriaan edes kymmenen viime vuoden ajalta, jot-

ta hän voisi lähtökohtia hiukan huomioida arvostellessaan talouspolitiikkaa.

Mitä tulee työttömyyteen, voi todeta, että jos joku neuvottomuutta osoittaa, se on lähinnä ministeri, joka erilaisilla tilastokikkailuilla pyrkii osoittamaan, että työttömyys olisi jopa jo puolittunut. Eräs vielä parempi kuin tähänastiset tilastokikkailut olisi tietysti se, että toteaisin, että ne, jotka eivät ole saaneet työpaikkaa, eivät ole työmarkkinoiden käytettävissä. Vielä putoaisi työttömyysluku, eli jonkinlainen kohtuus pitäisi näissä analyysiyrityksissäkin olla.

Ed. T. Pohjola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Manniselle: Olen käynyt Sitran talouspoliittisen johdon koulutuksen ja uskon, että siitä asiasta jotakin tiedän.

Totesin puheenvuorossani, että meillä on ongelmana pitkäaikaistyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömien syrjäytyminen. Olen iloinen, että näihin asioihin lisätalousarviossa ollaan satsaamassa ja siirtämässä voimavaroja.

Kauppa- ja teollisuusministeri Kalliomäki: Puhemies! Kaikenlaiset peruskurssit varmasti meille itse kullekin ovat ihan hyviä ja tarpeellisia. Se peruskurssi, joka on nyt menossa, on minusta paikallaan: lisäbudjetin yhteys työllisyyteen ja sen pohtiminen, mitä on tehty ja mitä vielä ehkä voitaisiin paremminkin tehdä. Siitä näkökulmasta katsoen keskustelu on ihan paikallaan, ja siihen keskusteluun nyt pari huomauttavaa lisäkommenttia.

Ensimmäinen on se, että työllisyysyhteys juuri niihin kohteisiin, joihin lisäbudjetissa panostetaan, on hyvin selkeä ja jotakuinkin suora. Likimain yhtä suora yhteys lisäbudjetista on myös ensi vuoden budjetin painopisteisiin ja peruslinjauksiin.

Vielä kerran tutkimus- ja kehityspanostuksesta: On kaikkien syytä noteerata, että se on tasokorotus, joka tarkoittaa sitä, että lähtötasoonsa nähden, siis viime vuoden tasoon nähden, kolmen vuoden aikana valtio panostaa 3 miljardia markkaa uutta rahaa ja yksityinen sektori yli 3 miljardia markkaa. Yksityinen puoli on hoitanut asiansa hyvin. Se kattaa tällä hetkellä pk-rahoituksesta yli 60 prosenttia, ja kymmenen vuoden aikavälillä tämä yhteispanostus tulee olemaan yli 30 miljardia markkaa. Tällä tavalla minusta pitää työllisyyttä hoitaa, koska nämä panostukset, kun ne hyvin hoidetaan ja kohdennetaan, osuvat juuri kestävien uusien työpaikkojen syntymiseen.

Palveluista on jo tullutkin pari puheenvuoroa, osin kriittistä siinä hengessä, että palveluita ei huomioida riittävästi. Jos näin on, sitäkin ihmettelen, koska sekä ensi vuoden budjetti että tämä lisäbudjetti kohdentuvat merkittävästi palveluiden paranemiseen ja sitä kautta uusien nopeasti syntyvien työpaikkojen luomiseen. Muun muassa Teknologian kehittämiskeskuksen panostukset ovat tällaisia, ja Tekesin toimikenttään on aivan sen toiminta-ajatukseen suoraan sisään pistäen tullut palvelupainotteisuus mukaan. Se ei ole siis mitään pelkkää teknologiarahoitusta, vaan siellä on hyvin selkeä säännöksissä ohjattu kanava, joka johtaa resursseja myös osaamispainotteiseen palvelukenttään, joka on se laajenevin palvelukenttä tällä hetkellä.

Ylipäänsä KTM:n osalta lisäbudjetti antaa huomattavan paljon hyvin kohdennettuja uusia mahdollisuuksia. Kun muistetaan, että KTM:n vuositason budjetti on vain runsaat 4 miljardia markkaa, tässä tulee suoria panostuksia yli 800 miljoonaa ja ne ovat nimenomaan näihin kohteisiin: tutkimukseen, kehitykseen, uusteollistamiseen, osakehankintoihin, kohteisiin, jotka ovat ns. tulevaisuuspanostuksia.

Mistä rahat on hankittu ja mistä hankitaan, se on juuri valtion omaisuuden myyntitulojen uutta tehokasta kohdennusta. Kun seuraava myyntioperaatio toteutuu, se on myös eduskunnassa syytä muistaa, että tässäkin lisäbudjetissa vielä hankkimatta olevia rahoja on minusta näyttävästi kohdennettu juuri oikealla tavalla, sillä tavalla kuin hallituksen ja eduskunnan oma tahto on kirjattu paitsi budjetteihin myös muihin lausumiin ja kannanottoihin.

Vielä pk-yrityksistä totean sen verran, että kun niin voimakkaasti haemme panostuksia pk-kenttään ja teemme sitä muun muassa yritystukien kautta, on kuitenkin syytä siinäkin muistaa kohtuus ja pitää järki mukana. Viimeisin, tuorein, ei vielä ilmeisesti julkisuuteen kokonaan tullut pk-kysely osoittaa, että pk-yritykset itse pitävät kannaltaan suurimpana ongelmana yritystukia. Tämä kertoo minusta ainakin sen hyvän asian, että yritysten valtaosa pk-kentässä ei sentään tule toimeen yritystuilla.

Tämä viesti on toki tuttu kauppa- ja teollisuusministeriössä ja maan hallituksessakin useaankin otteeseen todettu, ja juuri siksi yritys- ja elinkeinotukia kokonaisuudessaan on pyritty ja myös kyetty suuntaamaan uudella tavalla niin, että erityisesti kilpailua vääristävät elementit niistä voisivat mennä mahdollisimman vähiin. Siinä mielessä muun muassa tämä Keran pienlai-

nakiintiö on suhteellisen hyvä, aika vähän kilpailua vääristävä väline. Sekin kuitenkin sen verran kilpailua vääristää, että siinä on tietty pieni korkosubventioelementti mukana.

Hyvät edustajatoverit, kohtuus kaikessa!

Ed. Vistbacka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri viittasi pk-sektoriin ja totesi, että siellä ei nähdä yritystukia hyvinä. Tämä varmasti pitää paikkansa, mutta nimenomaan aloittavan pk-yritystoiminnan osalta ehkä byrokratiaa voisi poistaa. Ainakin ne viestit, joita pk-yrityssektorilta tulee, kertovat, että suurimmat ongelmat ovat, ja ehkä ministeriössä myös se tiedetään, nimenomaan työvoimavaltaisilla yrityksillä nk. yhteiskunnalliset elatusmaksut. Se on se seikka, joka varmasti rassaa tällä hetkellä, että tämä sektori ei pysty työllistämään. Toimivien yritysten osalta yritystuilla ei ole varmasti sellaista merkitystä lainkaan.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Kalliomäki toi hyvin esille, että budjetilla on työllisyysvaikutuksia. Työllisyysvaikutusten arviointia kaipasin ja on kaivattukin varsinaisen budjetin yhteydessä enemmän. Viittaan esimerkiksi liikenneministeriön pääluokkaan, jossa nopeutusrajoitusten piirissä olevan rataosuuden kasvu jopa 1 000 kilometriin olisi vaatinut normaalibudjetin yhteydessä eduskunnan edellyttämiä toimenpiteitä. Nyt tehdään epätaloudellisesti ratkaisuja tipottain.

Toinen asia on, että KTM:n panostukset ovat varmasti tulevaisuuden hyvinvoinnin parasta perustaa ja tämän lisäbudjetin tärkeätä antia. Mutta kiinnitän ministerin huomiota siihen, että Bioteknian ohella on tehtävä myös erikseen alueellista tarkastelua virkojen ja tutkimus- ja kehittämistoiminnan määrärahojen käytön osalta. Nimittäin nyt on rekrytoitu Tekesin puitteissa suurin piirtein 50 henkilöä Helsinkiin eikä yhtään muualle Suomeen. Nämä henkilöt tuovat tullessaan ne rahat ja tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja yritystoiminnan vahvuudet. Tältä osin toivon todella, että ministeri kiinnittää tähän kysymykseen esimerkiksi Itä-Suomen osalta huomiota. Ei Bioteknia yksin tule tätä kehitystä viemään yritystoiminnassa eteenpäin. Tarvitaan myös Tekesin osaajia sinne paikan päälle.

Ed. Vihriälä: Arvoisa puhemies! Ed. T. Pohjolan, joka on täältä näköjään jo poistunut, puheenvuoroon haluan aluksi todeta, että nimenomaan aluepolitiikan kohdalta kyllä luvut tänä päivänä kertovat selkeää ja synkeää kieltä siitä, mitä maassa on kahden viimeisen puolen vuoden aikana tapahtunut eli muuttoaalto on ennätyksellistä. Ei siitä toki voi yksin syyttää Lipposen hallitusta mutta Lipposen hallituksella on hyvin keskeinen osa tähän muuttoaaltoon, joka nyt vinhasti viuhuu koko maassa. Tämä on kyllä valitettava asia.

Toki on todettava myönteisenä, arvoisa puhemies, että kun tämä lisäbudjetti nyt on annettu, niin kansantalouden näkymät ovat hyvät, ja se on myös opposition taholta avoimesti esille tuotava ja myös se, että nettolainanottoa voidaan tässä lisätalousarviossa vähentää. Nämä ovat myönteisiä asioita.

Arvoisa puhemies! Haluan kahteen pääluokkaan kiinnittää huomiota, sekä maa- ja metsätalousministeriön että sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan ja erityisesti nyt, kun maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan esitetään ympäristötukeen lisää perustukeen 27 miljoonaa markkaa ja erityistukeen 89 miljoonaa markkaa.

Ympäristötuet pyritään maksamaan viljelijöille niin pian kuin on mahdollista, mutta näyttää siltä, että lokakuun puoliväliin suunniteltuun aikataulutavoitteeseen ei tulla pääsemään. Lokakuun puoliväli on viljelijöiden kannalta merkittävä takaraja, koska silloin vaihtuu nimenomaan EU:n budjettivuosi ja Suomen ympäristötukivarat olisi saatava käytetyiksi kuluvan budjettivuoden puolella. Maa- ja metsätalousministeriössä pidetään tärkeänä sitä, että maksussa olevat tuet saadaan liikkeelle ajoissa, muuten ne ovat pois Suomen seuraavan vuoden EU-rahoista. Tähän asiaan liittyy paljon ongelmia. Maatalousjaostossa on nyt tarkoitus selvittää, miten asia voidaan ratkaista.

Sitten ympäristötukeen yleensä. Minusta on myönteistä, että ympäristötukea on lisätty. Se koetaan viljelijöitten ja ennen kaikkea myös karjatilojen kohdalla positiivisena asiana. Ehdot ympäristötuen saantiin alkavat olla poikkeuksellisen kovat, ja näiden ehtojen täyttäminen ja noudattaminen on viljelijöille erittäin vaikeaa. Erityisesti syysviljojen ravinnerajat ovat niin tiukat, että niitä on mahdoton noudattaa.

Esimerkkinä voi todeta, että jos on hyvä ammattitaito, voi pystyä, niin kuin eräs viljelijä esille toi, levittämään tasaisesti yhdelle hehtaarille 3 kuutiota kananlantaa tai 6 kuutiota sikalan lietelantaa. Se tuntuu kyllä aika mahdottomalta näiden lantamäärien suhteen. Tämän vuoksi ympäristötukea ja näitä ehtoja ennen kaikkea tulisi selkeyttää. Myös lannan syyslevitys on erittäin

tärkeää monille karjatiloille. Jos se aiottaisiin kieltää, se toisi tavattoman suuria ongelmia. Ongelmia on tulossa myös tiukasta fosforirajasta. Nämä ovat asioita, joihin pitää vakavasti suhtautua, myönnän sen ja niin viljelijät niihin suhtautuvatkin, mutta niissä ei pidä kohtuutonta byrokratiaa ja mahdottomia säännöksiä tehdä ja aikaansaada.

Myönteistä budjetissa on myös se, että nuoren metsän hoitoon osoitetaan 15 miljoonaa markkaa. Sen lisäksi metsänhoitoon käytettävien rahojen myöntämisvaltuutta korotetaan 20 miljoonalla markalla. Raha käytetään kumotun metsänparannuslain mukaan tehtyihin useampivuotisiin kunnostusojitus- ja metsätiehankkeisiin, jotta ne saadaan rahoitettua uuden kestävän metsätalouden rahoituslain siirtymäsäännösten puitteissa. Tämä on sinänsä hyvä asia.

Metsäkeskukset ja metsätalouden kehittämiskeskus Tapio saavat 10 miljoonaa markkaa lisärahoitusta lisäeläkemenoihin, joista täällä on jo puhuttu eräässä muussa yhteydessä. Valitettavasti tämäkään lisäys ei ole riittävä. Se on johtamassa lisäeläkkeiden leikkauksiin noin 10 prosentilla. Ilman tätä 10:tä miljoonaa markkaa leikkaukset olisivat olleet kaiketi 30 prosenttia. Toki tämä parempi on kuin ei mitään, mutta tietenkin juuri nyt, kun äsken puhuttiin 106 miljoonasta markasta, tämä tuntuu aika pieneltä.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa esitetään 50 miljoonaa markkaa käytettäväksi Raha-automaattiyhdistyksen ehdottamaan syrjäytymisen erillisohjelmaan. Ohjelman avulla pyritään lieventämään työttömyyden seuraamuksia, syrjäytymiskehitystä ja monia kärjistyneitä ongelmia, jotka aiheutuvat julkisten sosiaalipalvelujen supistumisista. Tämä ratkaisu on aivan oikean suuntainen, vaikka Raha-automaattiyhdistyksen hallituksen esitys toteutui vain osittain ja rahoituksen jatko jää edelleen avoimeksi. Tätähän esitettiin jo varsinaiseen tulo- ja menoarvioon, mutta se ei onnistunut. Nyt on hyvä, että asiassa on päästy alkuun.

On syytä muistaa, että Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta arvioidaan ensi vuonna jaettavan avustuksia budjettikirjan mukaan 1 545 miljoonaa markkaa. Tähän määrään sisältyy valtion osoittamia tehtäviä 305 miljoonaa markkaa. Lisäksi Valtiokonttorin käyttöön osoitetaan 185 miljoonaa markkaa käytettäväksi rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menoihin sekä 5 miljoonaa markkaa eräiden sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen. Sinänsä hyviä asioita. Kaikkiaan tämä merkitsee vuoden 1998 osalta osallistumista valtion talousarvion kautta tehtäviin rahoituksiin 495 miljoonan markan summalla. Tämä on tietenkin poissa vapaaehtoisilta sosiaali- ja terveysalan järjestöiltä. Tänä vuonna summa oli 384 miljoonaa markkaa.

Onkin syytä olla huolissaan valtionosuuden jatkuvasta kasvusta, joka samalla vaarantaa vapaaehtoisen kansalaistoiminnan harjoittaman sosiaali- ja terveystyön aikana, jolloin kysyntä kasvaa ja järjestön apu ihmisille on usein viimeinen oljenkorsi. Vapaaehtoiset järjestöihmiset ovat hyvin perillä tämän päivän ihmisten arkipäivän ongelmista. Järjestöissä tiedetään, miten tuhannet ihmiset uhkaavat syrjäytyä ja jäädä yksin ahdistuksensa ja kasautuvien monien ongelmiensa kanssa. Siksi on syytä toivoa, että lisäbudjetissa myönnetty erillisohjelma saisi jatkoa myös tulevina vuosina ja rahoituksen järjestely tapahtuisi luontevimmin valtion varsinaisen talousarvion yhteydessä.

Raha-automaattiyhdistyksen tuotto näyttää kasvavan tänä vuonna ennakoitua enemmän, mutta tuotto pitäisi käyttää jatkossakin vapaaehtoiseen kansalaistoimintaan, joka luo lisäarvona sosiaalipalveluihin tuhansien ihmisten vapaaehtoisen työpanoksen ja auttamisen tahdon.

Ed. Rosendahl: Ärade talman, arvoisa puhemies! Vi har framför oss ett sällsynt konkret bevis på att det är högkonjunktur i landet, t.o.m den historiskt sega arbetslösheten minskar i allt snabbare takt. Statsfinanserna för detta år kommer att kunna balanseras med cirka 8,5 miljarder mark mindre lån än vad vi trodde när budgeten gjordes upp. På plussidan finns bl.a. en sådan efterfrågad post som återbetalning av kapitalplacering i en depositionsbank.

Nu finns naturligtvis en sådan fara, och få se om den inte kommer till uttryck här i diskussionen, att en och annan får för sig att åtminstone en del av den här summan borde användas på diverse projekt för några hundra miljoner, t.ex. sådant som figurerat i budgetförhandlingarna. Vi bör minnas att bankstödet i dess helhet finansierats med lån som givetvis bör avkortas i den mån bankstödet återfås.

Puhemies! On olemassa vaara, nyt kun meillä on edessämme konkreettinen todiste siitä, että eletään korkeasuhdannetta, että joku saa päähänsä että ainakin osa tästä 2,5 miljardista, jolla kuluvan vuoden nettolainanottoa nyt voidaan vähentää, pitäisi käyttää joihinkin muutaman

sadan miljoonan markan hankkeisiin. Sellaisistahan ei koskaan ole pulaa.

Tämä olisi kuitenkin harkitsematonta puhetta. Itse asiassa se tarkoittaisi sitä, että olisimme lamavuosina lainanneet muuten vaan, emmekä esimerkiksi pitääksemme perusturvaverkkoa jotenkin ehjänä. Tällöin sanoisimme myös, että valtion tarkoituksena ei suinkaan ole tulla toimeen omilla tuloillaan niin pitkälle kuin mahdollista. Pitemmällä aikavälillä tällainen ajattelu on nimenomaan huonompiosaisten suurin vihollinen.

Päinvastoin tämän lisäbudjetin pitäisi viimeinkin auttaa meitä ymmärtämään, millaiseen ennennäkemättömään elvytyspolitiikkaan lähdettiin vuosikymmenen alussa. Ehkä se auttaa myös ymmärtämään, että silloiset puheet "oikean" elvytyspolitiikan puolesta olivat kuin vaatimus, että tulipalo on sammutettava bensiinillä.

Talman! Som vi vet väntar alltid nya svårigheter bakom hörnet. Med felaktiga beslut är det dessutom lätt att skynda på svårigheterna. Den största risken och därmed faran just nu för den gynnsamma ekonomiska utvecklingen är diskussionen om och kraven på s.k. buffertfonder som påstås göra Emu-tillvaron tryggare.

När man tar del av rapporterna från fonddiskussionerna i de arbetsgrupper som grundats, kan man inte undgå känslan av att det är ett spel för gallerierna. Ingen vill egentligen ha dem, men de blev nu bara utlovade som en spelknapp för att få det politiskt-korporativa pusslet att gå ihop. Att någon skulle tro att de faktiskt ökar stabiliteten i en Emu-tillvaro är svårt att föreställa sig. Tvärtom ökar medborgarnas bundenhet till samhället och minskar de enskilda medborgarnas och företagens möjligheter att spara och investera för individuella behov.

Siis, kuten tiedämme, uudet vaikeudet vaanivat aina nurkan takana. Tomppeli-päätöksillä on lisäksi helppo nopeuttaa niitä. Juuri nyt suotuisaa kehitystä uhkaavat vääränlaiset päätökset ns. puskurirahastojen osalta, joiden väitetään tekevän Emu-todellisuudesta turvallisemman.

Kun on seurannut puskurikeskustelua perustetuissa työryhmissä, on ollut vaikea välttyä tunteelta, että kyseessä on näytelmä. Kukaan ei itse asiassa niitä halua, mutta tulipa luvattua nappulaksi poliittis-korporatiiviseen palapeliin. On vaikea kuvitella, että joku todellakin uskoo niiden lisäävän vakautta Emu-oloissa.

Syy tähän on se, että siihen tarvitaan niin isoja rahastoja, että vain valtion talousarvio voi täyttää sellaisen tarkoituksen. Toisaalta kyseessä on valitettavasti kyllä sen suuruinen rahoitustarve, että se aiheuttaa sekaannusta luvattuja veronkevennyksiä ajatellen. Rahastot lisäävät siis paineita veroasteeseen, samanaikaisesti kun hallitus on luvannut veronkevennyksiä edesauttaakseen maltillista tuloratkaisua. Maltillinen ratkaisu ja veronkevennykset on jo "ulosmitattu", ja niitä tuskin voidaan käyttää toistamiseen puskurihankkeen rahoittamiseksi, kuten tutkija ehdottaa tämän päivän Helsingin Sanomissa. Olisin kiitollinen, jos valtiovarainministeri voisi kertoa suhtautumisestaan tähän asiaan periaatteellisesti, esimerkiksi puskurirahastojen oikeudenmukaisuutta eri tulonsaajaryhmiä ajatellen, sekä tietenkin rahoituksen osalta. Pitäisi tarkkaan myös miettiä, mitä on syytä kytkeä tupoon ja mitä ei.

Mutta lisäbudjettiin meidän täytyy olla tyytyväisiä. Tietenkin myös sen takia, että se sisältää pakollisia tai muuten tarpeellisia korjauksia menopuolella, mutta ennen kaikkea sen takia, että se merkittävästi kohentaa budjetin, ainoan tarpeellisen puskurin, yleiskuntoa.

Med tilläggsbudgeten skall vi alltså vara nöjda. Naturligtvis av den orsaken att den innehåller nödvändiga justeringar på utgiftssidan, men framförallt därför att den på ett betydelsefullt sätt förbättrar budgetbalansen.

Ed. Puisto merkitään läsnä olevaksi.

Ed. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Rosendahl tuomitsi aika kovin sanoin puskurirahastot, mutta onhan se tosiasia, että Suomen taloudessa on sittenkin perinteisesti ollut aika isoja suhdannevaihteluita riippuen eri tekijöistä ja luultavasti on jatkossakin. Siinä mielessä puskurirahastokeskustelu ei minusta mitenkään ole huono asia. Olisi erittäin hyvä jos saisimme lisäksi valtiontalouden kunnon osalta aikaan ne puskurit, joista nyt ollaan neuvottelemassa.

Perusasiahan on totta kai, että valtiontalous on kaikkein paras puskuri, kun se on kunnossa. Mutta jos sen lisäksi on olemassa, mitä nyt kaavaillaan, eläkerahastoja tai työttömyysvakuutuspuolen rahastointia, niin sehän tarkoittaa tavallaan samaa kuin vanha Raamatun viisaus, että seitsemänä lihavana vuonna kasataan laihojen vuosien varalle. Jos meillä suhdanteet talou-

dessa heittävät niin kuin historia osoittaa, niin onhan järkevää, että me saamme aikaan kansallisella tasolla sellaiset rahastot ja sellaisen yhteiskuntasopimuksen, johon työnantajat, työntekijäpuoli ja valtiovalta sitoutuvat, jotta voidaan kasata lihavina vuosina jotain talteen ja sitten purkaa taas laihoina vuosina.

Se on sitä sisäistä puskuria ja meidän kansallisesta tahdostamme kiinni. Kun EU ei sitä ole kieltämässä, niin miksi me sellaista emme tekisi? Silloin se tarkoittaa sitä, että ei tarvitse mennä sinne palkkajoustoihin tai sosiaaliturvajoustoihin, vaan voidaan elää laarin kautta välillä.

Ed. Rosendahl (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kritiikkini ei periaatteellisesti kohdistu tasausmahdollisuuteen, vaan lähinnä siihen, että päätösvalta on viety eduskunnasta pois tai ilmeisesti viedään sekä puskureiden muodosta että niiden käytöstä. Minusta tällaisten puskurien pitää olla budjetissa. Siinä niitä tarvitaan ja niitä pitäisi kohdistaa myös muuhun kuin palkkaan ja palkkojen tasaamiseen. Yhteiskunnassa on muitakin väestöryhmiä ja yrityksiä, ja silloin tällaiset yleiset verotus- ja esimerkiksi sosiaalimenot ovat parempia puskureita kuin nyt tämän tyyppiset rahastot. Tämän takia pyysin vastauspuheenvuoron.

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Vuoden 1997 lisätalousarviossa on varsin paljon hyviä asioita. Myös se on hyvä, että täällä salissa on ministereitä paikalla. Tosin kohta alkaa olla ministereitä enemmän kuin kansanedustajia. Mutta hyvistä asioista vielä, varmasti se tänäänkin täällä esille tullut asia, että tutkimuksen bkt eli bruttokansantuoteosuus nousee 2,9 prosenttiin vuoteen 1999 mennessä, on nimenomaan näitä. Siinä on varmasti hyvä ja vahva satsaus tulevaisuuteen ja myös työllisyyteen kestävällä tavalla ja varsin pitkälle. Tämä on erittäin positiivista. Muitakin myönteisiä asioita täältä toki löytyy. 50 miljoonaa markkaa pitkäaikaistyöttömyyden ja muiden lamasta aiheutuneiden seurausvaikutusten lieventämiseen ja näiden hoitamiseen, homevaurioasioiden selvittelyä jne.

Kuitenkaan tuo työttömyys ei vain ole ottanut kunnolla taittuakseen ja tässä voidaankin lähestyä sitä kysymystä, miten hyvää kokonaisuutena on valtion budjettipolitiikka siinä mielessä, että kunnat kuitenkin jatkuvasti ja nimenomaan nyt tänä syksynä uhkaavat ja pyrkivät toteuttamaan irtisanomisia ja henkilökunnan lomautuksia. Kunnat väittävät, että valtiovalta on kadottanut kontaktin realiteetteihin eli siihen todellisuuteen, mikä niin sanotusti kentällä vallitsee. Valtiovalta taas eli hallitus väittää, että Kuntaliitto ei ole oikeassa. Esimerkiksi ministeri Backman enemmänkin heittää pallon takaisin ja sanoo, että kunnat ovat lähteneet väärällä tavalla säästämään eivätkä osaa oikealla lailla lukea verotulojen kertymää ja sitä pitkää aikajännettä, jonka aikana ne muodostuvat.

Tämä onkin varsin keskeinen asia, kun ajattelemme esimerkiksi viime torstain debattia tässä salissa, jossa sekä ministeri Huttu-Juntunen että myös pääministeri osallistuivat keskusteluun sairaanhoitopiirien säästötoimista. Kuten kaikki tiedämme, niin täällä hetkellä lähes kaikissa sairaanhoitopiireissä tapahtuu osastojen sulkemisia eikä mistään kehittymisestä johtuen, vaan nimenomaan johtuen siitä, että nämä omistajakunnat omalla politiikallaan eli omilla talousarvioillaan vaativat tällaisia säästöbudjetteja näiltä sairaanhoitopiireiltä.

Kun nyt tässä lisäbudjetissa tuodaan rahaa pitkäaikaistyöttömyyden ja muista lamasta aiheutuneiden seurausvaikutusten lieventämiseen ja nimenomaan terveydenhoidonkin alueelle, niin tällöin sopii kysyä, miten muu terveydenhoito ja sairaanhoito pystyy näistä vastuista jatkossa selviytymään. Tätä näkökulmaa vasten voi kyseenalaistaa ed. Rosendahlin puheenvuoron siitä, miten todella hyvä asia on se, että tässä vähennetään 8,6 miljardilla markalla eli 8 600 miljoonalla markalla nettolainanottoa. Miten hyvä se asia loppujen lopuksi on? Olisiko kuitenkin parempi edetä niin, ettei niin paljon vähennetä nettolainanottoa? Varmasti olen tässä täysin samaa mieltä kuin ed. Rosendahlkin, että se linja, se suunta on aivan oikea. Nousukauden aikana pitää toki päästä irti tästä velkaantumisesta. Mutta kuinka nopeasti, kuinka voimakkaasti ja päästäänkö siitä sitten irti sillä tavalla, että joko pyrstö tai nokka on tervassa kiinni?

Joka tapauksessa lopuksi, arvoisa puhemies, totean, että tässä lisätalousarviossa on varsin moneen hyvään asiaan pystytty osoittamaan rahaa myös siten, että uskon sillä olevan työllisyysvaikutuksia. Olisin toivonut, että tässäkin lisätalousarviossa olisi pystytty tiettyihin kipeisiin sairaudenhoitoa ja terveydenhoitoa koskettaviin kysymyksiin kanavoimaan rahaa, koska kuitenkin tilanne on niin, että vastuuta mielestäni ei tässä asiassa voida kuntakentän syliin täysin kaataa.

Arvoisa puhemies! Kysymys on yhteisvastuusta tässä asiassa. On aika keinotekoista sa-

noa, että yhdet tietyt asiat kuuluvat vain kunnille, tietyt asiat vain valtiovallalle.

Ed. P e l t o m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Tiusanenkin toi esille, että lisätalousarviossa on paljon hyviä asioita, ja hän peräsi myös työllistävää vaikutusta. Kun täällä on ministereitä paikalla, itsekin haluaisin tietää, miten hallituksessa on nähty tämän lisätalousarvion konkreettinen työllistävä vaikutus.

Edelleen ed. Tiusanen otti esille Raha-automaattiyhdistyksen 50 miljoonan markan rahan, ja sinänsä on hyvä, että sitä käytetään pitkäaikaistyöttömyyden ja muiden lamasta aiheutuneiden seurausvaikutusten lieventämiseksi tarkoitetun erillisohjelman rahoittamiseen. Tässä yhteydessä en voi kuitenkaan olla tuomatta esille sitä, että nyt meillä on jo olemassa ikääntyvien pitkäaikaistyöttömien seulonta käynnissä kymmenellä paikkakunnalla. Tästä on osin saatu jo tuloksia. On todettu, että seulotuista pitkäaikaistyöttömistä yli kolmannes olisi niitä, joiden oikea paikka olisi eläkkeellä. Nyt tässä on käymässä niin, että kun seulonta on tehty, nämä eläkkeelle siirtyjät ikään kuin pudotetaan laiturille eikä heitä ole kukaan ottamassa vastaan. Eli tässä jätetään tämä projekti kesken. Mielestäni ennen kuin uusia ohjelmia ja projekteja tehdään, niin pitäisi huolehtia siitä, että kun projekti aloitetaan, että myös viedään loppuun saakka, jotta nämä ikääntyvät pitkäaikaistyöttömät pääsisivät todella eläkkeelle eikä jätetä heitä. Tavallaan on tehty tilasto ja sen jälkeen todetaan, ettei olekaan jatkotoimenpiteitä.

Edelleen edustajat toivat esille homevaurioiden ehkäisy- ja korjaustoimenpiteiden avustamisen. Tämä on paikallaan ja se pitäisi tehdä kiireen vilkkaa. Meillä on erittäin paljon sairaaloita, päiväkoteja, kouluja, joissa on homevaurioita tai jo tulossa olevia homevaurioita. Jos niitä ei kohta korjata, tästä koituu erittäin suuria kustannuksia kunnille, ja mikä haitta siitä onkaan ihmisten terveydelle.

Liikenneministeri A u r a : Arvoisa puhemies! Kun ed. Peltomo kysyi, mitä hallitus tekee työllisyyden hyväksi ja mitä vaikutuksia lisäbudjetilla on, niin tärkein vaikutus on tietenkin tiukan finanssipolitiikan jatkuminen. Lisäbudjettihan annettiin samalla viikolla, jolloin Suomen Pankki nosti korkoja 0,25 prosenttia ja hallitus osoitti olevansa tiukan finanssipolitiikan linjalla, joka on paras tae hallituksen puolelta siitä, että korkotaso ja myös inflaatio pysyvät alhaisina. Jos työmarkkinat pysyvät myös matalan inflaation linjalla, silloin tämä hyvä taloudellinen kasvu voi jatkua. Se on ylivoimaisesti tärkein kontribuutio eli panostus hallitukselta työllisyyden edistämiseksi.

Lisäbudjetin konkreettiset asiat ovat myös työllisyyttä edistäviä sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan että infrastruktuurin osalta, mutta tärkein on tämä yleinen talouspoliittinen linja.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Tiusanen kaipaili työllistämiskohteita. Tosin hän tunnusti niitä täällä olevankin, ja kun liikenneministeri astui puhujankorokkeelle, voin todeta, että olen ilahtunut siitä, että uusi liikenneministeri on nimenomaan kiinnittänyt huomiota niihin puutteisiin, joita varsinaisessa talousarviossa on eräiden investointikohteitten osalta. Aikaisemmin niitä hoidettiin raha-asia-aloitteilla ja "siltarumpu-nimikkeellä" merkityissä asioissa, mutta nyt on hyvä, että ministerit itse huomaavat, kun määrärahat ovat budjetissa niin suuria, ettei niitä voi täällä salissa kohdentaa. Nimenomaan tarkoitan tässä Kouvola — Kotka-rataosuuden peruskorjaamista tai tietynlaista korjaamista ja myös Vainikkala — Kouvola — Kotka — Hamina-rataosuuden tasoristeysten poistamisia. Tasoristeyksethän ovat vaarallisia ja niistä on vuosikymmeniä puhuttu. Tällä hetkellä juuri mainittuja ratoja myöten kulkee Pietarista Kotkaan ja Haminaan miltei jatkuva liikenne. Kymmenittäin vaunuja on junaletkassa.

Minusta on erityisen hyvä tämä asia, että vihdoinkin liikenneministeriö kiinnittää huomiota niihin rataosuuksiin, jotka tuottavat. Ehkä nykyisen liikenneministerin "aikaisempi elämä", missä puhutaan tulosvastuusta, näkyy tässä suhteessa, eli pitää korjata niitä ratoja, jotka myös liikenteensä osalta tuottavat maahan tuloja.

Ed. K a l l i o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Tiusasen puheenvuoron johdosta. Ed. Tiusanen arvosteli hallituksen linjaa lähinnä siitä, kun hallitus pyrkii vähentämään velkaantumisvauhtia. Itse pidän hallituksen linjaa täysin perusteltuna. Kyllä meillä nyt, kun kansantaloutemme kasvaa Länsi-Euroopan nopeinta vauhtia, on etsikkoaika saada valtion velkaantuminen hallintaan. Näyttää siltä, että jos nyt tätä uraa edetään, saattaisi jo vuonna 1999 olla tilanne, jolloin valtion tulot ja menot olisivat kutakuinkin tasapainossa ilman lisävelkaantumista.

Kun myöskin ajatellaan kehitystä, mikä on tapahtunut tulo- ja varallisuusveroissa, se osoittaa kyllä selkeästi, että meillä kansantaloudessa aktiviteetti on lisääntynyt. Se myöskin luo entistä parempaa pohjaa paremmalle työllisyydelle. Kyllä itse pidän erittäin tärkeänä sitä, että pystymme pitämään kansantaloutemme voimakkaan kasvun uralla, koska eihän taloudellisen kasvun ja työllisyyden suhde ole vielä kadonnut mihinkään.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Kallio melkein sanasta sanaan sanoi sen, mitä itsekin ajattelin lausua ed. Tiusasen näkemyksestä, jonka tarkoituksena oli hiukan ehkä esittää sitä, että pitäisi näillä varoilla elvyttää työllisyyden parantamiseksi, mutta eiväthän tässä vaiheessa mitkään elvytystoimet ole sillä tavalla paikallaan, koska talous pyörii täyttä vauhtia.

Vaikka minun ei pitäisi puhua tällaisista isoista asioista, vaan pysyä paremmin siltarumpujen puolella, totean kuitenkin sen, että huolestuttavinta suomalaisessa yhteiskunnassa on tällä hetkellä se, että vaikka meillä pyörät pyörivät todella täysillä ja taloudellinen kehitys ja kasvu on suorastaan ennennäkemätöntä, niin me emme velkaantumisen herraksi tahdo päästä, emme millään. Täytyy kysyä, koska sitten päästään, jos ei tällä hetkellä.

Sanoisin, että kyllä tämän budjetin positiivisimpia kohtia on nimenomaan nettolainanoton vähentäminen. Se on kääntyminen siihen suuntaan budjetissa, mihin on pyrittävä viimeisten vuosien tapauskulun jälkeen. Vaikka aina voitaisiin esittää, että annetaan köyhille ja annetaan siltarumpuihin, niin ei se nyt vain käy. Kyllä sen tällä tavalla on käännyttävä taikka sitten jää huono perintö näistä asioista.

Ed. Lahtela (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Tiusanen arvuutteli sitä, onko 8,5 miljardia hyvä laittaa velan pienennyksen puolelle vai pitäisikö se käyttää menoina johonkin. Kyllä minä olen ehdottomasti tämän lisätalousarvioesityksen kannalla. Jopa olisi voinut kysyä, olisiko voinut tehdä niinkin päin, että olisi enemmän jätetty käyttämättä varoja kuin tässä on esitetty ja pienennetty velanottoa, koska tämäkin summa, mikä tässäkin on, lienee ensi vuonna jotain 500 miljoonaa vähemmän korkoa, mikä tarkoittaa, että meillä on liikkumavaraa ensi vuoden puolella taas vähän reilummin olemassa, kun velan määrä ei ole niin iso.

Jos kuvittelee sitä 500 miljoonaa, miten monta käyttöreikää sille jatkossa tulee olemaan, niin kun katsoo mennyttä keskustelua ja varsinkin talousarviota, mikä ensi vuodelle on tehty, siellä on paljon pienempiäkin leikkauksia osoitettu joihinkin kohteisiin ja ne ovat aika kipeitä. Sen takia tässä peilaten puolin ja toisin linja on oikea. Toivoa vain sopii, että se jatkuu tällaisena, että mitään notkahdusta ei taloudessa tapahdu.

Ed. Tiusanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ed. Lahtelan kanssa, niin kuin puheenvuorossanikin totesin, samaa mieltä siitä, että suunta on oikea, että nettolainanottoa vähennetään. Asetin kyseenalaiseksi vauhdin. Esitän edelleen kysymyksen, onko Kuntaliitto oikeassa vai ministeri Backman. Tosiasia kuitenkin on se, että niin herkkä alue kuin esimerkiksi sairaanhoito tässä maassa on asetettu kyseenalaiseksi ja sen taso on heikkenemässä ja heikentynyt.

Ed. Vähänäkki kiinnitti tärkeään asiaan huomiota puheenvuorossaan. Toteankin, että olemme yhdessä ed. Vähänäkin kanssa tehneet juuri tuon tyyppisiä aloitteita, mitä tämäkin lisätalousarvio nyt toteuttaa. Siinä mielessä voidaan näin sanoa.

Ed. Peltomolle haluaisin todeta sen, että hän kiinnitti puheenvuorossaan tärkeään asiaan huomiota. Silloin kun pari vuotta sitten, jo vuonna 95 tämä asia nousi keskusteluun eli se, kuinka paljon työkyvyttömiä ihmisiä on työttömyyskortistossa, päästiin alkuun. Asiaa selvitellään. Todella jos nämä ihmiset vain todetaan työkyvyttömiksi, mutta ei tehdä siitä seuraavia ratkaisuja, heille tehdään vieläkin hankalammaksi tilanne kuin se on nyt tällä hetkellä.

Ed. Laaksonen: Herra puhemies! Kun edellä kuuntelin sekä hallitus- että oppositioryhmien puheenvuoroja lisätalousarviosta, voisi tokaista niin kuin entinen mies, että oikean suuntainen, mutta riittämätön, ehkä. Joiltakin osin muutama reunahuomautus lisätalousarvioon kuitenkin on paikallaan siitä huolimatta, että minäkin myönnän sen, että on erinomaisen hyvä asia, että meillä talous kasvaa ja että meillä verotuotot ovat olleet korkeammat kuin on arvioitu ja että meidän nettolainanottoamme on voitu vähentää. Nämä ovat kaikki erittäin positiivisia asioita samoin kuin se, että teknologia- ja tuotekehityspanoksiin lisätään rahaa tavoitellen siten 2,9 prosentin bkt-tasoa, joka on otettu ohjelmaan.

Eräs reunahuomautus, vaikka aika on kovin erilainen. Ministeri Alho puheenvuorossaan viittasi siihen, että hallituksen talouspolitiikan tietty kurinalaisuus näkyy myös siinä, että on ensimmäinen lisätalousarvio käsittelyssä. Näin on tietysti hyvä. Lisätalousarviomenettelyyn kiinnittivät taannoin huomiota valtiontilintarkastajat ja eduskunnan valtiovarainvaliokunta, sen hallinto- ja tarkastusjaosto. Ne murheet tulivat lähinnä edellisen hallituksen ajalta, jos oikein muistan. Ed. Pekkarinen voi korjata, jos olen väärässä. Edellisen hallituksen aikana eduskunnalle tuotiin 14 lisätalousarviota, joiden budjettia kasvattava loppusumma oli yhteensä vähän yli 60 miljardia markkaa. Nämä luvut lienevät kutakuinkin kohdallaan. No, aika oli silloin toinen kuin nyt.

Kun tarkastelee lisätalousarviota, en voi kuitenkaan välttyä siltä johtopäätökseltä, että heikkoutena ja puutteena tässä on se, että ei ole esitetty tämän lisätalousarvion todellista työllisyysvaikutusta. Täällä on viitattu välillisiin vaikutuksiin, ja niitä toki on teknologiapanostuksissa ja joissakin infrapanostuksissa, ilman muuta. Mutta jotenkin minulle tulee mieleen se, että tässä on antautuminen työttömyyden puolittamisen tavoitteen näkökulmasta, jos tätä tekstiä tarkastelee ja kun erityisesti katsoo työministeriön pääluokkaa. Siellä on vain lakisääteisten menojen kattamista, mutta ei mitään muuta, eikä minua tyydytä lisätalousarvion vasemmalla palstalla oleva toteamus, että työttömyys on edelleen talouden keskeinen ongelma ja työllisyyden paraneminen on jatkunut vuoden 97 talousarviossa ennakoidulla tavalla. Tämä ei riitä. Pitää löytyä hallitukselta ryhtiä siihen, että työttömyyden puolittamistavoitteena täytyy olla kuitenkin se, mikä hallitusohjelmassa asetettiin tavoitteeksi, että siihen tähdätään kaikin mahdollisin keinoin. Näiltä osin joutuu kysymään, onko tässä yhteydessä käytetty riittävästi keinoja.

Totesin, että tutkimusrahoitukseen panostaminen on myönteinen asia, mutta toivon, että jossakin yhteydessä voitaisiin tehdä selvitys siitä, ovatko tuotekehitys- ja tutkimuspanokset tässä ajassa oikealla tavalla painottuneet. Kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokan selvitysosassa korostetaan aivan oikein pk-sektorin merkitystä ja sen työllistävää vaikutusta. Mutta jotenkin minulle on syntynyt se kuva, että kun ottaa huomioon talouden yleisen kehityksen ja suuryritysten toiminnan parantumisen, hyvän tuloksenteon kyvyn — voin olla väärässä, jos olen väärässä, niin oikaiskaa — niin liiaksi panoksia tuotekehityspuolella edelleen menee suuryritysten piikkiin, kun enemmän pitäisi painottaa pk-sektorille ja sieltä saada uusia työpaikkoja.

Useimmiten teknologiapanokset suuryrityksille johtavat siihen, että työttömyys taitaa ennemmin pahentua kuin parantua ainakin lyhyellä aikavälillä, voi olla, että pitkällä aikavälillä käy toisin. Tämmöistä selvitystä kaipaisin ja toivottavasti valtiovarainvaliokunta paneutuu tähän asiaan kauppa- ja teollisuusjaostossa. Ehkä tämä lisätalousarvio ei anna siihen mahdollisuutta, mutta varsinaisen talousarviokäsittelyn yhteydessä, kun paletti on auki, voi tätä puolta tutkailla.

Positiivista minun mielestäni on myös radanpidon rahoitus, jossa VR:n tulouttama raha palautetaan rataverkkoon, 185 miljoonaa markkaa peruskunnostukseen ja kehittämishankkeisiin ja erikseen vielä Helsinki — Leppävaara-hanke, 85 miljoonaa markkaa. Mutta tässä yhteydessä on otettava esille se, että tämähän tuo yksin, tämä sinänsä tarpeellinen ja välttämätön pääkaupunkiseudun joukkoliikennettä ja tilannetta parantava hanke tulevina vuosina yli 500 miljoonan markan lisärahoitustarpeen. Tässä yhteydessä voi kysyä, millä tavalla turvataan muualla maassa niukkojen resurssien puitteissa rataverkon kunto elinkeinoelämän tarpeista lähtien. Meillä on kehittämistarpeita eri puolilla maata ja niitä pitäisi myös kuljettaa mukana matkassa jatkossa.

Sitten on yksi asia, johon haluan kiinnittää huomiota, kun kovan flunssan vuoksi en varsinaisen talousarvion lähetekeskustelun yhteydessä rohjennut tulla tänne puhujakorokkeelle äänen pettämisen pelossa. Haluan muistuttaa hallitusta ja mikseipä liikenneministeriäkin, kun hän tässä paikalla on, siitä valtiovarainvaliokunnan lausumasta tämän vuoden varsinaisen budjetin yhteydessä, että valtionyhtiöiden myyntituloista voitaisiin tierahoitusta järjestää niin, että voitaisiin osittain kompensoida ne valtavat menetykset, mitä tiepuolella on tapahtunut.

Katselin eräänä päivänä työhuoneessa vuoden 92 talousarviota ja sitä, mitä siellä esitettiin tiepuolelle. Perustienpidon rahoista on leikattu 750 miljoonaa markkaa mutta kehittämisestä 1,1 miljardia markkaa, ja varsinaisessa talousarviossa on jonkin verran vielä leikkauksia tämän vuoden talousarvioon nähden eikä tässä lisätalousarviossa tiepuolelle ole parannuksia. Tätä viestittäisin hallitukselle, että pitäisi löytyä yksimielistä kantaa ja näkemystä, että valtionyhtiöiden myynnistä saatavia tuloja voitaisiin myös mei-

dän perusinfraamme suunnata maantiepuolelle, joka kuitenkin palvelee kansalaisia ja elinkeinoelämää. Tätä toivoisin. (Ed. Ala-Nissilä: Kakkostielle!) — Se on yksi osahanke tietysti valtakunnan rakenteessa ja merkittävä hanke, jonka lähestulkoon kakkostien varrella asuva ed. Ala-Nissilä hyvin tuntee; sitä tietä hän usein kulkeekin. Se on tarpeellinen hanke.

Sitten edelleen yksi reunahuomautus puolustusministeriön hallinnonalan pääluokasta. Siellä oli 55 miljoonaa markkaa muistaakseni rakennushankkeisiin ja samalla tavalla muutama kymmenen miljoonaa varsinaisessa ensi vuoden talousarviossa rakennushankkeisiin. Valitettavaa on se, että sieltä puuttuu kehitettävänä olevan Niinisalon varuskunnan ruokalarakennus, niin tästä lisätalousarviosta kuin varsinaisesta talousarviosta. Tämä olisi mitä nopeimmin saatava ajanmukaiselle tasolle. Onhan se merkittävä kansainvälinen koulutuskeskus ja kaikki, jotka ovat käyneet Niinisalon varuskunnan ruokalassa, voivat todeta, että se on nykyaikaan nähden ala-arvoisessa kunnossa. (Ed. Rajamäki: Ruoka on hyvää!) Se on vanhaan autotalliin rakennettu, työntekijöille täysin epäkäytännöllinen työskentelytila. Tähän pitäisi kiinnittää erityisen suurta huomiota jatkovalmistelussa.

Arvoisa puhemies! Myös Keran rahoituksen osalta olisin toivonut vielä, että valiokunta voisi katsoa, löytyisikö sinne enemmän panoksia kuin tässä nyt on esitetty. Eri juttu on, löytyykö niitä keinoja, mutta joka tapauksessa Keran pk-yritysten rahoituksella on erinomaisen suurta kysyntää ja sillä puolella on saatu hyviä tuloksia työllisyyttä parantavissa toimissa. Tämmöisen hartaan, joskin ehkä tässä yhteydessä hurskaan toiveen kuitenkin esitän, että vielä valtiovarainvaliokunta katsoisi Kera-rahoitusjärjestelmää niin, että voitaisiin osoittaa enemmän rahoitusta pk-yritysrahoitukseen ja miksei myös naisyrittäjälainan tarpeisiin.

Ministeri A l h o : Arvoisa puhemies! Muutama näkökohta vielä työllisyysvaikutuksiin. Voin yhtyä täysin siihen, mitä ministeri Aura aikaisemmin sanoi, mutta erityisesti haluaisin painottaa myös sitä, että kun hallituksessa hyväksyttiin myös työllisyysohjelma vauhdittamaan sitä, että työttömyyden puolittamisessa päästäisiin tällä vaalikaudella onnistuneeseen lopputulokseen, niin rahaa vaativat hankkeethan on toteutettu aikaisemmissa budjeteissa ja lisäbudjeteissa. Erityisesti ensi vuonnahan käynnistyvät hyvin tärkeät asiat, jotka liittyvät joukkotyöttömyydestä aiheutuvaan ehkä vaikeimpaan kysymykseen, pitkäaikaiseen työttömyyteen. Nyt testataan todella työhaluja ja työkykyjä. Menossa on ikääntyneiden työttömien seulonta.

Hallituksen työlistalla on tähän työllisyysohjelmaan liittyen monia sellaisia hankkeita, jotka eivät edellytä rahaa, mutta jotka ovat selvästi tarpeellisia. Näitä on muun muassa se, voidaanko aikaansaada yhden luukun periaate välillisten työvoimakustannusten maksatuksessa, joka selvästikin ainakin pienyrittäjien kannalta on ongelma. Tässä on nyt jälleen kerran tiivistetty tahtia ja nyt ei enää selvitellä, vaan on pyydetty selviä ehdotuksia, joista sitten poliittinen päätös pitää tehdä. Samoin on monia asioita, jotka liittyvät sitten myös siihen, miten työllisyyttä edistävästi voitaisiin sosiaaliturvamaksujärjestelmää kehittää. On monia tämän tapaisia kysymyksiä.

Yhteenvetona haluan vain sanoa sitä, että vaikka lisäbudjetissa ei ole sellaisia selkeitä työllisyyskohteita kuin ehkä aikaisemmin liittyen nyt vaikkapa peruskorjaamiseen ja niin edespäin, niin siitä huolimatta työllisyysnäkökohtaa ei ole mitenkään sivuutettu. (Ed. Laaksonen: Mutta ei ole arviota siitä, paljonko ...) — Sitten on toinen kysymys se, johon mielestäni on ihan oikein ja syytä panostaa, niin kuin jo sanoin tässä aikaisemminkin, että budjetin informaationhan täytyy olla ehdottomasti sellaista, että eduskunta tietää, mistä se tekee päätöksiä. Tähän kritiikkiin, jota on oikeutetusti esitetty, on reagoitu valtiovarainministeriössä niin, että koko budjetin teknisen uudistuksen rinnalle, joka sinänsä on ollut oikean suuntainen, niin ettei kaikkia siltarumpuja täällä luetella, kuitenkin tulee riittävästi informaatiota siitä, mihin talousarvioesityksellä tähdätään. Sitä varten on asetettu useita työryhmiä, ja uskon, että tässä suhteessa budjetin informaatioarvo tulee paranemaan aivan lähivuosina. Niin monia asioita on tällä hetkellä vireillä.

Kauppa- ja teollisuusministeri K a l l i o m ä k i : Puhemies! Ed. Laaksonen toivoi, että kauppa- ja teollisuusjaosto ja sitten tietysti valtiovarainvaliokunta kokonaisuudessaan kävisi läpi t&k-panostusta, sen kohdentuvuutta, tehokkuutta, ennen kaikkea pk-yrityskentässä. Se on oikea ja hyvä toive. Niin minäkin toivon ja tämä on tietysti myös kauppa- ja teollisuusministeriön ja koko hallituksen tärkeä huoli. Totuushan on, jos katsotaan ensi vuoden budjettia, että Tekes on lähes puolet kauppa- ja teollisuusministeriön koko budjetista. Se on todella huomattava tekijä, sen rooli on aivan keskeinen, ja senkin vuoksi

tietysti näitä Tekesin resurssien kohdennuksia on seurattava tarkoin. Siinä on ihan järjestelmällinen seuranta myös menossa.

Tekesin kriteerit ovat hyvin tiukat ja esimerkiksi aluepolitiikalla ei tältä osin ole suoraa sellaista yhteyttä, joka perinteisemmissä elinkeinotuissa alueilla on ollut. Kriteereihin kuuluu yleistasolla tietysti osaamisintensiivisyyden vahvistaminen. Tämä tietysti näkyy myös yrityskenttään kohdentuvuutena sillä tavalla, että sinne, missä yrityksiä ja edellytyksiä yritysten perustamiseen on eniten, nämä tuet taikka panostukset, en puhu mielelläni perinteisessä mielessä tuista, selkeimmin voivat kohdentua.

Mutta jos puhutaan yrityskentästä ylipäänsä, niin kyllähän siellä on Tekesin osalta selvä trendi nähtävissä, että pk-alueelle menee yhä enemmän. Tällä hetkellä yli 60 prosenttia varmaan resurssoinnista voidaan lukea pk-kenttään meneväksi. Yritysprojekteja on tälle vuodelle pantu jo liikkeelle jotakuinkin saman verran, yli 1 600, kuin viime vuonna yhteensä, ja päästään ilmeisesti yli 2 000:n koko vuonna. Sekin puhuu jo sen puolesta, että pk-yritykset ovat entistä enemmän kohteina.

Tosiasia on tietenkin myös se, että suuret ja pienet, pienet ja keskisuuret yhdessä suurten kanssa ovat verkottuneet hyvin voimakkaasti tänä päivänä. Se resursointi, joka menee esimerkiksi tärkeissä tutkimushankkeissa vaikkapa nyt Nokian suuntaan, poikii myös laajassa alihankinta- ja yhteistyöverkossa erinomaisella tavalla uusia hankkeita ja työpaikkoja pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, jotka ovat hyvin laajasti tämän tyyppisten yritysten toiminnassa mukana.

Myös se, että Tekesin painopisteeksi, niin kuin jo aiemmin täällä sanoin, on myös tullut palvelut, merkitsee sitä, että pienet yritykset, ja silloin puhutaan pienistä eikä niinkään keskisuurista edes yrityskentässä, saavat näkyvämpää roolia. Yrityspalveluyritysten määrä kasvaa huomattavan nopeasti Suomessa, ja ne ovat aivan luontaisia Tekesin kohteita.

Ehkä sitten vielä on todettava, että Tekesin hyvinkin uusi instrumentti, pääomaehtoinen tuotekehityslaina on myös sellainen, joka menee suoraan pieniin ja keskisuuriin yrityksiin lähinnä kasvurahoituksen muodossa, mutta myös aloittaviin yrityksiin.

Erikseen asia, jota täällä ei vielä isommin ole käsitelty, on minusta lisäbudjettikäsittelyn yhteydessä mainittava ns. valkoisten alueiden ongelma. Kun EU-rahoitus ei näille ulotu, niin usein tulee vastaan tilanteita, että aivan erinomaisessa ympäristössä ei saada sellaisia vauhdittavia lisäpanoksia aikaan, jotka oikeastaan kuuluisivat näille alueille. Nyt lisäbudjetissa on suora kohdennus yrityshautomoitten toimintaan, 15 miljoonaa markkaa, ja sitten lisäksi 20 miljoonaa juuri näille alueille selkeästi menevään kansainvälistymistukeen. Uskon myös, että ensi vuoden budjetin osalta valtiovarainministeriön kanssa käymieni keskustelujen perusteella voidaan päästä siihen eduskunnan ja valtiovarainministeriön kanssakäymisessä, että näiden valkoisten alueiden ongelmaa voidaan vielä helpottaa siitä pohjasta, joka ensi vuoden budjetissa on, 50 miljoonalla markalla.

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tunnustus ja kiitos näille ministereille, jotka tänä iltapäivänä ovat jaksaneet olla täällä aktiivisesti ja kiitettävästi mukana. Lisätalousarvio on kuitenkin siinä määrin tärkeä asiakirja, että sen lähetekeskustelussa on tärkeätä, että ministerit omalla panoksellaan ovat siinä lähetysviestissä mukana, mikä tästä salista valiokuntaan menee.

Arvoisa puhemies! Molemmat täällä lisäbudjetin yleisestä linjasta kertoneet ministerit, sekä ministeri Alho että myös ministeri Aura ovat korostaneet sitä, että lisäbudjetti merkitsee tiukan finanssipoliittisen linjan jatkumista. Ministerit ovat oikeassa. Sitä tämä merkitsee. Hallituksen omalle työlleen ja toiminnalleen aivan ilmeiseksi tavoitteeksi asettama Emu-kriteereiden saavuttaminen hintaan mihin hyvänsä näyttää edelleenkin olevan hyvin kirkas punainen lanka myös tämän lisätalousarvion osalta. Tämä tukee ja jatkaa sitä politiikkaa, jota hallitus on kulkenut nyt jo pitkälle yli kaksi vuotta. Tämä politiikka on merkinnyt sitä, että yhteiskunnan eriarvoisuus tässä maassa on kääntynyt rajuun, uuteen kasvuun ja lisääntymiseen.

Samaan aikaan, kun ministeri Aura äsken viimeksi saattoi olla iloinen siitä, että lisäbudjetti merkitsee tiukkuutta, tuon tiukkuuden taustalta löytyy ilmiöitä, jotka selvällä kielellä kertovat sitä, mitä on tapahtumassa. Viimeksi muutama päivä sitten oman kotikuntani Jyväskylän kaupungin osalta meille on kerrottu ja meitä on informoitu siitä, miten Jyväskylän kaupungissa vanhustenhuollon, terveydenhuollon ja monien muidenkaan tärkeiden välttämättömyyspalvelujen kunnollinen hoito ei enää onnistu. Tai kunnollinen hoito voi onnistua, kun tasosta pidetään kiinni, mutta joudutaan väistämättä ratkaisuihin, jotka merkitsevät tuolla alalla työskentele-

vien ihmisten työtaakan erittäin merkittävää lisäämistä — satun tietämään tämän omasta perheestänikin. Ne ratkaisut merkitsevät myös sitä, että näiden palveluiden käyttäjien kannalta palvelujen laatu ja saatavuus selvästi heikkenevät. Samaan aikaan 2 000 suomalaista johtajaa kuittaa muutaman vuoden optiolainatuottona suurin piirtein saman määrän, noin 2 800 miljoonaa markkaa, minkä hallitus leikkaa ensi vuonna uutta kuntien valtionosuuksista ja kuntien verotuloista. Samaan aikaan, kun työtön henkilö, joka saa työttömyyden perusturvaa, joutuu tänä vuonna maksamaan enemmän veroa samasta markkamääräisestä työttömyysturvasta kuin edellisenä vuonna, samaan aikaan kaikkein suurituloisimpien kansalaisten verotus kevenee tänä vuonna kaikkein eniten.

Tälle sosiaalisen eriarvoisuuden linjalle lisäbudjetti ei anna minkäänlaista liennytystä. Tästä on vaikea löytää ensimmäistäkään sellaista määrärahaa, joka merkittävästi vaikuttaisi äsken kuvaamaani ilmiöön. Oma lukunsa on se kehitys, mikä Suomessa on paraikaa meneillään alueellisen eriarvoistumisen suhteen.

Pääministeri Lipponen oli eilen vierailulla Keski-Suomessa. Lipponen kertoi siellä, kuinka erinomaisesti maan alueellisen kehityksen resurssointi on kehittynyt ja kehittymässä kaiken aikaa. On joko niin, että pääministerin avustajat eivät ole kyenneet hänelle tuomaan oikeata tietoa, tai sitten on niin, että tuon tapaiseen viestiin sisältyy ilmeinen halu jättää kertomatta tosiasioita iso pino. (Ed. Kekkonen: No niin, nyt ne tulevat!) Pääministeri sanoi, että alueellisesti merkittävät määrärahat ovat 35 miljardia markkaa ja että aluekehitykseen varatut rahat ovat 9 miljardia markkaa. Hän antoi kuvan siitä, että nämä ovat kasvaneet. — Ed. Kekkonen, nyt on keskustelun paikka muun muassa siitä. Kertokaa, mitkä merkittävät alueiden kehittämiseen liittyvät rahat ovat kasvaneet viimeisten vuosien aikana? Näin ei ole tapahtunut.

On toki sellaisia yksittäisiä määrärahoja, jotka varmasti ovat kasvaneet, mutta sitä väitettä, että Suomen alueellisen kehittämisen kannalta määrärahat kohdentuisivat entistä tasapainoisemman alueellisen kehityksen puolesta, joka oli kai se punainen lanka, on tavattoman vaikea allekirjoittaa. Olen jopa eri mieltä siitä.

Sitä, että aivan ilmeisestikään tuo väite ei pidä paikkaansa, jonka pääministeri on esittänyt, ainakaan väite politiikan vaikuttavuudesta, mielestäni tukevat monet tutkimukset, joita maassa on tehty. Tilastokeskus teki tutkimuksen taannoin ja kesällä sen julkisti Suomen Kuntaliitto. Sanoma oli selvä: Alue-erot ovat kääntyneet erittäin voimakkaaseen kasvuun Suomessa.

Erilaisten instituutioiden yhteistoimin valmistetaan myös aluebarometrejä, jotka kertovat siitä, mikä on eri alueilla toimivien merkittävien toimijoiden, talouselämän, kuntien, siis julkisyhteisöjen ja elinkeinoelämän toimijoiden arvio siitä, mitä omalla alueella tapahtuu. Myös aluebarometrien sanoma on selvä. Synkeät pilvet ovat toisaalla ja vähän valoisampi osa on selkeästi maantieteellisesti toisaalla. Myös monet tutkimuslaitokset, jotka samaa asiaa, alueellisen kehityksen suuntaa, ovat tutkineet, ovat päätyneet hyvin yksiselitteisesti samoihin lopputuloksiin: Alue-erot kärjistyvät selvää vauhtia Suomessa.

Muutama määräraha, jotka selvimmin osoittavat mielestäni sen, että näin on käymässä: Kuntien valtionosuuksien leikkaukset tulevat olemaan ensi vuoteen mennessä noin 9 miljardia markkaa. Näiden valtionosuuksien taustalta löytyy niitä ilmiöitä, mihin jo äsken viittasin. Kuntien edellytykset palvelujen tuottamiseen ennen kaikkea syrjäisimmässä Suomessa ja perinteisillä kehitysalueilla ovat vaikeutuneet erittäin merkittävästi. Kun tämä vaikeutuminen tapahtuu samoilla alueilla, joihin on kolahtanut myös varsinaisen perinteisen aluepolitiikan alas ajaminen, on näiden asioiden yhteisvaikutus aika suuri.

Kun ministeri Kalliomäki on paikalla, toivon, että hän korjaa, jos väitteeni on väärä. Se väite kuuluu, että hänen pääluokassaan olevat varsinaiset aluepoliittiset määrärahat, joita ovat lähinnä yritysten investointi-, kehittämis-, kansainvälistämis-, toimintaympäristö- ja pienyritystuki, ovat laskeneet niin rajusti, että ne riittävät enää vain partnership-rahaksi sille, että EU-rahaa tähän maahan saadaan.

Tälle vuodelle koko muuhun maahan on vain 50 miljoonaa markkaa muuta tällaista rahaa käytettävissä. Varsinaisilla kehitysalueilla varsinaista kansallista aluepoliittista rahoitusta ei enää ole lainkaan. Ministeri ehkä kertoo, onko tällaisia mainittuja yritysten aluepoliittisia rahoja esimerkiksi tänä vuonna noilla kehitysalueilla, tukialueilla, lainkaan vai ei. Tätä luetteloa voisi jatkaa. Maatalouden leikkaukset tiedetään, mitä ne ovat olleet.

Mitä tulee infrastruktuuriin, niilläkin on aluekehityksen kannalta suuri merkitys. Ed. Laaksonen toi esille eräät prosenttiluvut siitä, miten tienpidon on käynyt. Minulla ei ole aivan tarkkoja lukemia, ministeri ne varmaan osaltaan kertoo. Ne olivat yllättävän suuret, minulla oli hieman

pienemmät lukemat, että koko maassa väheneminen olisi ollut kuitenkin monia kymmeniä prosentteja, mutta alle 30 prosenttia, mutta noista prosenteista päätyi vähän suurempiinkin lukemiin. Eräissä maakunnissa, kuten esimerkiksi Keski-Suomessa, tuo väheneminen on ollut reilusti yli 40 prosenttia vuodesta 1994 vuoteen 1998, mikä kehys vuodelle 1998 on ohjeellisesti olemassa. Tätä luetteloa voisi jatkaa. En tee sitä pitemmälti.

Näillä muutamilla esimerkeillä halusin sanoa sen, että olisi kyllä tavattoman tärkeää, että hallituksen sisällä teidän äänenne, ed. Laaksonen ja monet muut, jotka kannatte vastuuta tasapainoisesta alueellisesta kehityksestä, kuuluisi vähän voimakkaampana niin, että tuudittautumista siihen uskoon, että se, mitä on viime aikoina tapahtunut, olisi jotain, joka lujittaa ja tasapainottaa alueellista kehitystä, ei jatkettaisi eikä tällaisia vääriä mielikuvia kovin pitkälti jaettaisi. Tosiasioiden takaa löytyy se kehitys, mihin alussa viittasin, jonka tutkimuslaitokset ovat monta kertaa jo todenneet.

Arvoisa puhemies! Näillä ajatuksilla, joilla erityisesti painotan alueellisen eriarvoistumisen koko kuvaa, toivon, että valiokunta ja sen eri jaostot nimenomaan voivat myös tätä näkökulmaa käydä tarkoin läpi. Kysymys ei ole vain siitä, että kehitysalueet olisivat vain menettäjiä ja siinä kaikki. Sekin on vaikea ja merkittävä asia, mutta ongelman toinen pää ovat ne vaikeudet, mitä tällä hetkellä koetaan vaikkapa Vantaalla ja monissa muissa väestökeskuksissa, joissa palveluinfrastruktuuri ei ennätä mukautua siihen muuttovirtaan, mikä paikkakunnalle tulee. Näistä ilmiön molemmista päistä, sekä menettävien alueitten että vastaanottavien alueitten ongelmatiikasta, muodostuu se koko kuva, jonka korjaamiseen toivon voimia teille kaikille, edustajatoverit, joista monen tiedän olevan hyvin pitkälti kannattamassa tasapainoisen alueellisen kehityksen ajatusta.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Törnqvist.

Liikenneministeri A u r a: Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarinen aloitti kiitoksilla paikalla oleville valtioneuvoston jäsenille. Itse haluan kiittää ed. Pekkarista, että hän toi myös, ainakin osin, talouspoliittisen osan lisätalousarviokeskusteluun.

Ed. Pekkarinen lähti siitä, että hallituksen talouspoliittinen linja lähtee yksin Emu-kriteereiden täyttämisestä. Näin ei ole. Talouspoliittinen linja lähtee siitä, että Suomen talous pyritään saamaan kuntoon. Käyn hyvin lyhyesti läpi ne peruslinjat, jotka toki samalla tuottavat sen, että taloutemme täyttää Emu-kriteerit, mutta ne ovat vain terveen, tai sanoisinko tyydyttävästi terveen, talouden kriteerit, ei sinänsä itsetarkoitus.

Tarkoitus on ollut, missä on onnistuttu, että matalan inflaation linja jatkuu. Se on toteutettu tiukalla finanssipolitiikalla, jota tämä lisätalousarvio, niin kuin aikaisemmin on todettu, erityisesti vahvistaa. Erityisen merkittävää on, että keskellä korkeasuhdannetta, jolloin valtion tulot ovat vahvasti kasvaneet, pystytään tekemään sellainen lisätalousarvio, jossa pääosa lisätuloista käytetään velkojen lyhennykseen. Siihen on kuulunut tiukka linja työmarkkinoilla, jonka seurauksena on saatu korkotaso alas. Tähän on liittynyt veropoliittinen linja, jossa tuloveroa on pystytty alentamaan ja sitä kautta on saatu kotimarkkinat elpymään ja niiden avulla saatu jatkumaan taloudellinen kasvu, joka aikaisemmin oli pelkän viennin varassa. Tällä hetkellä taloutemme on erittäin vahvassa kasvussa, koska meillä sekä vienti kasvaa että kotimarkkinat ovat, sanoisinko, paremmassa tilassa kuin ne sitten laman alkamisen jälkeen ovat olleet.

Tämä on talouspolitiikan perustavoite ja sitä tämä lisätalousarvio tukee vahvasti. Samalla se tukee tavoitetta saavuttaa Emu-kriteerit, koska oman näkemykseni ja myös hallituksen näkemyksen mukaan se, että Suomi lähtee mukaan Euroopan raha- ja talousliittoon ensimmäisten joukossa, takaa matalan inflaation linjan jatkumisen parhaimmalla tavalla ja takaa parhaat olosuhteet investoinneille Suomessa, ja silloin on parhaat mahdollisuudet taloudellisen kasvun jatkumiselle.

Taloudellinen kasvu näkyy tänä päivänä myös kaikkialla Suomessa. Valitettavasti en nyt ole sitten sillanavajaisten käynyt Jyväskylässä, mutta kävin toissa maanantaina esimerkiksi Kuopiossa, missä näkyi lukuisia nostokurkia, ja siitä on pitkä aika, kun olen nähnyt Kuopiossa nostokurkia. Ei tätä taloudellista kasvua ole tapahtumassa vain Etelä-Suomessa, vaan sitä tapahtuu kyllä muuallakin Suomessa hyvin vahvasti. On äärimmäisen tärkeätä, että tämä taloudellinen linja jatkuu. Toivon mukaan eduskunta pitää sekä lisätalousarvion että budjetin osalta tiukan linjan, ja niin kuin olen joskus aikaisemmin sanonut, nyt minusta on työmarkkinajärjestöjen vuo-

ro osoittaa, että siellä myös matalan inflaation linja jatkuu.

Muutama sana liikenneasioista. Ed. Laaksosen luvut olivat oikeita tienpidon määrärahojen osalta. Olemme alentuneet noin 6 miljardin tasolta 4 miljardin tasolle. Varsinainen talousarviohan ei tästä vuodesta niitä alentanut, mutta parannustakaan ei saatu.

Rautateiden osalta tilanne on parempi, eli sitä investointien jälkeenjääneisyyttä, joka erityisesti 80-luvulla pääsi syntymään, on pystytty kuromaan umpeen ja rautateille pystytään investoimaan noin 2 miljardin tasolla vuodessa, kun huonoimmillaan se on ollut 500 miljoonan tasolla. Tämäkään taso ei riitä siihen, että 4—5 miljardin investointiaukko, joka sinne on jäänyt, saataisiin kiinni, mutta olemme oikealla tiellä.

Leppävaaran radasta toteaisin, että se on nyt saatu alkuun, ja olen varma, että rahoitus pystytään turvaamaan sillä lailla, että se ei vaaranna muun rataverkoston ylläpitoa. Se on hallituksen tarkoitus ja tulemme tähän keinot etsimään.

Sen sijaan sitä ihmelääkettä, jolla tierahoitus saataisiin kuntoon, ei ole vielä löytynyt, mutta toivottavasti sekin löytyy.

Kauppa- ja teollisuusministeri K a l l i o m ä k i : Puhemies! Kaikella kunnioituksella, ed. Pekkarinen, kyllä teidän puheenvuoronne tuli sieltä kumpujen yöstä. Ehkä siellä jotkut isät vielä poikiaan katsovat, mutta kyllä minulle on nousemassa sellainen tuntuma keskustan politiikasta, että mitään muuta ei kohta ole jäljellä aseena, välineenä kuin tämä alueitten vastakkainasettelu, eri kansalaisryhmien nostaminen toisiansa vastaan. Toivottavasti olen väärässä, mutta pahalta näyttää. Te haluatte jatkaa sitä perinteistä aluepolitiikkaa, niin kuin te sanotte, joka on huonoutensa, heikkoutensa osoittanut jo vuosia, oikeastaan vuosikymmeniä sitten. Tasapainoisen alueellisen kehittämisen nimikkeellä te haluatte ajaa politiikkaa, joka tänä päivänä johtaa tasapainoiseen kurjistumiseen koko valtakunnassa. (Ed. Pekkarinen: Nyt se kurjistuminen ainakin tulee vastaan!) Sellaisella tukipolitiikalla, jota keskusta on halunnut vielä tänäkin päivänä ajaa, mennään juuri siihen suuntaan.

Totta kai aluepoliittiset määrärahat siinä muodossa, kuin ed. Pekkarinen äsken mainitsi, ovat KTM:n sektorilla laskeneet. KTM:n budjetti siitä, kun keskusta viimeksi ministeri Kääriäisen toimesta hallituksessa teki vuoden 95 budjettia, on pudonnut jo nyt 3 miljardia markkaa laskennallisesti. Totuus tietysti on hiukan toisenlainen, kun katsotaan, minkälaisia leikkaustasoja ja mistä kohteesta on otettu. Elinkeinotuet, yritystuet KTM:n sektorilla tulevat putoamaan 1,9 miljardia markkaa tämän vaalikauden aikana. Olemme tuolla uralla. Se ei ole ihan niin kauhea luku perinteisten taikka nykyistenkään yritystukitoimien kannalta kuin numerot kertovat, koska siinä on hyvin huomattava summa sellaisia menojen poistumia, jotka johtuivat aikaisemmin lamasta, ankeasta suuresta lamasta. Muun muassa lisäbudjetissahan näkyy tämä sellaisena kirjauksena, että siellä on lähes 400 miljoonan markan vähennys johtuen Valtiontakuurahaston ja takuukorvausten määrän tämän suuruisesta poistumasta. Eli ihan noin suurista luvuista faktisesti tilanne huomioon ottaen ei ole kyse.

Me emme anna esimerkiksi kehitysalueille emmekä millekään muulle alueelle enää suuryritystukea muuta kuin poikkeustapauksissa. Sitä poikkeusta on toki haluttu katsoa suopealla silmällä aina, kun on ollut järkevä mahdollisuus edessä, ja näitä mahdollisuuksia jonkin verran on ollut. Mutta sen tyyppisiä tukia ei ole annettu eikä anneta, joita keskustan hallitusaikana muun muassa vielä KTM:nkin osalta ministeri Kääriäisen toimesta annettiin.

Investointitukia on toki pidetty yllä ja hiukan on hirvittänyt yritysten näkökulmasta katsoen, että niinkin paljon olen niitä suosinut ja tehnyt sen nimenomaan aluepoliittisista syistä.

Yritysten palaute, jonka jo aiemmin kerroin, viimeisimmänkin tutkimuksen mukaan on se, että niiden toimintaa eniten haittaava kohde on nimenomaan yritystuet. Näin on myös Keski-Suomessa. Se johtuu siitä, että suurin osa pk-yrityksistä ei sentään saa eikä elä tukien varassa tänäkään päivänä. Se on ihan tervettä palautetta, mikä ei poista sitä, etteikö hyvin ja oikein kohdennetuilla valtion toimilla myös tukipolitiikassa voitaisi saada ennen kaikkea kestäviä työpaikkoja aikaansaavia panostuksia.

Silloin palaan niihin asioihin, joista täällä olen useammassakin puheenvuorossa maininnut. Palveluja korostetaan aivan uutena linjauksena tämän hallituksen toiminnassa — linjauksena, jota ei aiemmin Suomessa ole hallitusten taholla tuotu esiin — siihen mittaan, että muun muassa Tekesin toiminnassa palvelut on nostettu keskeiseen rooliin. Aluepoliittista ulottuvuutta Tekesillä ei todella ole siinä perinteisessä muodossa, mutta nykyisellä toimintaperiaatteellaankin sen toiminta menee alueille hyvin myönteisellä tavalla sisään, mutta vastuu tästä on myös itse alueel-

la. Siellä on lähdettävä liikkeelle yritystoimintaan muutenkin kuin valtion taikka kuntien tuella. Se, miten valtio tätä käynnistää ilman perinteistä tukimekanismia, on juuri toimintaympäristöön kohdistuva monipuolinen panostus koulutuksen, tutkimuksen, vastaavien toimien kautta.

Palvelupuolella ensi vuoden budjetissa ja tässäkin lisäbudjetissa kiinnitetään muun muassa matkailuun huomiota. Siinä on suora kohdennus se, että Matkailun edistämiskeskuksen määrärahat nousevat huomattavasti.

Mutta todella olen sitä mieltä, että se linjaus, mikä elinkeino- ja yritystuissa nyt on omaksuttu, joka on myös kansainvälisen kehityksen mukainen, kulkee järkevässä etulinjassa myös EU:n sisällä. Se on oikea, ja tällä tavalla voidaan työllisyyden kannalta ennen kaikkea luoda uusia kestäviä työpaikkoja, ei sellaisia työpaikkoja, joita joudutaan jatkuvasti julkisista varoista subventoimaan. Toivon syvästi, että Suomen keskusta tulee jatkossa enemmän tälle linjalle, ei pysy sillä linjalla, jota ed. Pekkarisen äskeinen puheenvuoro edusti.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Molemmat edellä puhuneet ministerit Aura ja Kalliomäki aika lailla tyhjensivät sitä pajatsoa, joka minulla oli mielessäni vastatakseni ed. Pekkariselle. Mutta kaiken uhallakin:

Ed. Pekkarinen puhui perinteisestä aluepolitiikasta. Mitä ihmettä hän sillä mahtaa tarkoittaa, kun hänen välihuutonsa osoitti, että se olisi tuottanut jotakin hyvää Suomelle? Se perinteinen aluepolitiikka oli sitä, että se vääristi kilpailua, se jatkoi tavattoman epätervettä yritystoimintaa pitkälle yli määränsä, se loi aivan vääriä odotusarvoja sellaisille aloille ja sellaisille seuduille, joilla kerta kaikkiaan ei niillä keinoilla ole ollut tulevaisuutta. Viime kädessä nyt, kun olemme toden edessä, se luo juuri sellaista vastakkainasettelua kansalaispiirien välille, johon ministeri Kalliomäki viittasi.

On hyvin kummallinen käsitys se, että sillä perinteisellä aluepolitiikkalla, jota oletan ed. Pekkarisen kaipaavan, olisi mitään todellista muuta merkitystä kuin aika lailla silmitöntä rahan jaon merkitystä suomalaiselle yhteiskunnalle tällä hetkellä. Minusta olisi paljon mukavampaa ollut, jos ed. Pekkarinen muuten ihan omista lähtökohdistaan varmaan rehellisessä puheenvuorossa olisi edes jotenkin noteerannut esimerkiksi tämän päivän tiedot, siis ne tiedot, että talouskasvu on 6 prosentin luokkaa, joka on eurooppalaista huippua ja kansallistakin huippua pitkällä aikavälillä. Siitä sitten seuraa erilaisia asioita, joita voitaisiin ajatella, minä puhun nyt myös esimerkiksi perinteisistä kasvukeskuspolitiikan keinoista.

Ed. L a a k s o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ministeri Aura todisti puolestani oikeiksi luvut, jotka ilmoitin, minäkin todistan sitten ministeri Auran puolesta, että rataverkkoa koskevat luvut olivat oikeat sillä varauksella, että VR:n liikelaitostamisen yhteydessä sovittiin noin 2 miljardin taso. Se on saavutettu vain lisätalousarvioilla, varsinaisissa talousarvioissa ei tähän ole päästy. Ed. Pekkarinen, käyttämäni luvut olivat vuosien 1992 ja 1998 budjettien perusteista. Sieltä löytyvät mainitut 750 miljoonaa perustienpidosta, runsas 1,1 miljardia markkaa kehittämisestä ja nämä suuret hankkeet, eli luvut pitävät paikkansa.

Kun ed. Pekkarinen toivoi, että me esittäisimme viestiä hallitukselle, niin puheenvuorossani esitin yhden viestin näiltä osin. En esittänyt prosentteja, mutta tiedämme kaikki, että tieliikenteen osalta on ollut hurja kasvu talouden kasvun myötä erityisesti raskaassa mutta myös muussa liikenteessä. Kun rahoja on leikattu, verkko rapautuu. Olemme esittäneet valtiovarainvaliokunnassa, jossa ed. Pekkarinen on ollut mukana, suhteessa hallitukseen, että näistä tempuista, vai mikä se nyt oli, jonka ministeri Aura mainitsi, miten tätä rahoitusta voitaisiin tehdä, oli yksi se, että valtionyhtiöden myynnistä saaduista tuloista voitaisiin osoittaa rahaa tieverkon kehittämiseen. Se on eduskunnan yksimielinen näkemys ja tahto, ja tässä suhteessa viestini oli se, että hallituksen pitäisi toimia tässä asiassa.

Ed. M. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelin ed. Pekkarisen puhetta, tuli kaksi pääpiirrettä mieleen. Ensimmäinen oli se, että ed. Pekkarisella on erittäin valikoiva muisti ja toinen se, että kun ed. Pekkarinen lukee lisätalousarviota, hän lukee sitä ilmeisesti kuin kuuluisa sarvipää lukiessaan isoa kirjaa. Nämä yhtäläisyydet ovat yksi yhteen. Kun hän puhuu tiukasta finanssipoliittisesta linjasta, hän on tietyllä lailla aivan oikeassa siinä, mutta pitää muistaa, mistä se linja lähti. Tämä oli ainoa oikea tie, jota hän edusti reilut kaksi vuotta sitten.

Toinen iso puute, joka siellä oli, on se, että ed. Pekkarinen ei edes halua nähdä niitä positiivisia

puolia, joita lisätalousarvio pitää sisällään, kun hän totesi, että lisätalousarvio ei pidä sisällään yhtään sellaista piirrettä, joka ei johda eriarvoistamiseen. Pitää kysyä ed. Pekkariselta, johtaako eriarvoistamiseen esimerkiksi Kuopion Bioteknia 2 -hankkeen rahoituspäätös, johtaako eriarvoistamiseen Keran erityislainojen myöntämisvaltuuksien korottaminen, johtaako eriarvoistamiseen Suomen Teollisuussijoitus, jolle esitetään 200 miljoonan markan lisävaltuuksia, se, että työttömyyskassalle tulee 230 miljoonaa markkaa lisää, kuntien terveydenhuoltoon, sosiaalijärjestelyihin 90 miljoonaa markkaa lisää. Onko se, ed. Pekkarinen, eriarvoistamista? Siihenkö loppuu teidän lukemistaitonne, että te haette nimenomaan negatiiviset puolet mutta unohdatte, että negatiivisten toisella puolella on positiivisia? Joskus niitäkin voisi sieltä kaivaa esille.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarinen, kun te edellisessä hallituksessa syvensitte kierrettä nimenomaan leikkaamalla laskusuhdanteessa varsin rajusti, lienevätkö siinä, kun ihmettelimme miksi, syynä mainitsemanne Emu-kriteerit? Nyt sen sijaan, ed. Pekkarinen, kun talous kasvaa, välttämätön johtopäätös ja oikeaa talouspolitiikkaa on ehdottomasti se, että puututaan nettovelanoton pienentämiseen. Kahdessa vuodessa sen painaminen 55 miljardista jopa alle 20 miljardin on erittäin merkittävä toimenpide noususuhdanteessa. Velanhoito kuitenkin ensi vuonna vastaa lähes opetusministeriön pääluokkaa, yli 25 miljardia.

Sinänsä tietysti pitäisi vakavasti pohtia sitä, millä tavalla alueelliset ja työllisyysvaikutukset paremmin voitaisiin ottaa huomioon ratkaisuissa, koska meillähän laman alkaessa edellisen hallituksen aloittaessa ja edelleen tietysti jatkuu se tarkastelunäkökulma, että budjettia tarkastellaan ministeriökohtaisilla tiukoilla säästöraameilla. Poikkihallinnollinen, laajempi tarkastelu puuttuu, eräänlainen konsernitarkastelu, joka nimenomaan alue- ja työllisyyspoliittisesti olisi erittäin tarpeellista. Valtiovarainministeriön ylikorostunut rooli yhdessä vielä saa aikaan tiettyjä ongelmia.

Talouden puskureiden osalta nimenomaan Emu-ratkaisu mielestäni edellyttää sitä, että myös tällaisia aluepoliittisia täsmäaseita olisi käytettävissä, ovat ne sitten elinkeinopoliittisia, esimerkiksi Itä-Suomi-työryhmän periaatepäätökseen esittämiä yritysten poisto-oikeuksia tai muita järjestelyjä. Mutta tällaisia täsmäaseita tullaan mahdollisessa Emun keskittymispaineetilanteessa tarvitsemaan, ja niihin täytyy vakavasti suhtautua jatkokeskustelussa.

Ed. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pekkarisen pitäisi tietysti katsoa vähän taaksekinpäin ja muistella menneitä, mitä tapahtui 1990-luvun alkupuolella, kun hän puhuu siitä, että väestö muuttaa maan sisällä jne., niin kuin tapahtuukin, se on valitettava ilmiö. Mutta se on lähtenyt tietysti siitä, että silloin tuhoutui työpaikkoja niin paljon maaseudulla ja syrjäseuduilla, joka paikassa, 400 000 työpaikkaa ja ylikin hävisi Suomesta. Nyt tavallaan eletään sellaista jälkikautta, että koska sinne ei ole syntynyt uusia, ihmiset lähtevät hakemaan muualta. Sitä määrää työpaikkoja ei hallituksen hetkellisin tempuin luoda sinne.

Sen sijaan aluepolitiikassa voi joitakin sellaisia elementtejä olla. Ed. Pekkarinen yhtäkkiä näissä ajatuksissa tosin ei kuvannut, mitä ne olisivat, mutta edellinen puhuja ed. Rajamäki totesi muun muassa vapaan poisto-oikeuden. Sillä on yritysten sijoittumiselle merkitystä, ja sinällään se ei ole suora tuki, vaan siinä pikku verojärjestelyllä voidaan saada aikaan huonommin kehittyneille alueille sellaisia työpaikkoja, jotka ovat hyviä. Esimerkkinä, kun ministeri Kalliomäki totesi, mitä on saatu aikaan, vanhan aluepolitiikan aikana saatiin vapaalla poisto-oikeudella sellaisia yrityksiä, muun muassa puunjalostusta, jotka yhäkin toimivat tänäkin päivänä. Eivät ne olleet sellaisia huuhaa-yrityksiä, jotka kaatuivat heti. Siinä mielessä tämä pitäisi ottaa ihan vakavasti yhtenä elementtinä. Jos koko Itä-Suomea ei saadaan vapaan poisto-oikeuden piiriin, voisi sillä kokeilualueena olla vaikka pohjoinen Karjala, joka on aika synkkä alue kuitenkin Suomen mittakaavassa katsottuna.

Ed. R a s k (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pekkarinenhan kuvasi hyvin kaikkia tehtyjä leikkauksia, jotka varmaankin ovat totta. Hänen puheestaan tuli ikään kuin kutsu siihen, että tulkaa nyt suremaan meidän kanssamme kaikkea sitä, mitä me olisimme saaneet, jos ei olisi leikattu. Mielestäni meidän pitäisi olla kutsumassa ihmisiä siihen toimintaan, että mietittäisiin, mitä me voisimme kehitysalueillakin tehdä niillä resursseilla, joita meillä vielä on. Meille vielä edelleenkin tietyn tasoista tasoitusajoa kuitenkin annetaan, vaikka monta asiaa on menetettykin.

Haluan tuoda esille — se ei tosin ole perinteistä aluepolitiikkaa — että mielestäni esimerkiksi

Lapin kannalta on monia tosi myönteisiä työllistäviä ja työpaikkoja synnyttäviä hankkeita matkailun ja teollisen toiminnan edistämiseen sekä liikenteeseen. Jäänsärkijä on tilattu, mikä on aika merkittävä asia Lapin liikenteen kannalta. Ajoksen väylää ruopataan. Kemi — Tornio-alueen rautatietä kunnostetaan, rakennetaan Kolarin asemaa. Matkailun kannalta jätevedenpuhdistamot, joita on useita, ovat merkittäviä asioita. Rovaniemelle Syväsenvaaraan rakennetaan todella suurta matkailuhanketta, Joulumaailmaa. Kemi — Tornio-moottoritietä rakennetaan. Lapin molemmat ammattikorkeakoulut on vakinaistettu. Vanhojen metsien kompensaatioon tulee seuraavien kymmenen vuoden aikana noin 400 miljoonaa markkaa yhteensä rahaa. Kemi — Tornio-alueella, jossa minäkin asun, voidaan muutaman vuoden päästä saada pohjavettä. Nämä nyt eivät ole perinteistä aluepolitiikkaa, mutta ne ovat asioita, jotka antavat meille työtä ja uskoa siihen, että vielä selvitään. Kun tähän lisäksi pannaan perustettu Pohjois-Suomen strategiatyöryhmä, joka miettii, millä tavalla selvitään ...

T o i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia, ed. Rask!

Ed. K a r j a l a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on syytä todeta, että jos oikea informaatio tulee väärästä suusta, se ei muuta sitä informaatiota vääräksi. Siinä mielessä totean, että ed. Pekkarisen toteamus muuttoliikkeen olemassaolosta on ihan oikea. Meillä on muuttoliike, jota on kieltäydytty tunnustamasta. Pidän sitä kieltäytymistä virheenä. Se on kaatumassa syliin. On turha kysellä, kenen syy se on. Ministeri Pekkarinenkin edellisen hallituksen ministerinä varmaan kantaa siitä osavastuun, ehkä tuon kierteen alullepanijanakin. Tärkeämpää olisi miettiä, onko maaseudun tyhjentyminen, noin raju muuttoliike tavoiteltavaa ja mitä jää maaseudulle. Maaseutua tyhjentävä muuttoliike on muuten tällä hetkellä itseään ruokkiva trendi. Sinne ei jää sellaista väestöä, joka pystyisi käyttämään yksityisen elinkeinotoiminnan edut hyväkseen. Tekesin rahat eivät ohjaannu sinne sen takia, että siellä ei ole hakijoita. Minä ymmärrän ministeriön kannalta asian näin. Siellä ei ole sellaista, joka hakisi rahaa sinne.

On oikeastaan turha kiistellä siitä, kumpi on virhe, valtionosuuksien liian raju leikkaaminen vai tukien leikkaaminen. Minä melkein olisin sitä mieltä, että tässä vaiheessa kannattaisi miettiä valtionosuuksien kohtaloa tältä kannalta. Minusta tärkeää olisi se, että hallitus omassa keskuudessaan tekisi rehellisen analyysin siitä, mitä maaseudulla muuttoliikkeessä tapahtuu, mitä todella halutaan, minkälainen maaseutu halutaan ja mitä maksaa tämä kehitys nyt ja tulevaisuudessa ja kuka maksaa. Aluepolitiikka, se vanha, on maksanut, mutta aluepolitiikan puuttuminen maksaa myös.

Ed. P e k k a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ed. M. Korhoselle: Kun sanoitte, että lisäbudjetti ei sisällä nimenomaan sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kannalta merkittäviä asioita, olen edelleen samalla kannalla.

Mitä tulee, hyvät edustajatoverit, teidän monien puheenvuoroihin, minä ilolla totesin, että kun te moititte minua jostakin, te samalla yhdyitte moniin niihin analyysin kohtiin, joita puheenvuorossani sanoin. Voimia teille kamppailemaan siinä, että oikeudenmukaisempi alueellinen kehitys voisi toteutua!

Ministeri Kalliomäki, juuri näin, vastakkainasettelu pitää voida terveellisen alueellisen kehityksen kautta voittaa. Vastakkainasettelua merkitsee se, jos viitasaarelainen kaveri joutuu lähtemään ja tulemaan Vantaalle perheineen ja hakemaan täältä työtä. Se on vastakkainasettelua niistä kunnallisista palveluista, joita Vantaan kaupunki ei pysty kaikille lapsiperheille kunnolla tarjoamaan jne. Hoitamalla tasapainoista alueellista kehitystä niin, että luodaan edellytykset viitasaarelaiselle siellä ja vantaalaiselle täällä, estetään nämä mainitsemani hiertymät. Sitä paitsi ne ovat aika kalliita hiertymiä.

Mitä tulee alueellisiin resursseihin, olen iloinen siitä, että te ette kumonneet niitä lukuja, joita äsken esitin, ettekä myöskään yrittäneet väittää, niin kuin joku on sanonut, että Tekesin ja VTT:n määrärahat ovat lisääntyneet niin ja niin paljon. Ne ovat lisääntyneet erittäin paljon, ja se on ihan hyvä, mutta nehän kohdentuvat täsmälleen toisin päin kuin perinteinen aluepoliittinen rahoitus on kohdistunut. 80 prosenttia niistä miljardeista, joita käytetään näihin t&k-rahoihin, kohdistuu väestöpeitolla äärettömän pienelle alueelle. Toki sen vaikutus heijastuu laajemminkin, mutta välittömästi alueelliseen kehitykseen, laajaan sellaiseen, niillä ei ole vaikutusta.

Mitä tulee, ed. Kekkonen, perinteiseen aluepolitiikkaan, minä kuuntelin teidän ryhmätovereitanne täällä. He puhuvat sen oikeutuksen puolesta, että kunnat selviävät eri puolilla Suomea,

että perusinfrastruktuuri on siinä kunnossa eri puolilla, että siellä elinkeinotoiminta voi toimia.

Ed. Laitinen: Arvoisa rouva puhemies! Minä en ole yhtään provosoitunut ed. Pekkarisen puheenvuorosta. Sellaista mielenkiintoista keskustelua tuolla Keski-Suomen vaalipiirissä aina käydään, myöskin valtuustossa. Se on vähän saman suuntaista kuin täällä eduskunnassa, elikkä valtakunnan tason politiikka kyllä vaikuttaa ainakin Jyväskylän kunnallispolitiikassa aika voimakkaasti.

Arvoisa puhemies! Tänäänhän julkaistiin, niin kuin täällä aivan oikein edustajatoveri Kekkonen totesi, kokonaistuotannon luvut, jotka osoittivat monilta osin, että Suomella menee hyvin. Tuotettujen tavaroiden ja palvelujen määrä lisääntyi huhti-kesäkuussa 6,2 prosenttia viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Vuoden kuuden ensimmäisen kuukauden aikana kasvu on lähes 5 prosenttia. Suomen kasvuvauhdin voidaan sanoa olevan Euroopan ehdotonta huippua tällä hetkellä. Erityisen ilahduttavaa tämän päivän luvuissa oli asuinrakennusten lisääntyminen vuoden toisella neljänneksellä lähes 40 prosenttia edellisestä vuodesta. Kokonaistuotannon ja erityisesti rakennustuotannon raju kasvu on näkynyt myös työllisyyskehityksessä. Olisi tietenkin suonut, että se olisi näkynyt vieläkin voimakkaammin, mutta jatkossa on kuitenkin lupa odottaa vielä parempaakin kehitystä.

Yleisen taloudellisen kehityksen lisäksi tätä suuntaa tukevat lisätalousarviossa esitetyt eräät yksityiskohdat. Kun katsoo sitten näitä tuoreimpia kokonaistuotannon lukuja, saa selvän selityksen myös siihen, että käsittelyssä olevan vuoden 97 lisätalousarvion velkaantumiskehitys ei ole ollut niin rajua kuin varsinaisesti tämän vuoden talousarvioesitystä tehtäessä ennakoitiin.

Käsitykseni mukaan työllisyyskehitykseen myönteisesti tulevat erityisesti vaikuttamaan kauppa- ja teollisuusministeriön 150 miljoonan markan lisäpanostukset naisyrittäjien ja muiden yrittäjien investointi- ja käyttöpääoman pienlainoihin. Hallituksen aiemman päätöksen mukaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan esitetään 355 miljoonan markan lisäystä. Tämä satsaus on sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä ensiarvoisen tärkeää uuden teollisen pohjan luomisen ja työllisyyden kestävän alenemisen kannalta.

Tämä on mielestäni erityisen tärkeää paikkakunnilla, joissa rakennemuutos voimakkaasti kouraisi ja lisäsi työttömyyttä merkittävästi, kuten esimerkiksi Jyväskylän kaupungissa. Nimittäin vuosina 1990-93 menetimme kaiken kaikkiaan, kun meidän työpaikkavarantomme on 35 000, 9 300 työpaikkaa. Tähän ei varmaankaan Lipposen hallitus ollut syypää. Ehkä niin oli, että Ahon hallituksella oli jonkun verran tähän vaikutusta. Ainakin siinä mielessä, että se ei pystynyt estämään romahdusta muun muassa väärällä suhdannepolitiikalla.

Meidän on kyettävä tutkimuksen ja tuotekehityksen kautta vahvistamaan ja laajentamaan elinkeinorakennetta. Sen kestävämpää työllisyyspolitiikkaa ei ole. Tässä suhteessa hallituksen peruslinja on kyllä oikea, vaikka tämä valittu linja vaatikin hyvin pitkän marssin ennen kuin se saavuttaa toivottuja tuloksia. Tästä johtuen erityistoimenpiteet työllisyyden hoitoon ovat täysin välttämättömiä.

Ahon hallitushan, jos hivenen vielä mennään taaksepäin, omilla toimillaan vauhditti vain työttömyyttä, niin kuin mainitsin, väärällä suhdannepolitiikalla ja halusi muuttaa suomalaisessa yhteiskunnassa merkittävästi rakenteita ja onnistui valitettavasti siinä, mikä merkitsi sitä, että köyhät köyhtyivät entisestään ja rikkaat rikastuivat. Silloinen tulonjako oli rajua rikkaiden hyväksi.

Täällä on puhuttu siitä, tulisiko harjoittaa perinteistä aluepolitiikkaa ja perinteistä maatalouspolitiikkaa. Ei tule toteuttaa. Keskusta on vanhoissa juoksuhaudoissa tämän kysymyksen suhteen. On käsittämätöntä, ettei nähdä ja todeta sitä tuskaa ja hätää, mitä maaseudulla on. Kun siellä on tuettu vain pääsääntöisesti maatalouspolitiikkaa, ihmiset joutuvat lähtemään työn perässä maaseudulta pois.

On välttämätöntä maaseudun osalta toteuttaa maaseutupolitiikkaa, jota tämä hallitus nyt ensimmäistä kertaa hallituksista pitkästä pitkästä aikaa tekee. Se merkitsee sitä, että tuetaan erityisesti sitä, että maaseudulla elinkeinorakenne pystyy monipuolistumaan. Pidetään ihmisistä huolta siellä, missä he haluavat asua ja missä he haluavat tehdä työtä. Tässä on käsittääkseni se oleellinen ero keskustan toteuttamalla maaseutu- ja aluepolitiikkalla ja sillä, mitä Lipposen hallitus toteuttaa. Se on todella oleellinen ero.

Minä ihmettelen ed. Pekkarisen puheenvuoroa — sen verran provosoidun ehkä kuitenkin — siinä suhteessa, että hän puhuu edelleenkin perinteisen aluepolitiikan puolesta keskustan ylipappina. Samanaikaisesti hän istuu kuitenkin Keski-Suomen liiton valtuuston puheenjohtajana. Keski-Suomen liitossa ja koko maakunnassa on määritelty uudet toimintastrategiat, jotka lähte-

vät siitä, että toimitaan yrittäjyysvetoisesti siten, että on valittu tietyt toimintatavat, toimintalinjat ja toimitaan toimialapohjaisesti ja siihen satsataan. Se, mitä hän täällä puhui, on vastoin liiton strategiaa. Kuitenkin hän on sen korkeimman elimen eli valtuuston puheenjohtaja.

Se on aivan rehellisesti myöhennettävä, että EU:n alueohjelmien toteutumisen suhteen näyttää siltä, että meidän kansalliset rahamme eivät tule riittämään. Tämä epäkohta on kyllä korjattava. Toisaalta täytyy myös todeta se, että tiettyjen tavoitealueiden toimintalinjojen osalta näyttää jäävän varoja käyttämättä johtuen siitä, että ei ole ns. hyviä perusteltuja hankkeita, joita voidaan ohjelmiin viedä ja niitä rahoittaa. Ehkä on niin, että meidän pitäisi miettiä vähän uudella tavalla, löytyisikö kenties joustavuutta, miten voidaan varoja eri toimintalinjojen osalta uudelleen tarkastella niin, ettei se olisi niin byrokraattista.

Mutta, arvoisa puhemies, puolustusministeriön pääluokassa palaan siihen kysymykseen, mihin jo eräässä vastauspuheenvuorossani puutuin. Nimittäin kun nyt esitetään turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon pohjalta investointeihin ja eräisiin pienempiin hankkeisiin vain 55 miljoonaa markkaa, se tarkoittaa sitä, että jos ei ensi vuoden lisätalousarviossa myönnetä merkittävästi lisää määrärahoja, arvioni mukaan noin 250 miljoonaa markkaa, niin selonteon suuntaviivat eivät voi varuskuntien lakkauttamisen ja fuusioiden osalta toteutua. Mitä se merkitsee todellakin sitten itse varuskuntien toiminnan suhteen? Meille on kerrottu, että varsin nopeasti tämä operaatio aiotaan toteuttaa. Todettakoon, että pelkästään Kajaanin osalta tarvitaan, jotta päästään selonteossa tavoiteltavaan lopputulokseen, 133 miljoonaa markkaa.

Minä toivon, että tähän kysymykseen, kun ministeri Taina on täällä paikalla, voitaisiin vielä palata senkin johdosta, että meiltä kysytään nyt niin lakkautettavilta varuskuntapaikkakunnilta kuin myös niiltä paikkakunnilta, joita kehitetään ja joihin toimintoja siirretään, miten tässä nyt on käymässä. Henkilöstö on siellä hyvin huolissaan. Minä tiedän, että kaikki suunnitelmat eivät suinkaan ole vielä valmiina, mutta tarvitaan tieto siitä, millä aikataululla tämä operaatio aiotaan toteuttaa ja miten se toteutetaan, miten aiotaan nämä investoinnit, jotka ovat kieltämättä suuruusluokkana tavattoman isoja, hoitaa.

Ihan viimeiseksi lopuksi, kun liikenneministeri on myös paikalla, pikkuisen liikenneasioista. Kyllä me olemme tavattoman huolestuneita, herra ministeri, siitä, että maakunnassa meidän tieverkkomme on merkittävästi rapistunut. Erityisesti tämä näkyy Keski-Suomessa. Te olitte siellä, kiitos siitä teille, vierailemassa ja varmasti havaitsitte, että meillä Keski-Suomessa on tavattoman paljon heikkokuntoista alemman tason tieverkkoa. Meillä on suhteessa enemmän kuin missään muussa maakunnassa päällystämätöntä tietä.

Sen lisäksi meidän päätieverkkomme on erittäin huonossa kunnossa ja useamman vuoden ajan olemme ajaneet Nelostien jatkorakentamista Etu-Palokasta eteenpäin. Kun sitten Kirin alueelle, mikä on seuraava tavoite, rakennetaan iso market, joka tuo miljoonien tieratkaisut tullessaan — itse en kannata tämän marketin rakentamista, vaikka se onkin Tradeka-market — valtavat tiejärjestelyt, niin eikö, herra ministeri, tässä tilanteessa olisi järkevää toteuttaa myös Nelostien jatkorakentaminen Etu-Palokasta Kiriin?

Puolustusministeri T a i n a : Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa esitetyt hankkeet liittyvät selonteon rakennemuutokseen ja ne ovat niitä hankkeita, jotka on katsottu kiireisimmiksi, kun aletaan toteuttaa tätä rakennemuutosta. Nämä hankkeet kohdistuvat lähinnä Kajaaniin, Valkealaan ja Säkylään eli niille paikkakunnille, joille valmiusprikaatit tulevat. Kajaaniin esitetään rakennettavaksi majoitustiloja, ja se on ehkä selkein rakennemuutoksen vaatima toiminta.

Se, mitä tulevaisuudessa tapahtuu, pyritään tietysti mahdollisuuksien mukaan sijoittamaan normaalisti budjetin raamien puitteisiin ja se, niin kuin ed. Laitinen hyvin tietää, on vaikeaa, koska budjetti on tiukka nimenomaan toimintamenojen suhteen muun muassa. Mutta luonnollisesti näin pyritään tekemään, että ne mahtuvat näihin raameihin, jotka tänne on aiemmin esitetty.

Puolustushallinnolla on kuitenkin kiinteistöjä valtavasti ja tarpeet niiden korjauksiin ovat suuret. Tähän mennessähän on saatu työllisyysmäärärahoja korjaukseen ja rakentamiseen, ja sama toive ja ajatushan on esitetty myös selonteossa. Toivotaan, että tulevaisuudessa voidaan myös näitä varoja kohdentaa näihin tarpeisiin.

Olen antanut määräyksen selvittää tämän rakenneuudistuksen yhteydessä erittäin tarkasti ne tarpeet, mitä uutta tarvitaan mahdollisesti niillä alueilla, joihin koulutusta keskitetään. Edellytän, että selvitetään myös, onko alueella kenties muilla hallinnonaloilla tiloja, jotka vapautuvat.

Eli mikään automaatio uudelleenrakentaminen ei saa olla, mutta rakennemuutos edellyttää todella uutta.

Henkilöstön osalta käydään parhaillaan keskusteluja ja neuvotteluja uudelleensijoittumisesta. Tärkeä periaatepäätös tietysti oli se, että henkilöstöä ei irtisanota mutta pahaa pelkään, etteivät kaikki voi siirtyä uudelle paikkakunnalle uuteen työpaikkaan, joka osoitetaan, ja sitä kautta varmasti syntyy myös työttömyyttä. Samanaikaisesti selvitetään, miten voidaan näillä tavallaan menettävillä paikkakunnilla kompensoida näitä työpaikkoja, mahdollisesti koulutustukea antaa jne. Tätä tehdään laajalla rintamalla eli selvitysryhmässä on eri hallinnonalojen edustajia ja sitä vetää Rauno Saari.

Samoin hänen johdollaan selvitetään myös vapautuvien tilojen uudelleenkäyttö. Kun ed. Laitinen aikaisemmassa puheenvuorossaan kysyi, mitä vapautuville tiloille tehdään, niin tämä selvitystyö on parhaillaan menossa. Siinä on tietysti olemassa monia vaihtoehtoja, haetaan kaikkia ratkaisuja. Esimerkkejä meillä on, kun muun muassa Kouvolassa on rakennettu tyhjille jääneisiin kasarmeihin asuntoja. Se on yksi esimerkki siitä, mitä on voitu tehdä. Itse tutustuin Lapualla hienoon kulttuurikeskukseen, jota ollaan tekemässä vanhaan patruunatehtaaseen. Nämä nyt vain esimerkkeinä siitä, että voidaan ja on tietysti etsittävä jotakin uutta toimintaa näille tiloille.

Kaiken kaikkiaan on tietysti hyvin suuresta rakenteellisesta uudistuksesta kysymys siinä mielessä, että henkilöstöön nämä vaikuttavat ja se joutuu siirtymään toiselle paikkakunnalle. Myös kiinteistöjen käyttöön tulee uutta.

Vielä sen verran nyt esitettävistä kiinteistörahoista, että lisäbudjetissa esitetään muun muassa Lohtajalle rakennettavaksi kalustovarastoja. Tämä on sen tyyppinen hanke, joka on ollut pitkään vireillä, mutta jonka tarvetta nopeuttaa nyt tämä rakennemuutos, kun Vaasan varuskunta lakkautetaan. Lohtajalle varastoidaan välineistöä, jotta sitä ei tarvitse muualta maasta sitten toimittaa. Tämän tyyppisiä hankkeita tietysti sisältyy rakenneuudistukseen.

Liikenneministeri A u r a : Arvoisa puhemies! Ed. Laitinen sai minut provosoitumaan. Olen käynyt Jyväskylässä kaksi kertaa. Ensimmäisen kerran kesäkuussa ja toisen kerran nyt suurajojen aikana elokuun lopussa. Molemmilla kerroilla sekä Keski-Suomen liiton että Jyväskylän maalaiskunnan ihmisille olen sanonut, että älkää nyt hyvät ihmiset automarketin kaavoittamisella perustelko moottoritien tulemista sinne. Se on juuri nurinperäinen järjestys.

Me emme sille mahda mitään, että kun jonnekin rakennetaan uusi tehokas väylä, sinne kaavoittaja yleensä pyrkii sen jälkeen kaavoittamaan myös tilaa. En ole sinänsä automarkettien vastustaja, mutta että alueelle, johon on suunniteltu valtakunnan läpikulkuväylä, jossa on 100 kilometrin nopeusrajoitus, kaavoitetaan automarketti, ja sanotaan, että kun paikallinen liikenne siirretään sille väylälle, niin sinne pitää valtion rakentaa moottoritie. Se on huonoin mahdollinen peruste ja saa minussa aikaan aina primitiivireaktion ja sai nytkin.

Ed. L a i t i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on aivan henkilökohtainen mielipide. Toivoisin kyllä, että rakennemuutoksesta johtuvat rakentamiseen kohdistuvat investoinnit voitaisiin toteuttaa raamin ulkopuolella, koska siinä on niin massiivisesta investoinnista kuitenkin kysymys. Me kaikki tiedämme, että silloin se pitää jostain repiä pois, ja minä pahaa pelkään, että se kolahtaa silloin kotimaisen puolustusvälineteollisuuden nilkkaan. Tiedän, että ministeri Taina tämän osalta pyrkii toimimaan niin, että raamin ulkopuolella ne investoinnit voitaisiin toteuttaa.

Nyt on tärkeää se, että mahdollisimman nopeasti saataisiin selvyys siitä, millä aikataululla ja miten. Tässä on tiettyä ristiriitaisuutta olemassa. Kävimme pääministerin kanssa eilen Keski-Suomessa, niin kuin ed. Pekkarinen mainitsi, ja kävimme myös Keuruun varuskunnassa. Saimme Keuruun varuskunnasta aivan erilaisia lukuja kuin ovat puolustusministeriön luvut investointitarpeista, ja siinä on suuruusluokan ero. Nämä ovat sellaisia kysymyksiä, joita pitää selvittää.

Kompensaatiotyöryhmän osalta olemme valmistelleet ohjelmaa Jyväskylän seudulla siitä johtuen, että suojeluvarikko ollaan siirtämässä Vaajakoskelta pois Keuruulle. Tämä kompensaatioohjelma lähtee erittäin realistiselta pohjalta. Me emme esitä sellaista, mitä Oulu ja Vaasa esittävät, jotka liikkuvat aika tavalla jalat ilmassa. Toivon, ministeri Taina, että ehdotuksemme saisi myös myötäsijaa teidän ajatuksissanne, kun asiaa käsitellään.

En minäkään, ministeri Aura, koskaan aikaisemmin enkä missään yhteydessä ole perustellut nelostien jatkorakentamista automarketilla. Mutta halusin, että te puhutte tästä asiasta jotakin.

Ed. A u l a : Arvoisa puhemies! Aluksi kaksi huomiota lisäbudjetista suhteessa vuoden 1997 varsinaiseen budjettiin ja keskustan aikoinaan siihen esittämään vastalauseeseen. Nimittäin lisäbudjettiesitys osoittaa, että ainakin pari kohtaa, muutosesitystä, jotka vastalauseessamme toimme viime syksynä ennen joulua esille, olisivat olleet budjettiin hyvin tarpeen. Hallitus itse asiassa nyt jälkikäteen korjaa linjaansa vastalauseemme suuntaisesti. Parempi tietenkin myöhään kuin ei milloinkaan.

Ensimmäinen näistä kohdista on poliisille osoitettavat määrärahat. Jo tuolloin viime syksynä, kun budjettia tälle vuodelle käsiteltiin, oli selvillä, että budjettiesityksen taso tulee johtamaan noin 400 poliisiviran aukipitämiseen ja tuo määrärahataso oli myös ristiriidassa poliisille asetettujen tulostavoitteiden kanssa. Tuolloin keskustan vastalauseessa esitimme, että budjetin poliisitoimen toimintamenomäärärahoja olisi tullut korottaa 50 miljoonalla markalla silloin esitetystä. Hallituspuolueet eivät sitä eduskunnassa hyväksyneet.

Nyt hallitus onneksi ehdottaa 45 miljoonan markan lisäystä, jotta irtisanomiset ja lomautukset poliisiorganisaatiossa vältettäisiin. Mielestäni olisi ollut tarpeen ottaa tämä määräraha jo varsinaiseen budjettiin. Tällainen tempoilu aiheuttaa vaikeuksia ja epävarmuutta kansalaisten turvallisuudesta huolehtimisessa. Poliisin oma arvio tällä hetkellä on se, että tarvittaisiin peräti 75 miljoonaa markkaa lisäystä tälle vuodelle, jotta vuoden 1996 toiminnallinen taso poliisitoimessa säilytettäisiin.

Toinen vastaavan tyyppinen kohta, johon haluan kiinnittää huomiota, on maatalousyrittäjien lomituspalvelut ja niihin osoittava valtion korvaus. Hallitus esittää nyt 100 miljoonan markan lisäystä tähän kohtaan sosiaali- ja terveysministeriön budjettiin. Hyvä, että esittää, mutta tämäkin määrärahatarve oli kyllä hyvin ennakoitavissa jo varsinaisen budjetin käsittelyn yhteydessä. Tuolloin haluttiin keinotekoisesti näyttää tälle momentille pienempää loppusummaa, koska se perustui hallituksen aikanaan päättämiin säästöohjelmiin. Kiinnitän huomiota siihen, että tämä on jo toinen perättäinen vuosi, kun maatalouden lomituksen määrärahaa tietoisesti aliarvioidaan ja lisäbudjetilla lisätään 15 prosenttia alunperin arveltuun määrärahaan. Arvioinnin ongelmathan johtuvat muun muassa siitä, että maataloudessakin työn rasittavuus, uupumisongelmat ja muut ovat kovasti lisääntyneet muun muassa nuorten viljelijöiden piirissä, jotka koettavat tilaansa kehittää, ja lomitustarvetta on paljon enemmän kuin mitä hallitus määräraha-arvioissaan on aina pyrkinyt esittämään.

Toiseksi halusin osallistua keskusteluun, jota salissa käytiin aluepolitiikasta ja alueellisen kehityksen tasapainottamisesta. Täällä sanailtiin hyvin jyrkästi ns. perinteistä aluepolitiikkaa vastaan. Kuitenkin näyttää siltä, että myöskään minkään modernin aluepolitiikan lääkkeitä hallituksella ei ole eli tavallaan alueellisen kehityksen asioissa jäädään täysin tyhjän päälle, koska on selvää, että ilman mitään määrärahoja, ilman mitään rahoituksen painopisteitten muutoksia on aika vaikea vaikuttaa niihin aluekehitysongelmiin, jotka meillä ovat uhkaavasti kärjistymässä. Ja kun aluekehityksen ongelmaa ei haluta tunnustaa, niin samalla aiheutetaan koko kansantalouden kehitykselle suuria ongelmia.

Kiinnitän vain huomiota siihen, että muuttoliikkeellä on ongelmia siis myös yleisen talouspoliittisen kehityksen ja vakauden turvaamisen kannalta, mihin hallitus nyt pyrkii. Nimittäin juuri ns. ylikuumentumisen riskit ja inflaatiopaineet, joista Suomen Pankkikin on huolestunut, keskittyvät nimenomaan pääkaupunkiseudulle. Se näkyy asuntojen hintojen nousuna, vuokrien nousuna, infrastruktuuri-investointien lisäämisen tarpeena ja myös siinä, että kuntien palveluitten tarjonta vaikeutuu, kun väkimäärä lisääntyy hallitsemattomasti.

Minusta olisi hyvin tärkeää kokonaistalouskehityksen kannalta, että tämä ongelma otetaan vakavasti eikä sitä päästetä kärjistymään. Siksi olisi tarpeen esimerkiksi tässä lisäbudjetissa lisätä Keran lainavaltuuksia. Keran oma esityshän oli, että valtuuksia olisi tarvittu lisää 220 miljoonaa markkaa. Nyt hallitus esittää 150 miljoonaa, joista niistäkin osa on jo tavallaan takautuvasti Keran sisällä käytetty. Esimerkiksi näistä lainavaltuukista en ole kuullut kenenkään esittävän, että nämä olisivat kilpailua vääristäviä, vaan nimenomaan tähän suuntaanhan yritysten tukemista pitäisikin kehittää: lainojen ja takauksien ja ylipäätään rahoituksen saatavuuden varmistamisen suuntaan. Jos lisäbudjetti pysyy sellaisena kuin esitys nyt on, niin esimerkiksi Lapin alueella Kera joutuu myymään loppuvuoden ajan lähinnä "ei-oota". Uusia pienlainoja ei pystytä enää myöntämään.

Toinen Keran toimintaan liittyvä asia on se, että yhä enemmän yrityksille myönnetään lainatakauksia. Myös näihin takauksiin tulisi saada aluepoliittinen näkemys mukaan esimerkiksi korkotuen muodossa.

Tekesin rahoista on jo keskusteltu. Lapissa Tekesin palveluksessa on kaksi henkilöä, yksi varsinainen yritystutkija sekä toimistohenkilö. Hyvät edustajat! Kyllä te arvaatte, ettei tällaisella henkilöstömäärällä kovin suuria tutkimus- ja kehityspanostuksia pystytä yritysten kanssa yhdessä hoitamaan ja kehittämään. Olisi välttämättä lisättävä Tekesiin myös henkilöstöpanostusta ja painopisteitä sillä tavalla, että myös muilla alueilla kuin pääkaupunkiseudulla rahoituksia voitaisiin käyttää.

Minusta sen, että kiistetään perinteisen aluepolitiikan ongelmat, ei pidä johtaa siihen, että ummistetaan silmät ongelmilta ja kuvitellaan, että markkinat hoitavat myös alueellisen kehityksen. Silloin seurauksena on kyllä sekä yritystoiminnan keskittyminen että myös muuttoliikkeen kiihtyminen.

Lapin kansanedustajilla oli eilen mahdollisuus perehtyä Lapin te-keskuksen toimesta muun muassa Norjassa harjoitettavaan aluepolitiikkaan. Minulle ainakin hyvin sopii, jos haluamme modernisoida suomalaista aluepolitiikkaa, että mennään sitten norjalaiseen suuntaan, jossa toimenpiteet kohdistuvat yritysten sijasta enemmän henkilöihin, tavallaan yksittäisten henkilöitten valintoihin ja niihin vaikuttamiseen. Esimerkiksi sellaiset toimenpiteet kuin työnantajakulujen porrastaminen alueellisesti ja polttoaineen hinnan porrastaminen tai sen tasaaminen maan sisällä olisivat minusta erittäin soveltuvia toimenpiteitä nykyajan aluepolitiikkaan. Keskusteluissamme eilen totesimme myös, että ehkä yksi kaikkein tehokkain ehdotus muuttoliikkeen — nimenomaan koulutetun nuoren väestön muuton — ehkäisemiseksi olisi se, että vaikkapa opintolainoihin luotaisiin jonkinlaista takaisinmaksun huojennusta niille henkilöille, jotka jäävät kehittämään yritystoimintaa esimerkiksi Pohjois- ja Itä-Suomeen. Norjassa esimerkiksi juuri tämän tyyppisillä toimenpiteillä on saavutettu erittäin tehokkaita tuloksia.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Aula kaipasi modernia aluepolitiikkaa. En ihan täsmälleen tiedä, mitä hän sillä tarkoittaa. Jos se on Norjan-mallia, mihin hän loppupuheessaan viittasi, niin siinä kyllä kuulosti moni asia kovin tutulta; polttoaineen hinta on meillä ollut eri hintaista eri puolilla maata, kuljetustuet ovat olleet erilaisia siitä riippuen, mistä osasta maata kuljetuksia on lähdetty viemään jne. Minusta Norjan-malli ei mitään kovin mullistavaa saata tuottaa suomalaiseen ajatteluun. En pidä sitä erityisen modernina, koska minusta mitä suurimmassa määrin kaikki keinot on Suomessa kokeiltu eikä nyt välttämättä niin järin hyviksi havaittu.

Se, mikä minua ihmetyttää on, että niin kovin vähän kiinnitetään siihen meidän perinteiseen — puhun nyt sosialidemokraateista — aluepoliittiseen ajatteluun, joka lähti liikkeelle vuonna 66, kun me aloimme puhua kasvukeskuksista. Minusta tämä kasvukeskusmalli, siis ajattelu siitä, että eri alueilla olisi taajamia, keskuksia, jotka toimivat vetureina koko ympäröivälle seudulle, on pohtimisen arvoinen asia yhä edelleenkin. En tohdi sitä kovin modernina enää pitää, mutta kun ei tässä parempaakaan ole keksitty, niin minusta sellaista ajatusta kannattaisi viljellä.

Mitä tulee Keraan, niin Kera on luultavasti instrumentti, joka ei ole tarpeeksi tehokkaassa käytössä vielä ollut.

Ed. L i n d q v i s t (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Aula toi esiin tärkeän tekijän tässä lisätalousarviossa. Hän totesi, että on lisätty poliisitoimeen 49 miljoonaa. Se on toki hyvä asia, mutta haluan muistuttaa siitä, että vieläkin tämä pääluokka on rajusti näistä säästötoimista kärsinyt suhteessa esimerkiksi vuoteen 96. Aivan esimerkinomaisesti haluan kertoa, että muun muassa Lahdessa on 20 virkaa täyttämättä poliisitoimessa juuri säästötoimien ansiosta. Kuitenkin kansalaisten turvattomuus on monella tavalla lisääntynyt, rikokset ja erilaiset nimenomaan väkivaltarikokset ovat kasvussa, ja poliisin pitäisi näkyä myös suomalaisessa katukuvassa. En tarkoita, että meillä tulee olla varsinainen poliisivaltio, mutta jos me olemme niin kovapäisiä, ettemme helpommin usko, niin on tärkeää, että poliisi on todella näkyvillä. Haluaisinkin tässä yhteydessä todeta, että vuonna 98 lisätalousarviota käsiteltäessä toivon löytyvän ratkaisun myös näihin ongelmiin, ettei varsinaisia virkojen täyttämättä jättämisiä vuositolkulla tarvitse sietää.

Ed. H. K o s k i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Aula otti esille Tekesin ja Tekesin merkityksen eri alueille. Hän mainitsi, että Lapin läänissä Tekesin toimistossa on kaksi henkilöä, jotka auttavat lappilaista elinkeinoelämää eteenpäin. Nythän sekä tulevassa talousarviossa että lisätalousarviossa Tekesin määrärahaa on lisätty. Olen ymmärtänyt sillä tavalla, että Tekes on jakanut tehtävänsä toimi-

alojen mukaan eri toimistoihin ja kaikki Suomen toimistot auttavat lappilaista yritystoimintaa, lappilaista kehitystä, ei pelkästään Rovaniemen toimisto. Olen ymmärtänyt, että se Rovaniemellä on.

Tämä sama ongelmahan on toki muuallakin Suomessa. Olemme lähteneet kuitenkin liikkeelle siitä, että niin mielellämme kuin Tekesin toimiston yleensä saisimmekin, Tekesin palveluja todella saa ympäri maata muista toimistoista aina sen mukaan, missä sitä asiantuntemusta on, ja sama varmasti pätee Lappiinkin.

Ed. A u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähinnä ed. Kekkosen puheenvuoroon vastaisin. Mistä tämän modernin aluepolitiikan käsitteen keksin? Siitä, että kun te esimerkiksi vastustitte kovasti perinteistä aluepolitiikkaa, niin minä ymmärtäisin, että perinteisen vastakohta yleensä on moderni, ja jos jonkinlaista aluepolitiikkaa halutaan ja jos sen pitäisi olla nykyaikaista, niin yritin sitä tässä kehitellä. Jos sitä lähdetään hakemaan vuodesta 66 ja jostakin puolueohjelmasta siltä vuodelta, niin tuntuu, että se menee jo ehkä enempi muinaismuistopuolelle. Minusta meidän pitäisi lähteä liikkeelle nimenomaan tämän päivän tarpeesta (Ed. Kekkonen: Ei vuosiluku ole tärkeä, vaan ajatus!) eikä jostakin ohjelmaopinkappaleesta.

Norjan konsteja ei, ed. Kekkonen, ole kokeiltu Suomessa. Esimerkiksi työnantajamaksujen porrastamista ei ole kokeiltu. Itä-Suomi-työryhmän mietintöönhän sisältyi semmoinen ehdotus, että yritysten poisto-oikeuksia olisi porrastettu niin, että ne olisivat olleet paremmat Itä-Suomessa, ja tämähän ei mennyt hallituksen piirissä läpi, niin kuin me tiedämme. Mutta juuri tämän tyyppiset toimenpiteet todennäköisesti olisivat kaikkein tehokkaimpia näinä aikoina.

Ed. R a s k : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kekkonen puhui perinteisestä aluepolitiikasta ja siitä itsekin haluaisin muutaman ajatuksen lausua. Kyllä esimerkiksi kuljetustuki perinteisenä aluepoliittisena keinona on erityisen hyvä samoin kuin aikaisemmin käytössä ollut polttoaineen tasahintajärjestelmä, koska näillä molemmilla järjestelmillä pyritään siihen, että pitkiä matkoja tasoitetaan, ja se ei silloin ole kilpailua vääristävää eikä muutenkaan epäoikeudenmukaista. On valitettavaa, että nämä molemmat asiat ovat melkein kadonneet; kuljetustuki on supistunut hyvin pieneen ja polttoaine maksaa sen, mitä se missäkin paikassa maksaa ja se on Savukoskella jo vuosia sitten maksanut yli kuusi markkaa litra.

Olen ed. Aulan kanssa samaa mieltä Tekesin työntekijämäärästä. Se on todellakin Lapissa riittämätön. Tilanne on itse asiassa vähän sama kuin siinä suhteessa, että meillä on aika huomattavia summia käytettävissä rahaa suojelualueiden lunastamiseen, satoja miljoonia markkoja, mutta ei ole käytössä rahaa, jolla palkattaisiin ihmisiä ostamaan niitä suojelualueita, jolloin voidaan aiheuttaa itse asiassa suuria vahinkoja.

Norjalaisesta aluepolitiikasta voidaan olla monta mieltä. On selvää, että kun Norja on ökyrikas, niin sillä on mahdollisuuksia erilaisiin tukitoimiin. Siinä listassa, joka meille eilen esiteltiin, oli muun muassa se, että annettaisiin kehitysalueille korkeammat lapsilisät. Minä luulen, että jos me rupeaisimme täällä niitä esittämään, niin taidettaisiin tulla ulos nauretuiksi tästä salista. Mutta minusta on tärkeää, että kuitenkin haetaan esimerkkejä ja katsotaan, olisiko siellä jotakin hyvää löydettävissä. Mielestäni ed. Aula ainakin muutaman asian sieltä toi hyvinä ja ajateltavissa olevina esille.

Haluan puuttua lisätalousarviossa itse asiassa vain yhteen asiaan, johon edustajat Tuija Pohjola ja Jukka Vihriälä ovat jo aikaisemmin puuttuneet. Meillä hallitus on linjannut säästöjä, säästöpäätöksiä, ja niitä on aika kirjaimellisesti ja kuuliaisesti noudatettu. Mielestäni on aika puuttua joihinkin säästöpäätöksiin ja alkaa purkaa säästökohteita. Tarkoitan tällä Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa, jota on vuodesta 1993 lähtien jätetty jakamatta niin, että rahaa on tämän vuoden lopussa käyttämättä 250 miljoonaa markkaa.

On sanottu, että kansanedustajat mielellään pistäisivät näppinsä kaikkiin mahdollisiin rahalähteisiin ja jakaisivat rahaa suruttomasti, mutta mielestäni Raha-automaattiyhdistyksen jakamaton tuotto ei ole mikä hyvänsä rahasto ja raha, koska se on pelihullun kansan omaa rahaa, joka on automaattien kautta kanavoitunut Raha-automaattiyhdistykselle.

Mielestäni Raha-automaattiyhdistyksen tuotto tulisi jakaa niin kuin Raha-automaattiyhdistysasetuksessa todetaan. Eli millä tavalla? Se pitäisi jakaa vapaaehtoisille sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöille, erilaisille yhteisöille ja säätiöille, jotka toimivat Suomessa hyvin tehokkaasti. Mihin sitä rahaa sitten pitäisi käyttää? Todella moniin erilaisiin tarpeisiin, jotka tukevat julkista sosiaali- ja terveydenhuoltoa: sairauksien ennalta ehkäisyyn, vaikeisiin elämäntilantei-

siin sopeutumiseen esimerkiksi sairauden sattuessa, ikäihmisten kotona asumisen tukemiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Miksi sitä rahaa pitäisi vapauttaa jemmasta? Mielestäni on itsestäänselvää, että ennalta ehkäisyyn laitettu markka on huomattavasti tehokkaampi kuin vaurioiden korjaamiseen käytetyt rahat.

Tässä lisätalousarviossa nyt pieneltä osin puututaan Raha-automaattiyhdistyksen laiskaan rahaan. Sieltä ollaan löysäämässä 50 miljoonaa markkaa, jolla on tarkoitus laatia erillisohjelma pitkäaikaistyöttömyyden ja muiden lamasta aiheutuneiden seurausvaikutusten lieventämiseen. Lisäbudjetin tekstistä ei ilmene, mitä tämä erillisohjelma tarkoittaa, mutta ilmeisesti kyseeseen tulevat erilaiset päiväkeskustoiminnat, omaishoito, päihde- ja huumetyö. On hyvä, että 50 miljoonaa markkaa sieltä otetaan käyttöön jo tänä vuonna. Enemmänkin käyttöön ottamiselle olisi kyllä tarvetta.

Toiseksi tuota rahaa aiotaan käyttää homevaurioiden ehkäisy- ja korjaustoimenpiteiden avustamiseen. Se on hyvin tärkeä asia myös terveyden säilyttämiseksi ja sairauksien ennalta ehkäisemiseksi, mutta minusta on aika kummallista, että nyt tähän käytetään Raha-automaattiyhdistyksen rahaa. Minusta niiden rahojen pitää tulla ympäristöministeriön asuntorakentamisen ja peruskorjaamisen kautta.

Ed. Aula kertoi meidän eilisestä matkastamme te-keskukseen, mutta tutustuimme myös Rovaniemellä Rovalan setlementtiin, ja siellä hyvin oivalla tavalla meille tuotiin esille, mitä hyvää Raha-automaattiyhdistyksen rahoilla voidaan tehdä. Rovalan setlementin nuoret ovat saaneet rahaa taloprojektiin. Heillä on siellä talo, mikä tarkoittaa, että nuorille annetaan turvaa, apua, lämpöä ja opastusta. Oli aika puhuttelevaa kuulla, minkälaisille nuorille. Taloon tulevat avoimista ovista ympäri vuorokauden 12—14:n ikäiset nuoret, joilla ei ole paikkaa, minne mennä. Siellä oli kahdenlaisia nuoria. Toiset olivat kiireisten virkailijoiden, meidän lapsiamme, joista ei pidetä huolta, mutta toiset nuoret olivat sellaisia poliisin talteen ottamia nuoria, joita ei voi kotiin jättää, koska siellä ei ole heille turvaa.

Tämä on yksi esimerkki siitä, mitä Raha-automaattiyhdistyksen rahoilla tehdään. Täällä puhutaan viisaita ja syvällisiä siitä, kuinka meidän täytyy tätä syrjäytyneisyyttä estää ja tehdä hyviä ja viisaita tekoja. Vapauttamalla nuo Raha-automaattiyhdistyksen rahat päästään näitä hyviä tekoja tekemään, ehkäisemään syrjäytyneisyyttä ja katkaisemaan nuorten turmion teitä.

Tällaisilla hankkeilla on myös julkisia menoja vähentävä vaikutus ja suuri inhimillinen merkitys näiden lasten ja nuorten kohdalla, kun heillä on Rovaniemen tukitaloon kynnys matala. Tiedän, että tällaisia hankkeita on muuallakin Suomessa, mutta ajattelin tämän, johon eilen tutustuttiin, tuoda tässä esille. On tärkeää, että on jokin paikka, minne mennä niin pitkäksi aikaa, kunnes omat vanhemmat voivat antaa aikaa ja ehkä uskaltavat ottaa vastaan ja lohduttaa omia lapsiaan.

Väitän, ettei meillä pitäisi enää olla varaa pihdata näitä Raha-automaattiyhdistyksen rahoja yhtään enempää, vaan hallituksella pitäisi olla varaa antaa periksi ja vapauttaa Raha-automaattiyhdistyksen rahat niille tarkoitettuun käyttöön.

Ed. L a h t e l a: Arvoisa rouva puhemies! Yleinen linja lisätalousarviossa on oikea sillä tavalla, että tällä pyritään nettolainanoton pienentämiseen. Voisi kysyä niinkin päin, olisiko voinut jopa enemmänkin siihen suuntaan pyrkiä, jolloin lisäykset, joita tässä on reilu 3 000 miljoonaa, 3 miljardia, olisivat jääneet vaikka pienemmiksi. On tärkeää ajatella, miten tulevaisuudessa velka olisi mahdollisimman pieni, jolloin korkomenoja säästettäisiin, jolloin ne jäisivät oikeaan käyttöön eivätkä ohjautuisi pääomapiireille, koska ne korot, joita maksetaan, eivät tule meidän käyttöömme vaan menevät sijoittajille.

Sitten siitä 3 600 miljoonasta markasta. Sitä voi aina kysyä näin itäsuomalaisena ihmisenä, kun tätä selaa, mitä tarkoittaa valtioneuvoston periaatepäätöksessä Itä-Suomi-käsite. Kun selasin tätä Itä-Suomen kannalta katsottuna, niin jollakin tavalla Itä-Suomi näyttää päättyvän jonnekin entisen Kuopion läänin ja Mikkelin läänin rajamaille. Pohjois-Karjalan näkökulmasta kovin paljon ei varoja sinnepäin ole ohjautunut. Jos laskee, mitä lausumia sieltä voi todeta — miljoonia niissä ei mainita, mutta miljoonat ovat ykkösmiljoonia tai kymmeniä miljoonia — jokin siirtoviemärihanke Kiihtelysvaara — Joensuu ja sitten joitakin tosin myönteisiä ratahankkeita, joita ollaan pieniä hiplauksia tekemässä, mutta isompiin näköjään ei ole varoja sinnepäin ohjattu.

Meillä yksi iso, keskeinen hanke, josta on puhuttu, on Joensuu — Nurmes — Kontiomäki-ratahanke, joka on ollut jo pitkään pinnalla. Toivoisi, että vihdoin viimein Itä-Suomi-työryhmän työstä jotain hedelmää tulisi ja hankkeeseen ohjattaisiin rahaa varsinaisessakin talousarviossa. Miksei se voi lisätalousarviossakin pieneltä osal-

ta lähteä liikkeelle. Saataisiin sinne työllistävää vaikutusta ja saataisiin radat siihen kuntoon, että se teollisuus voi toimia, joka aikanaan niiden vanhojen aluepoliittisten tukien myötä ilmeisesti sinne on pesiytynyt ja voi vielä kohtuullisen hyvin kaikesta huolimatta, vaikka täällä väitetään, että vanha aluepolitiikka ei ole ollut hyvin kestävää, että se on hetken huitaisu.

Tästä on hyvä siirtyäkin aluepoliittiseen keskusteluun. Nythän EU-rakennerahastojen kautta on monia projekteja tuotu tuonne kuutosalueelle ja siellä pannaan pystyyn, mutta kovin paljon uutta työtä sen myötä ei ole kuitenkaan vielä syntynyt. Voi olla, että minä olen vähän malttamaton tässä, mutta kuitenkin kun katsoo yhä edelleen niitä projekteja, jotka ovat menossa ja viritteillä, siellä ei sellaisia mullistavia uutuuksia ole tulossa, jotka toisivat uutta työtä. Sen takia tässäkin yhteydessä pitää korostaa niitä samoja asioita, mitkä jo tässäkin salissa ovat monesti tänäkin päivänä tulleet esille. Tarvitaan sen tyyppistä elementtiä, millä sinne saadaan sijoittumaan hyviä yrityksiä, jotka jalostavat niitä raaka-aineita, mitä meillä on olemassa. Onneksi siellä vielä on olemassa uusia innovaatioita ja oppilaitoksia, jotka kehittävät uusia asioita.

Siellä on työvoimaa, raaka-aineita, tietoa, mutta jostain syystä sinne ei ole sijoittumassa yrityksiä, jotka panisivat ne toimet pystyyn. Silloin vaadittaisiin sellaisia toimenpiteitä, että niiden sijoittuminen olisi edullista. Muun muassa vapaa poisto-oikeuskysymys, josta monesti on puhuttu, pitäisi laittaa toimeksi kokeilumielessä muutamaksi vuodeksi, vaikka viisi vuotta olisi kokeiluaikaa, jolloin nähtäisiin, mitä se tarkoittaa, ja vaikka pienemmällä alueella, jos pelätään, että siitä niin isoja haittavaikutuksia on, että se vääristäisi kilpailua. Sehän tarkoittaa sitä, että noilla alueilla raaka-aineet voitaisiin jalostaa paikan päällä eikä tuoda johonkin muualle jalostettavaksi. Sehän tarkoittaa myös sitä, että ihmiset voisivat jäädä sinne eikä heidän tarvitsisi vaeltaa työntekoon tänne eteläiseen Suomeen tai sinne, missä niitä raaka-aineita jalostetaan.

Yksi asia, joka tässä pistää silmään, joka oli myös varsinaisen talousarvion yhteydessä laajasti keskustelussa, on puolustusministeriön hallinnonala. Sinne esitetään näköjään lisäyksiä. Tässä on tullut sellainen mieleen, kun katsoo koko 90-lukua, onko Suomi militarisoitumassa, onko Suomesta tulossa jokin sellainen valtio, joka voi mahtailla aseistuksellaan. Onko kysymys enää puolustuspolitiikasta? Kohta voi nimetä tämän sotapolitiikaksi tai hyökkäyspolitiikaksi ja puolustusministeriön hyökkäysministeriöksi. No, se on aika rankasti sanottu, mutta jotenkin itse ainakin olen verrannut näitä asioita vastakkain, kun on tehty leikkauksia vaikeista asioista, jotka koskevat pientä ihmistä, ja samanaikaisesti kuitenkin uhrataan isoja varoja aseiden hankintaan. Kyllä aika vaikea on pienen ihmisen ymmärtää sitä, mitkä nämä painotukset meillä tulevat olemaan, koska kuitenkaan tällä hetkellä ei sellaista isoa uhkaa ole, mitä varten me varustaudumme.

Tässä pieni vuodatus lisätalousarvion saatteeksi.

Ed. H. K o s k i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Lahtela otti erittäin tärkeän asian esille. Se on EU- ja aluerahojen suuntaaminen eri puolille Suomea. Tässä tapauksessa hän otti Itä-Suomen esille ja moitiskeli, niin kuin ymmärsin, hiukan sitä, että rahaa Itä-Suomeen EU:lta varsin vähän tulee. Näin on varmasti joka puolella Suomea, että koetaan tilanne sillä tavalla, että enemmänkin rahaa saisi tulla. Minä kuitenkin henkilökohtaisesti katson asian niin, että alueilla, niin Itä-Suomessa kuin Länsi-Suomessa tai Pohjois-Suomessa, eivät maakunnalliset liitot ja muut alueiden kehittäjät riittävästi pysty luomaan uusia ideoita, uusia hankkeita, semmoisia hankkeita, jotka olisivat EU-rahoituskelpoisia. Jotta tätä rahaa tulisi, niin kyllä meidän varmasti eri puolilla Suomea pitää katsoa peiliin, ja sieltä tulee se vastaus, että me emme pysty luomaan kehitysideoita, jotta rahoitusta sieltä tulisi.

Puolustusvoimista omalta vaatimattomalta osaltani totean sen, että Suomi on vähäväkinen maa, ja silloin Suomen täytyy materiaaliltaan olla semmoisella tavalla varustettu, että se pystyy mahdollisessa kriisitilanteessa puolustamaan maataan. Sen vuoksi koen oikeaksi, että materiaalipuoleen on kiinnitetty huomiota siitäkin huolimatta, että varuskuntien lakkauttaminen on väärin toteutettu.

Ed. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. H. Koskiselle voisi todeta sen, että en sanonut sitä, että EU-rahoja tulisi vähän. Rahoja tulee kohtuullisen hyvin, mutta kysymys on siitä, että projekteissa, joita tehdään, on hyviä ideoita, mutta ne eivät ole johtaneet lopputulokseen eli työ jää kesken. Eli kun projekti tehdään, niin siinähän on tarkoitus tehdä työ-

paikkoja ja saada projekti päätökseen. Nyt rahoja käytetään, mutta jotenkin se lopahtaa siihen, että ei löydykään toteuttajaa. Ei ole sitä, joka panee myllyn jauhamaan, niin että tulee jotain tuotetta tai myytävää.

Siellä voi olla aika paljon hukkaakin, niin kuin suviyön joikhajaiset Kolin mäellä. Semmoiseen projektiin käytetään rahaa ja myönnetään muutama kymmenen tuhatta. Se ei anna mitään pysyvää, hetkellisen huvin, kun keskellä yötä joku joikhaa siellä.

Ed. L i n d é n : Arvoisa puhemies! Täällä on tänään käytetty erittäin mielenkiintoisia puheenvuoroja koskien lisätalousarviota. Haluaisin itse kiinnittää vain muutamiin seikkoihin huomiota.

Tyytyväisyydellä täytyy todeta se, että lisätalousarvio antaa enemmän kuin ottaa. Lyhyen kansanedustajauran aikana olen ollut myös sellaisia talousarvioita käsittelemässä, jossa miinusmerkkisiä lukuja on enemmän kuin plusmerkkisiä. Siinä suhteessa ollaan tyytyväisiä, ja ennen kaikkea rahapanostuksia suunnataan tärkeään tutkimukseen ja tuotekehitykseen, Keran lainoihin jne. Hyvää tämä budjetti sisältää hyvinkin paljon.

Aluepolitiikasta haluaisin myös osaltani todeta sen, että vuonna 93 säädettiin laki alueiden kehittämisestä, joka perustuu omaehtoisuuteen. Olemme useassa keskustelussa tässä salissa todenneet, että tämä laki on aivan oikean suuntainen ja, että se perustuu alueitten väliseen ja alueitten sisällä syntyvään yhteistyöhön ja ennen kaikkea siihen omaehtoisuuteen.

Yksi tärkeä työkalu, instrumentti, omaehtoisessa aluepolitiikassa on maakunnallinen kehittämisraha. Varsinaista maakunnallista kehittämisrahaa ei budjeteissa ole kumminkaan kovin paljoa tullut maakuntiin, tänä vuonna noin 104 miljoonaa markkaa ja ensi vuoden budjetissakin 114 vai oliko se 118 miljoonaa markkaa. Tämä raha sinällään on kumminkin hyvin tärkeä, koska se toimii useasti katalysaattorina erilaisten hankkeiden käynnistämisessä.

Ongelma kuitenkin maakunnallisessa kehittämisrahassa on se, että suurin osa siitä on sidottu erilaisiin EU:n hankkeisiin, jolloin periaatteessa sellaisiin alueellisiin, maakunnallisiin hankkeisiin, jotka ovat puhtaasti kansalliselta pohjalta lähteviä, ei yksinkertaisesti löydy sitten kehittämisrahaa. Tämän lisätalousarvion yhteydessä 8 miljoonaa markkaa nostetaan määrärahasummaa, jota voidaan myöntää EU:n ohjelmissa suunnattaviin hankkeisiin. Sinällään maakunnalliseen kehittämisrahaan ei tule markkaakaan lisää.

Tämä 8 miljoonan markan panostus on hyvin tärkeä siltä osin, että eri puolilta maakuntia on kuulunut viestiä siitä, että ei ole ollut riittävästi kansallista rahoitusta esimerkiksi Interreg-hankkeisiin, ja siltä osin tämä 8 miljoonaa markkaa helpottaa tuskaa. Mutta valitettavasti tällä hetkellä Suomen kartta on jaettu hyvinkin pirstalemaisesti erilaisiin tavoiteohjelmiin. On tietysti olemassa alueita, läänejä, jotka ovat yhden ainoan EU:n tavoiteohjelman piirissä, mutta esimerkiksi Oulun läänissä on myös puhtaasti niin sanottuja valkoisia alueita, joihin ei EU:n rakennerahastosta rahaa ole mahdollisuus saada. Tällöin syntyy juuri se ongelma, että kun maakunnallinenkin kehittämisraha lähes kokonaan sidotaan kansallisiin osarahoituksiin, EU-hankkeisiin, niin on tilanteita, että on hyviä asioita, projekteja, joita haluttaisiin viedä eteenpäin sellaisilla alueilla, jotka eivät ole EU:n rakennerahastojen piirissä.

Toivon, että kun hallitus omaa aluepolitiikkaansa linjaa, se antaisi myös työkaluja niille alueille, jotka eivät pääse erilaisten EU-tukien piiriin. Maakunnallinen kehittämisraha on tärkeä tällainen instrumentti ja sitä pitää kehittää siihen suuntaan, että se antaa mahdollisuuden näihin kansallisiin hankkeisiin.

Kaiken kaikkiaan alueelliseen kehittämiseen valtion rahaa tulee satoja miljoonia markkoja, kaikkiaan alueelliseen kehittämiseen panostetaan miljardeja markkoja ja se on hyvin tärkeä kokonaisuus budjetissa, mutta korostankin näitä kansallisia kehittämishankkeita, joihin ei nyt rahaa valtion budjetin kautta tahdo löytyä. Kumminkin niissä periaatteessa on samanlainen rakenne, että osa on yksityistä rahaa ja osa on valtion ja yhteiskunnan rahaa, ja se yhteiskunnan raha on nyt uupelossa

Siltä osin olen valitettavasti vain pettynyt lisätalousarvioon, että ne useat keskustelut, joita sisäministeriön suuntaan käytiin, eivät tuoneet sellaista lopputulosta, että tätä 8 miljoonan markan osuutta olisi myös voinut käyttää kansallisiin hankkeisiin. Mutta toivon, että valtiovarainvaliokunta tätä lisätalousarviota käsitellessään kuulee asiantuntijoita myös siltä näkökulmalta, miten kansallisia projekteja pystytään viemään eteenpäin.

Toinen asia, mihin en malta olla puuttumatta, on oikeusministeriön hallinnonala. Suoranaisesti lisäbudjetin tekstiosuudesta ei tule esille se, että

oikeusministeriölle ollaan suuntaamassa lisärahoitusta pankkioikeudenkäyntiprosesseja varten, mutta olen saanut ymmärtää, että osa lisäpanostuksesta, joka oikeusministeriölle tulee, suunnataan pankkioikeudenkäynteihin.

Eduskunta on jo viime keväänä lausunut käsitellessään valtiovarainvaliokunnan mietintöä valtiovarain hoidosta, että turhia pankkioikeudenkäyntejä tulisi välttää, sellaisia pankkioikeudenkäyntejä, joissa ei ole kysymys oman edun tavoittelusta tai rikollisesta toiminnasta ja ennen kaikkea niitä, joista voidaan katsoa, että yhteiskunnan kokonaisedun kannalta ei ole saavutettavissa taloudellista hyötyä. Näitä pankkioikeudenkäyntejä on ollut kymmenittäin prosessissa, osa on päätöksessä, osa edelleen kesken, ja osassa oikeudenkäyntejä ollaan odottamassa hovioikeuden ratkaisua jatkoprosessista. Tässä vain herää kysymys, kun eduskunnan lausumakaan ei ole riittävä siihen, että turhat pankkioikeudenkäynnit vedettäisiin pois ja sitä kautta säästettäisiin veronmaksajien ja valtion rahoja, mikä on se taho, joka viime kädessä, viimeistään silloin kun tilinpäätöstä käydään pankkioikeudenkäyntikokonaisuudesta, kantaa vastuun siitä, että rahat todellakin on käytetty oikein.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä viime keväänä kiinnitettiin myös huomiota niiden ihmisten oikeusturvaan, jotka ovat vuosikausia käyneet tätä prosessia ja alioikeudessa ovat saaneet hylkäävän ratkaisun eli heidät on todettu syyttömiksi huolimattomuuteen, josta valtio on kanteet nostanut. Siltä osin myös toivon, että niin Vakuusrahastossa kuin valtiovarainministeriössä kuin tietyllä tavalla oikeusministeriössä kuullaan eduskuntaa ja ymmärretään se huoli, joka jo viime keväänä tässä salissa on lausuttu siltä osin, että näitä rahoja aivan turhiin oikeudenkäynteihin heitetään.

Ed. O l i n : Rouva puhemies! Täältä paikalta todettuna: Tietenkin tässä lisäbudjetissa voisi olla monia hyviä asioita. Ne on tällä kerralla vain rajoitettu tähän ja esitetyin perustein. Luonnollisesti esimerkiksi eräät tämän vuoden aikaisemmat valtion toimet tietyillä hallinnonaloilla, kuten puolustushallinnon uudelleenjärjestämisessä, olisivat voineet Keski-Suomenkin osalta sisältyä kompensaatiopakettina tähän. Tarkoitan lähinnä Keuruun varikkoa ja Vaajakosken yksikköä. Mutta uskoisin, että näihin löytyy vielä ratkaisu.

Mitä tulee ed. Lindénin painotuksiin aluepolitiikan osalta, haluaisin palauttaa ministeri Kalliomäen puheenvuoron keskeisen sanoman esiin, joka koskee yleensä elinkeinoelämän ja julkisen tuen suhteita. Sellaisten hankkeiden, jotka nousevat pystyyn ilman valtion tai muun julkisen sektorin tukea, tulisikin nousta sillä tavoin pystyyn. Ei EU-tukea eikä kansallista tukea pidä levittää ympäriinsä vaan hyvin tarkoin harkiten niihin kohteisiin, jotka ovat kansantalouden ja yhteiskunnan kannalta perusteltuja.

Mitä muutoin tulee tähän EU:n ohjelmapolitiikkaan, sehän on nyt arviointivaiheessa myös EU:n taholla. 5b-ohjelma näyttää olevan se, johon hankkeita tarvitaan enemmän, ei kuitenkaan hallituksen antamana vaan maakuntien oma-aloitteisen toimintapolitiikan kautta. Nyt on maakunnissa tämä asia ymmärrettävä ja aloitteet sitä kautta nostettava, myös koskien sitä keskustelua, joka tarvitaan kansallisten, investointirahoihin liittyvien vyöhykejakojen uudelleen määrittämisen osalta, jotka ovat eräissä kohdin puristuksia tällaisen EU-tukipolitiikan käyttämiseksi.

Ed. L i n d é n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin vain sanoa, että EU:n rakennerahastoistakin todetaan, että jokaisella maalla täytyy olla kansallinen aluepolitiikkansa ja EU:n aluepolitiikalla vain tuetaan kansallista aluepolitiikkaa.

Lähinnä asia, johon minä halusin kiinnittää huomiota, on maakunnallinen kehittämisraha, jonka minun mielestäni pitäisi olla kansalliseen aluepolitiikkaan suunnattavaa rahaa. Tämä 114 miljoonaa on hyvin pieni rahamäärä siinä kokonaismäärässä, joka kaiken kaikkiaan alueelliseen kehittämiseen eri kanavia pitkin suunnataan. Kun maakunnallinenkin kehittämisraha sidotaan EU-hankkeisiin, on paljon sellaisia valkoisia alueita tässä maassa, joilta menee viimeinenkin mahdollisuus käynnistää sellaisia projekteja, joissa ehkä tarvitaan yhteiskunnallista katalysaattoria. Tämäkin raha, täytyy muistaa, on hyvin pieni, mutta liikkeellelähtö voi olla hyvinkin pienestä summasta välillä kiinni.

Ed. R. O j a l a : Arvoisa puhemies! Oikeastaan ed. Lindénin puheenvuorosta sain toisen pontimen käyttää lyhyen puheenvuoron. Kun puhutaan näistä valkoisista alueista, niin todellisuudessahan Suomessa on kaksi valkoista aluetta, jotka eivät saa mitään tukia: toinen on Pirkanmaa ja toinen Häme.

Toinen ponnin oli ministeri Kalliomäen vastaus ed. Gustafssonin kysymykseen Valmetin kartonkikoneiden siirtämisestä Ruotsiin ja muualle Suomeen. Ministeri Kalliomäki ilmoitti, että Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen korkeakoulu sekä Teknologiakeskus FinnMedi muodostavat toimivan tutkimusinfrastruktuurin. Voimakas kasvu edellyttäisi ratkaisuja FinnMedin lisätilojen rakentamiseksi, ja meillä oli toiveena, että tähän lisätalousarvioon olisi saatu 12 miljoonaa markkaa näiden tilojen hankkimiseksi. Niitä ei valitettavasti ole tähän tullut. Minäkin esitän toivomuksen, että valtiovarainvaliokunta erityisesti tähän asiaan kiinnittäisi huomiota asiaa käsitellessään.

Ed. H. K o s k i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Totean vain ed. R. Ojalalle, että toki Suomessa on enemmän kuin kaksi ns. valkoista aluetta. Niitä on useampia. Pitääkö näitä olla? Siis se, että yksi kaupunki on oman alueensa keskellä jäänyt ilman mahdollisuutta olla 5b-ohjelmissa mukana, ei mielestäni ole oikein, koska nämä veturialueet vetävät myös koko alueen kehitystä eteenpäin.

Ed. L i n d é n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan samaan asiaan kuin ed. H. Koskinen: Ainakin Oulun seutu on tähän asti ollut valkoista aluetta. Siltä osin haluaisin korjata ed. R. Ojalan kommenttia. Toivoisinkin, että nyt hallitus ottaessaan kantaa EU:n tulevaan rakennerahastouudistukseen kantaisi huolta siitä, että pirstalemaisuus poistuisi tavoiteohjelmista ja mahdollisimman laajoja alueita saataisiin rakennerahastojen tuen piiriin. Silloin poistuvat nämä ongelmat, joita tässä keskustelussa on tänään tullut esille.

Ed. R. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti turhaa täällä kinastella siitä, mikä on valkoista aluetta ja mikä minkäkin väristä. Toivomme varmasti kaikki, että kaikki alueet saisivat näissä asioissa tasapuolisen kohtelun. Mutta lupaan teille molemmille toimittaa ministeri Backmanin viime viikolla esittämän kuvion, jossa on todelliset valkoiset alueet näkyvissä, ja siinä on vain Pirkanmaa ja Häme.

Ed. O l i n : Arvoisa puhemies! Tietenkin tällainen keskustelu on tarpeen täällä, koska EU:n aluepolitiikka on uusi alue. Siltä osin on syytä myös korostaa, että ei ole kovin viisasta enää erottaa, että olisi erityinen kansallinen aluepolitiikka ja EU-aluepolitiikka. Ne kannattaa nähdä omana kokonaisuutena. Mielestäni hallituksen painotukset ovat oikean suuntaisia. Ne kohdistuvat lähinnä osaamiseen perustuvan infrastruktuurin rakentamiseen. Siltä osin jos esimerkiksi ajatellaan liikennealuetta, on aivan viisasta lentokenttiin satsata, vaikka tiedän, että esimerkiksi Keski-Suomessa on monia tärkeitä tarpeita tieliikenteen kehittämiseksi. Niihin on löydettävä rahoitus myöhempänä.

Ongelma EU:n suuntaan on tällä hetkellä se, että se käsittelee meiltä lähinnä maakuntia kokonaisuutena. Jos ajattelemme sitä, että Itä-Suomi nyt pääsisi 1-alueeseen, siis 6 muuttuisi 1:ksi, samoin Lappi ja eräät Pohjanmaan osat, niin yhtä hyvin myös Oulun läänin eteläosan tai pohjoisen osan Keski-Suomen maakuntaa olisi perusteltua 1-alueeseen mennä, koska ne tunnusluvuiltaan ovat samanlaisia. Tältä osin siis se, ettei vain maakuntina käsiteltäisi kansallista Suomea, tulisi nyt ottaa huomioon ja sitten katsoa, miten budjettipolitiikka ja EU:n talous- ja budjettipolitiikka käyvät yksiin.

Ed. K o r t e n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on turha keskustella siitä, mikä on valkoista aluetta, mikä minkäkin väristä aluetta. Minusta suurin ongelma on se, että meillä on aivan liian vähän rahaa aluepolitiikkaan käytettävissä. Ongelma on myös se, että kun EU-rahat tulivat, niin samanaikaisesti Suomi on vähentänyt omia rahojaan. Näin ollen se kannustin, mikä toivottiin EU-rahasta saatavan aluepolitiikkaan, on valitettavasti jäänyt tulematta.

Ed. M i k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aluepolitiikasta ja tukirahoista minä henkilökohtaisesti toivoisin, että meillä ei olisi ollenkaan näitä tukirahoja, että olisimme sellaista aluetta, että emme tarvitsisi mitään aluetukea, että taloudellinen kehitys olisi niin hyvä, eikä niin, että me pyrimme johonkin tukialueeseen ja sanomme, että toivomme, että olemme siinä vielä kymmenenkin vuoden päästä. Minä toivoisin, että taloudellinen kehityksemme olisi sellaista, että tulisimme omillamme toimeen ja olisimme niin varakkaita ja hyvinvoivia, että erityistukitoimia ei tarvittaisi millään alueella, ei Lapissa, ei Itä-Suomessa, ei Etelä-Suomessa. Sehän merkitsisi myös tasaista kehitystä. Jollakin tavalla tuntuu oudolta, että joissakin alueiden suunnitelmissa jo nähdään, että pääsemme myös jatkossa siihen kehitysaluetukeen, ja nähdään se,

että emme saisi tulla sieltä pois, kun minusta siihen pitäisi pyrkiä.

Ed. L i n d é n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Mikkolalle haluaisin todeta sen, että esimerkiksi Oulun seutu on ihan tyytyväinen siihen, että olemme valkoinen alue, joka osoittaa sitä, että meillä tunnusluvut ovat kohtuullisen hyvässä kunnossa. Periaatteessa aluepolitiikaksi voi sanoa kaikkia niitä rahoja, joita eri alueille suunnataan. Periaatteessa lähes kaikki valtion budjetin rahat jollakin tavalla eri puolille Suomenmaata suunnataan, ja sitä myöten keskustelu aluepolitiikasta on hyvin tärkeää.

Olen kyllä eri mieltä ed. Korteniemen kanssa siitä, että ei kannata keskustella siitä, minkä värisiä alueita on. Ilman muuta juuri keskustelu näistä eri värisistä alueista pohjaa siihen, että pyritään tasapainoiseen kehitykseen myös niillä alueilla, joilla kehitysongelmia on ollut. Sitä kautta voidaan suuremmat panostukset niille alueille suunnata, joissa kehitysongelmia on ollut.

Ed. O l i n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti: Minusta ed. Mikkola totesi asian juuri niin kuin asian pitäisi olla. Minä kuulun mikkolalaisiin, jos näin voidaan sanoa. Tämän pitäisi olla se tavoite yhteiskuntapolitiikassa, että kykenemme omilla jaloillamme kävelemään ja saamaan Suomen kaikki osat siihen samaan vaiheeseen.

Mitä tulee ed. Korteniemen mainintaan, että aluepolitiikkaan käytettävät valtion varat ja muut varat olisivat laskeneet, niin minä väitän toisin. Perustan väitteeni siihen, että ne ovat esimerkiksi ensi vuoden budjettia ajatellen, muistelen, noin 9 miljardin luokan tasoa, jos kaikki lasketaan, jopa suurempaa summaa löytyy. Kun se suhteutetaan aikaisempiin varoihin, niin oman tämän hetken tietämykseni mukaan ne ovat keskimäärin vuoden 1995 tasolla siitä huolimatta, että valtio, maan hallitus eduskunnan laajalla tuella on pystynyt talouden tervehdyttämään ja valtion menoja on samalla jouduttu supistamaan. Suhteellisesti ottaen aluepolitiikan tukimarkat ovat kyllä ehdottomasti kilpailukykyisellä tasolla.

Ed. K o r t e n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä edelleenkin pysyn väitteessäni, että valitettavasti rahat ovat vähentyneet. Me olimme eilen Rovaniemellä kuulemassa piirihallintoviranomaisia ja kuulimme heidän kannanottonsa asioihin ja näimme numeroita. Kyllä valitettavasti näin on, että hyvin monella sektorilla rahat ovat vähentyneet.

Vaikka me todellakin, toistan sen, olemme saaneet EU-rahoja, niin ne eivät ole välttämättä näkyneet lisänä juuri sen takia, että Suomi on samanaikaisesti vähentänyt omia panostuksiaan aluekehitykseen.

Ed. K a n k a a n n i e m i: Arvoisa puhemies! Ed. Olin ilmeisesti muistaa eilisen päivän keskustelut tai oikeastaan pääministeri Lipposen juhlapuheen Keuruulla, ja hän kertoi tällaisista luvuista kuin 9 miljardia. Hän korosti, että siinä on sitten kaikki mahdollinen mukana, EU-rahat ja kansalliset ja muun muassa kansalliset rahat laskettuina oikein laajan haarukan mukaan. Muuten tuohon summaan ei todellakaan päästä.

Hämmästelen sitä, kun esimerkiksi Jyväskylän seudulla, kakkosalueella, kansallisesta rahasta on niin suuri puute tällä hetkellä, että EU-rahat jäävät käyttämättä sen tähden, että kansallista osuutta ei löydy. Tästä kärsii alue ja koko Keski-Suomi hyvin vakavasti. Aluepolitiikka on tällä hetkellä hyvin tehotonta, ja siihen on syynä nimenomaan hallituksen politiikka. Jos ed. Mikkolan esille ottama halu, että koko maa pääsisi pois alueista, olisi todella sosialidemokraattien ja hallituksen tahto, politiikka olisi täysin toisenlaista. Nyt ajetaan päinvastaiseen suuntaan. Tämä on tosiasia.

Ed. O l i n : Arvoisa puhemies! Haluaisin vain todeta, että selvästi hallituksen toimenpiteet budjettipolitiikassa ovat olleet alue- ja unionin aluepolitiikkaa tukevia. Opposition käsitys vaikuttaisi siltä, että hallituksen teot olisivat jotakin pahantekoa. Sellainen väite ei pidä paikkaansa. Ei pidä paikkaansa myöskään se, että tämän hallituksen aikaiset teot olisivat vaikuttaneet siihen, että jossakin päin Suomea EU-rahoja jäisi käyttämättä. Erityisesti tunnen Jyväskylän seudun, Keski-Suomen alueen, eikä sekään pidä paikkaansa, että Jyväskylässä jäisi käyttämättä, päinvastoin siellä tarvitaan uutta.

Mutta se, missä ed. Kankaanniemi on oikeassa, liittyy juuri tähän, jonka paikaltani totesin, että aikaisemmat päätökset investointitukien edistämiseksi, jotka liittyvät esimerkiksi yritysten liikevaihtoon, ovat puristussauma. Jos siinä suhteessa maan hallitus, niin kuin uskon, koska se on elinkeinopolitiikkaa edistävä hallitus, pys-

tyy vähän laventamaan rajoja, missä mennään 15 prosenttiin, 15:stä 35 prosenttiin, silloin ikään kuin suma laukeaa ja voidaan käyttää unionin aluepolitiikan rahoituksessa myös kansallista aluepolitiikan apparaattia tuntuvasti tehokkaammin kuin nyt.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! En tietystikään kehtaa epäillä, ettei hallituksella olisi hyvää tahtoa, mutta toimenpiteet ovat olleet päinvastaisia. Suomessa on nyt ajettu aluepolitiikkaa alas, ja varsinkin laajat maaseutualueet ovat menossa alaspäin. Tilastot osoittavat selkeästi, että väki sieltä poistuu, nimenomaan nuori väki häviää ja sinne jäävät turpeeseen sidotut viljelijäraukat ja eläkeläiset ja pitkäaikaistyöttömät. Tämä on arkinen tosiasia tänä päivänä.

Sen lisäksi, ed. Olin, Jyväskylän seudun kuntien johtajat ovat esittäneet syvän, vakavan huolen siitä, että kakkostukiohjelmia ei pystytä toteuttamaan sen tähden, että kansallista rahaa ei ole riittävästi saatavissa. Tämä tuli mielestäni myös hallintovaliokunnassa esille, kun se käsitteli aluepoliittista selontekoa, joka viikon päästä on täällä käsittelyssä, joten voidaan jatkaa keskustelua.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

4) Hallituksen esitys laiksi rikoslain 1 luvun 11 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 117/1997 vp

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Mikkola: Arvoisa puhemies! Ehdotus, jonka hallitus on antanut, on sivistysvaltion kannalta erittäin tärkeä. Tässähän on kysymyksessä rikoslain 1 luvun 11 §:n muutos, eli 11 luku koskee kokonaisrikoslain soveltamisalaa.

Esityksen mukaan Suomen kansalainen tai täällä pysyvästi asuva voitaisiin tuomita rangaistukseen ulkomailla tehdystä lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä koskevasta rikoksesta, vaikka teko ei ole rangaistava tekopaikan lain mukaan. Tällä hetkellähän on tilanne se, että jos se ei ole tekomaassa rangaistavaa eikä asianomaisen maan tuomioistuin voi tuomita siitä rangaistusta, siitä ei voida myöskään Suomen lain mukaan suomalaista tai Suomessa pysyvästi asuvaa tuomita.

Tämän jälkeen Suomen lainsäädäntö vastaisi Euroopan unionin neuvoston hyväksymää yhteistä ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön vastaista toimintaa. Tämä lakihan on tarkoitettu tulemaan voimaan yhtä aikaa kuin rikoslakimme seksuaalilainsäädännön uudistus. Mielestäni tässä on hyvä esimerkki siitä, kuinka ylikansallinen lainsäädäntö eli Euroopan unionin neuvoston hyväksymä ihmiskaupan ja seksuaalisen hyväksikäytön rangaistavuus leviää myös meille. Tämä on kansainvälistä toimintaa ja minusta hyvin tärkeä lainuudistus.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Voin täysin yhtyä siihen, mitä ed. Mikkola sanoi. Euroopan unionista tulee joskus jotakin hyvääkin, ja tässä on nyt esimerkki siitä. Sen lisäksi on tietysti annettava kiitos oikeusministeriölle, että asia on nyt tuotu eduskunnan käsittelyyn. Se ilmeisesti unohtui tai jäi jostakin syystä pois keväällä annetusta rikoslain kokonaisuudistuksen kolmannen vaiheen ensimmäisestä osasta, johon tämä asia kuuluu.

Suomelle on todella häpeällistä, että seksiturismia kehitysmaihin harrastetaan, ja tällainen toiminta on saatava meillä rikolliseksi, rangaistavaksi, niin kuin tässä on tavoitteena ja varmasti tämä voimaan tulee. Ainoa epäkohta esityksessä on se, että tämä on sidottu mainitun rikoslain kokonaisuudistuksen kolmannen vaiheen ensimmäisen osan käsittelyn yhteyteen ja sen laajan paketin käsittely on vasta alkanut lakivaliokunnassa. Kun tämäkin on kytketty siihen, voimaantulo on ehkä kahden vuoden päässä, ja se on turhan hidasta. Olisi syytä ollut viedä tämä erillisenä ja kiireellä läpi.

Ed. Olin: Arvoisa puhemies! Kuulun myös niihin, kuten edustajat Kankaanniemi ja Mikkola, jotka katsovat, että tämä on tervetullut lakipainotus, ja jos EU:n kautta tämä voi hyvällä tavalla edistää asiaa, se on paikallaan. Esityksessähän ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia niin, että Suomen kansalainen tai täällä pysyvästi asuva voitaisiin tuomita rangaistukseen ulkomailla tehdystä lapsen seksuaalista hyväk-

sikäyttöä sisältävästä rikoksesta, vaikka teko ei ole rangaistava tekopaikan lain mukaan. Tämä pitäisi kiireesti vielä viedä eteenpäin ja Ruotsi tämän kaltaisessa asiassa on liikkunut nyt varsin rivakasti, ja uskon, että Pohjoismaat yhdessäkin kykenevät liikkumaan tämän lain tarkoittamaan suuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

5) Hallituksen esitys laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 118/1997 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

6) Hallituksen esitys laiksi kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 120/1997 vp

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aula: Arvoisa puhemies! Pidän myönteisenä sitä, että hallitus on tuonut tänne lakiesityksen, jonka mukaan yritykset voivat kehitysalueilla tehdä poistoja myös vuoden 98 omaisuushankintojen perusteella. Nykyisin voimassa olevaa lakia kuitenkin pitäisi korjata ja laventaa, sillä siinä oleva matkailuyrityksen määritelmä on tällä hetkellä liian kapea. Matkailuyritykseksi on määritelty vain majoitusliikkeet, ei esimerkiksi matkailun ohjelmapalveluyrityksiä lainkaan. Kuitenkin ohjelmapalveluitten rooli matkailussa on viime aikoina voimakkaasti korostunut, ja monesti juuri ohjelmapalvelut alkavat olla päätuote ja majoitus tavallaan enemmänkin sivutuote. Myös paineita investointien lisäämiseen on olemassa tällä alalla.

Toivonkin, että valtiovarainvaliokunta käsitellessään lakia tutkisi myös lain 3 §:ää, jossa tukeen oikeutetun yrityksen määritelmä on, ja muuttaisi sitä niin, että myös ohjelmapalveluyritys määriteltäisiin matkailuyritykseksi. Tämä olisi myös johdonmukaista sitä ajatellen, että elinkeinopolitiikkaahan on koetettu korjata niin, että palvelut tulisivat vahvemmin mukaan ja niitä kohdeltaisiin tasavertaisemmin teollisuusyritysten kanssa. Tämä olisi siltä kannalta hyvin johdonmukainen korjaus.

Tulen tekemään tästä asiasta myös lakialoitteen myöhemmin.

Ed. Olin: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on oikean suuntainen ja perustelee myös sitä aikaisempaakin väitettäni, että kehitysalueille hallitus haluaa tukeaan antaa. Jos korotettu poisto siis saataisiin tehdä omaisuuden käyttöönottovuonna ja kahtena sitä seuraavana verovuonna ja korotettuna 50 prosentilla, se on merkittävä aluepoliittinen vastaantulo maan hallitukselta.

Tässä yhteydessä haluaisin todeta myös, kun tämä liittyy veropolitiikkaan, että eräs toisen kaltainen keino saattaisi myös olla harkinnan arvoinen. Mainitsen sen vain, se olisi eräissä läntisissä teollisuusmaissa käytetty. Yleensä kehitys- ja tutkimustoimintaan annettavat lahjoitukset voisivat olla tiettyyn määrään ikään kuin poisto- tai vähennyskelpoisia. Se saattaisi tuoda uutta rytmiä aluepolitiikkaan, kuten tämäkin esitys tuo.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

7) Hallituksen esitys valtion vakuusrahastosta annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 121/1997 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

8) Hallituksen esitys laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain, valtionosuutta saavista kansanopistoista annetun lain 12 ja 28 §:n sekä opintokeskuslain 23 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 122/1997 vp

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Korteniemi: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen lakiesitys näyttää ensi silmäykselläsellaiselta ikään kuin tämän lain myötä pantaisiin täytäntöön aikaisemmin sovittuja asioita. Osittainhan näin onkin, mutta siinä on selvästi myös sellaisia osia, jotka lisäävät kuntien kustannuksia yli aikaisemmin sovitun, ja on pistetty mukaan aivan uuttakin.

Esitys lisää, niin kuin hallituksen esityksessäkin sanotaan, kuntien rahoitusosuuksia opetustoimen käyttökustannuksissa vuonna 1998 noin 90 miljoonaa. Lisäksi vastaavan tasoisena lisäys siirtyy myös tuleville vuosille.

Toinen asia, joka tuntuu kuntien taloudessa ensi vuonna, on se, että vanhojen valtionosuuksien, valtionapujen ja -avustusten maksuerät, jotka pitäisi maksaa vuonna 1998, siirretään maksettavaksi vasta vuonna 2001. Tässä on kysymys yhteensä 356,5 miljoonan summasta. Tämäkin raha on pois kuntien taloudesta ensi vuonna. Näiden uusien rasitteiden lisäksi on muistettava, että valtio leikkaa roimasti kuntien valtionosuuksia aikaisemmin tehdyillä päätöksillä.

Valtio on jatkuvasti kuntien kukkarolla. Tämä voi perustua vain sellaiseen käsitykseen, että kunnilla on ylimääräistä rahaa, joka pitää ottaa pois. Varmasti on kuntia, joilla on varaa näihinkin talkoisiin, joihin hallitus nyt kuntia on pakottamassa. Mutta on syytä muistaa, että maassamme on myös paljon kuntia, joilla ei ole mitään ylimääräistä leikattavaa. Tiedän, mikä on tilanne Lapin läänin kunnissa. Hyvin monet kunnat ovat pakotettuja korottamaan veroprosenttia ensi vuoden budjettiin liittyen. Muuten ei moni kunta saa ensi vuoden budjettia tasapainoon. Siksi aina uudet ja uudet leikkaukset murentavat valtion uskottavuuden sopimuskumppanina ja saattavat samalla kunnat kohtuuttoman ahtaalle.

Ihmettelen kovasti, miksi valtio vaatii nyt myös kuntia viime vuonna säädetyn koulumatkatuen maksajiksi tavallaan jakamaan omaa osuuttaan. Kun laki lukioiden ja ammatillisten koulujen opiskelijoiden koulumatkatuesta säädettiin, hallitus totesi silloin esityksessään, että uudistus ei aiheuta valtiolle lisämenoja, koska vastaavan suuruinen säästö syntyy, kun koulukuljetusten yksikköhintojen mukaan määräytyvää valtionosuutta ei makseta enää lain voimaantulon jälkeen. Koulumatkatukeenhan liittyy omavastuuosuus, joka on tarkoitettu opiskelijoiden maksettavaksi. Tosin kunnat ovat toisin paikoin tasa-arvon nimissä lähteneet korvaamaan opiskelijoiden omavastuuosuutta.

Minusta sen sijaan, että nyt ehdotetun lain mukaan valtio pienentää omaa osuuttaan siirtämällä osan kuntien maksettavaksi, olisi parempi, että opiskelijoiden omavastuuosuutta pienennettäisiin tai poistettaisiin kokonaan ja mentäisiin yhtenäiseen käytäntöön koko maassa siten, että koulumatkatuen kustannuksista vastaisivat valtio ja kunnat yhdessä. Kyllä varsinkin haja-asutusalueella pitkien matkojen takana asuvilla on omavastuuta aivan tarpeeksi muutoinkin koulutuksen ja elämisen kustannuksissa.

On tässä lakiesityksessä yksi selkeästi myönteinenkin yksityiskohta. Tämä on koulujen vuokratiloja koskeva kohta. Aikaisemmin korotettua yksikköhintaa voitiin maksaa vain, jos koulun toiminta tapahtui pääasiassa vuokratiloissa. Nyt ehdotetaan, että korotettua yksikköhintaa voidaan maksaa, jos koulu toimii olennaisessa määrin vuokratiloissa. Sivistysvaliokunnassa on asiantuntijakuulemisessa ilmennyt, että tarvetta tällaiseen muutokseen on. Toivottavasti nyt esitetty muotoilu tarjoaa riittävän joustavan käytännön. On nimittäin ilmennyt, että monissa tapauksissa koulutukselle välttämättömät vuokratilat ovat kalleutensa takia vieneet kohtuuttoman suuren osan koulun budjetista.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

9) Hallituksen esitys laiksi tieliikennelain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 123/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin liikennevaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää tässä tieliikennelain muuttamista muun muassa niin, että 50, 55 ja 60 vuoden iässä nykyisin vaadittavasta lääkärintodistuksesta luovuttaisiin, mutta ammattiliikenteessä se säilytettäisiin edelleen. Tein tästä asiasta kirjallisen kysymyksen viime talvena, kun oma terveyskeskuslääkärini siitä sanoi, että hän on turhautunut tällaisten lääkärintodistusten kirjoittamiseen, ja silloin liikenneministeriö lupasi tähän asiaan korjausta tai muutosta, ja nyt se on tässä, joten on todettava, että ehkä kirjallinen kysymyskin jotakin asiaa joskus vie eteenpäin. Toisaalta on hyvä, että tämä muutos on tulossa.

Nykyinen lääkärintodistus viiden vuoden välein ei kerro tosiasiassa kuljettajan ajokyvystä juuri mitään. On syytä mennä siihen, että lääkärintarkastus, mikä tehdään, on todella sellainen, mikä kertoo tosiasiat kunkin henkilön kyvystä auton kuljettamiseen. Toivottavasti tässä nyt päästään siihen. Tämä poistaa byrokratiaa, poistaa turhia lääkärissä käyntejä ja siinä mielessä on oikein kannatettava. Toivon, että tältä osin ainakin liikennevaliokunta asian vie nopeasti eteenpäin ja saadaan tämä järkevä muutos.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään liikennevaliokuntaan.

10) Hallituksen esitys laeiksi lääkelain ja lääkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta sekä eläintautilain 11 §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys 124/1997 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

11) Hallituksen esitys laiksi pienyrittäjän vuosilomarahasta annetun lain soveltamatta jättämisestä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 125/1997 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

12) Hallituksen esitys Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Venäjän väliseen kumppanuus- ja yhteistyösopimukseen tehdyn Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymistä koskevan pöytäkirjan hyväksymisestä

Hallituksen esitys 93/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 14/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

13) Hallituksen esitys Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Ukrainan väliseen kumppanuus- ja yhteistyösopimukseen tehdyn Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymistä koskevan pöytäkirjan hyväksymisestä

Hallituksen esitys 94/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 15/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

14) Eduskunnan tilintarkastajien kertomus vuodelta 1996

Kertomus 5/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 14/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

15) Hallituksen esitys laiksi peruskuivatustoiminnan tukemisesta ja laiksi vesilain muuttamisesta

Hallituksen esitys 67/1997 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 9/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

16) Hallituksen esitys laiksi valtion riskipääomatakuista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 264/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 18/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi torstaina kello 18, kyselytunti ensi torstaina kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 18.04.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio